

Téereb Yonent Yàlla Esayi

Yonent Yàlla Esayi, ci daanaka juróom benn fukki at la dox ag yónnentam, mu yemook janti ñeenti buuri Yuda.

Esayi dund na jant yu metti ba xare ya amee diggante Israayil ak Yuda, te dale atum 734 ba atum 732 lu jiitu Almasi bi. Esayi fekke na itam taste ga réewum Asiri tasoon Israayil ci atum 722 lu jiitu Almasi. Esayi waxoon na itam ci toxal ga ñuy toxali waa réew mi, yóbbu leen ngàllo ca Babilon. Teewul mu yéene ne Yàlla mooy dellu yékkati xeet yi, gannaaw bu seen mbugal matee.

Kàddu gi siiw na ndax li mu wax ci xale bi nara juddu te ñu tudde ko Emanuwel: «Boroom bi ci boppam moo leen di jox firnde: janq bi mooy ëmb, jur doom ju góor, tudde ko Emanuwel (muy firi Yàllaa ngi ak nun)» (7.14).

Ci tēnk:

Saar 1—39 Kàdduy waxyu ñeel na Yuda ak yeenen xeet yi.

Saar 40—66 Lu jëm ci jàmmu ñoñi Yàlla, ak ci mucc gu Yàlla indi, ñeel àddina sépp.

Mucc a ngi ci Emanuwel

(Saar 1—12)

Ubbite gi

¹ Lii moo di peeñum Esayi doomu Amocc, di lu mu gis ci mbirum Yuda ak Yerusalem ci janti buuri

Yuda yi ñuy wax Osiyas* ak Yotam ak Axas ak Esekiyas.

Aji Sax ji sikk na waa Yuda

² Asamaan, déglul; suuf, teewlul,

Aji Sax jeey àddu:

«Ay gone laa yar, màggloo leen,
ñoom, ñu gàntal ma.

³ Aw yëkk xam na boroomam,
mbaam-séf xam gàm̃ bi ko boroomam di xonte,
waaye Israayil xamul,
sama ñoñ ñii xàmmeewuñu.»

⁴ Wóoy wii xeetu moykat,
wii askan wu diisu ñaawtéef,
mii njurum defkati mbon,
yii doomi yàqute!

Ñoo wacc Aji Sax ji,
ñoo sofental Aji Sell ju Israayil,
dëddu ko.

⁵ Xanaa dungen wéye fippu,
ñu gën leena duma,
te bopp di góomi neen,
xol jeex tàkk?

⁶ Bopp ba téstën, fenn jagul.
Xanaa gaañu-gaañu aki dagg-dagg rekk,
ak góom yuy nàcc,
fajeesu ko, takkeesu ko,
gajfaleesu kook ag diw.

⁷ Seenum réew gentel,
seeni dëkk xoyomu,
seen suuf, doxandéem yi lekk fi seen kanam,
muy gent bu doxandéem tas.

* **1.1** Osiyas mooy Asaryaa ba tey.

⁸ Siyon, dëkk bu taaru baa ngi wéet
ni mbaarum tookeer mbaa dalub toolu xaal.
Mbete dëkk bu ñu gaw!

⁹ Bu nu Aji Sax ju gàngoor yi
waccalul woon li nu deseek as néew,
ni Sodom[†] lanuy mel,
Gomor lanuy neexool.

Aji Sax ji bañ na ngistal

¹⁰ Dégluleen kaddug Aji Sax ji, yeen njiiti Sodom,
teewluleen sunu yoonu Yàlla, yeen askanu Gomor.

¹¹ «Lu may doye seen sarax yu bare?» la Aji Sax ji
wax.

«Damaa suur seen saraxi rendi-dóomali kuuy,
suur nebbonu juru yar gi,
deretu yëkk ak xar ak sikket it, safu ma.

¹² Bu ngeen dikkee, teewsi fi sama kanam,
ana ku leen sant ñu joggat-joggatee nii sama èttu
kër?

¹³ Buleen fi indeeti saraxi caaxaan,
seen saraxu cuuraay, lu ma seexlu la.

Terutel weer ak bésub Noflaay
ak wooteb ndajee ci yem!

Duma mana dékku ndajem diine mu rax njubadi.

¹⁴ Seenii Terutel weer ak seen bési màggal
laa bañ ci sama xol;

yooyu màggal a ma diis ba àttanatuma ko.

¹⁵ Bu ngeen ma tàllaleey yoxo,
ma fuuyu.

Bu ngeen doon ñaan-ñaanee it,
du maa leen di déglu:

seeni loxo, deret la taq ripp.

¹⁶ Raxasuleen ba set wecc,

[†] **1.9** Seetal ci *Njàlbéen ga* 19.23-29.

jëleleen seeni jëf ju bon fi sama kanam,
te ngeen ba lu bon.

¹⁷ Jangleen di def lu baax,
sàkku njub,
waññi ab nootkat,
àtte dëgg ab jirim,
sàmm àqu jëtun.

¹⁸ «Kaayleen, nu waxtaan ba juboo,» la Aji Sax ji
wax.

«Li seeni bàkkaar di xonq lépp,
tàll lay weexeji.

Li muy xonq curr lépp,
weex furr lay mujje.

¹⁹ Su ngeen ma nangoo déggal,
ngëneelu réew mi ngeen di xéewloo.

²⁰ Waaye su ngeen lànkee, fippu,
saamar a leen di xéewloo.»
Aji Sax ji déy a ko wax ci gémmiñam.

Mbugal mooy setal Yerusalem

²¹ Ana nu biib dëkk yàqoo, mbeteb gànc,
te nekkoon dëkkub kóllëre,

yoona mate fa,
njubte lal fa panaan,
tey ñu diy bóomkat!

²² Sa xaaalis doon na raxit,
sa biiñ xormbet.

²³ Seenii njiit të,
xejjoo ay sàcc,
ñoom ñépp sopp ger,
di dàq ay neexal;
ab jirim, sàmmuñu àtteem,
àqu jëtun soxalu leen.

- 24 Moo tax, kàddug Boroom bee,
Aji Sax ju gàngoor yi,
Jàmbaaruu Israayil:
«Maay lijianti samay bañ, ngalla ñoom!
Maay fey samay noon!
- 25 Yerusalem, maa lay teg loxo,
maay seeyal sa raxit ni xeme,
ba dindi sa mbuubit mépp.
- 26 Maay waññi say àttekat, ñu mel na woon,
ñi lay digal it dellu mel ni bu njëkkoon.
Su boobaa ñu woowe la Dëkkub Yoon
ak Dëkkub Kóllëre.»
- 27 Siyon dëppook yoon, mucc,
ay tuubkatam wormaal njub, raw;
- 28 moykat ak bàkkaarkat yàqoondoo,
dëddukati Aji Sax ji sànkoonndoo.
- 29 Yeenay rus moos ci garab yu mag,
yi ngeen soppoona daje, di xërëmtu.
Yeenay am gacce ci tookeer
yi ngeen taamu woona daje, di bokkaale.
- 30 Yeenay meli ni garab gu mag gu xob ya lax,
mbaa tookeer bu amul siitum ndox.
- 31 Boroom doole mel ni boob,
la mu liggéey di ferñent,
ànd ak moom ne jéppét,
te kenn du fey sawara wa.

2

Kilifteef gu bees taxaw na

¹ Mbir mii la Yàlla won Esayi doomu Amocc ci
mbirum Yuda ak Yerusalem.

² Fan yu mujj ya, dees na taxawal
tundu kër Aji Sax ji,

Aji Sax ji mooy gëna kawé ci tund yi,
tiim tund yu ndaw yi,
xeet yépp riirandoo, wutsi ko.

³ Ay askan yu bareey dikk, naan:
«Dikkleen nu yéegi tundu Aji Sax ji,
fa kër Yàllay Yanqóoba,
mu xamal nuy yoonam,
ba nu doxe yooyu ñallam.»
Siyon kat la ndigalu yoon di bawoo,
Yerusalem googu la kàddug Aji Sax ji di jóge.

⁴ Mooy àtte diggante xeet yi,
mooy dogalal ay askani askan,
ñu tëgg seeni saamar ay illéer,
def seeni xeej ay sàrt;
aw xeet dootul xàcc saamar jème ci moroom ma,
te dootuñu leen tàggat cib xare.

⁵ Yeen waa kër Yanqóoba,
kaayleen nu doxe leeru Aji Sax ji!

Bew, yàqule

⁶ Boroom bi, bàyyi nga waa kër Yanqóoba, sa ñoñ,
ndax jëfi waa penku lañu feese
aki gisaanekat, ba mel ni waa Filisti,
te ñooy tàppante pasook doomi doxandéem yi.

⁷ Seen réew maa ngi ne gàññ ak xalis ak wurus,
alal du jeex,
fas ne xas,
watiiri xare du jeex.

⁸ Seen réew maa ngi fees aki yàllantu;
ñuy sujjóotal seen liggéeyu loxo yooyu,
te ñoo ko sàkkal seen bopp.

⁹ Doom aadama torox na, ku ne detteelu,
waaye bu leen yékkati!

¹⁰ Ayca ca xunt ma,
làqujileen biiri pax,
ba sore tiitaange ji Aji Sax ji sabab,
sore darajay màggaayam.

¹¹ Bésub keroog booba,
ku bew bay regeju mooy detteelu,
sagub nit sàggiku,
Aji Sax ji donɲ mooy jagoo kawé.

¹² Bés déy ñeel na Aji Sax ju gàngoor yi,
ca lay xaare képp ku bew ak ku reew,
ba kuy danɲiiral, detteelu.

¹³ Ca lay xaare garabi seedari Liban
yi ne coleet, ba kawé,
ak garab yu mag ya fa Basan.

¹⁴ Ca lay xaare wépp tund wu mag wu ne coleet,
ak bépp jànj bu kawé,

¹⁵ ak bépp soorooru tata bu gudd,
ak bépp tata bu ñu dàbbali,

¹⁶ ak gaalu Tarsis gu mag gu mu doon,
ak gépp gaal gu taaru.

¹⁷ Bésub keroog booba,
kuy danɲiiral, detteelu,
sagub nit sàggiku,
Aji Sax ji donɲ mooy jagoo kawé.

¹⁸ Yàllantu yépp a naan mes,

¹⁹ nit ñi làquji biir xunti doj,
ruuruji biiri pax,
ba sore tiitaange ji Aji Sax ji sabab,
sore darajay màggaayam,
kera buy taxaw, ba suuf di lox.

²⁰ Bésub keroog booba,

yàllantuy xalis ak wurus
ya nit sàkkal boppam, di leen sujjóotal,
ñoom lay sànni ca jaar yaak njugub ya,
²¹ ba mana làquji ca xunt ya
ak xarantey doj ya,
ba sore tiitaange ji Aji Sax ji sabab,
sore darajay màggaayam,
kera buy taxaw, ba suuf di lox.
²² Baleen nit,
noowal bakkan kese la!
Ana lees koy nawe?

3

Yuda salfaaño na

¹ Aji Sax ji Boroom bi, Aji Sax ju gàngoor yi kat,
mu ngi nii di jële Yerusalem ak Yuda,
lu doon wéeruwaay, di cëslaay,
muy dugub ju ñu yaakaaroon,
di ndox mu ñu yaakaaroon
² ak jàmbaar ak ñeyu xare
akub àttekat akub yonent
ak gisaanekat ak magum pénc
³ ak njiitu juróom fukki dag akub kàngam
ak kiy xelal buur ak ndaanaanu liggéeykat
ak jatkat bu xareñ.
⁴ «Maay def ay gone jiite leen,
di ñu yaroo seen sago, yilif leen.
⁵ Nit ñiy soxorante,
ku nekk ak moroomam, ku nekk ak dëkkandoom,
ndaw di ñàkke mag kersa,
sagaru nit sofental boroom daraja.
⁶ Nit dina ne nikk mbokk ma,
ca biir kër baayam, ne ko:

“Yaw mi dese mbubb, jiite nu,
ba lu boka ci sunu gent bii, di sa kilifteef.”

⁷ Keroog kooka àddu ne ko:

“Duma leen mana fajal dara!

Du dugub, du mbubb fa sama kër,
dungeen ma def njiit!”»

⁸ Yerusalem day téqtalu,

Yuda fêlêñu.

Ñooy wax aka jëf lu neexul Aji Sax ji,
di gantal leeram gi teew.

⁹ Seen dëgër bët tuumaal na leen,

ñuy bàkkaar ni waa Sodom,
làquwuñu sax.

Wóoy, ngalla ñoom!

nde ñoo lor seen bopp.

¹⁰ Neleen aji jub ji mooy baaxle,
mooy yooloo añaam.

¹¹ Waaye wóoy ku bon, nde mooy bonle;

la mu def rekk lees koy def.

¹² Bokk yi, ñu xalele ñoo leen di noot,
ay jigéen yilif leen.

Bokk yi, seeni njiit a ngi leen di sànk,
lëndëmal nañu seeni yoon.

¹³ Aji Sax jaa ngi ci jataayu layoo,
moo jóg di àtte ay xeet.

¹⁴ Aji Sax jeey yékkati kàddug sikkaange,
jëme ci magi ñoñam ak seeni kàngam.

«Yeena sêxëtoo tóokëru reseñ bi,
la ñu foqatee ci néew-ji-doolee nga seeni kër.

¹⁵ Lu waral ngeen di dëggaate sama ñoñ,
nappaaje néew-doolee yi?»

Kàddug Boroom bee, Aji Sax ji ci gàngoor yi.

Puukare sànk na jigéeni Siyon

¹⁶ Aji Sax ji da ne:

«Jigéeni Siyon a ngi danɲiiral,
di goɲeet-goɲeeti,
di regejooka rékk-rékkal,
sampum ndaag,
kelenal lami wëq.»

¹⁷ Moo tax Boroom beey wat jigéeni Siyon nel,
Aji Sax jeey muri seen jë.

¹⁸ Bésub keroog Boroom bi xañ leen gànjari tànk
ak takkaay yu bindoo ni jant ak yu bindoo ni weer
wu feeñ

¹⁹ aki loɲ-loɲ aki caq aki muuraay.

²⁰ Moo leen di xañ ay tañlaay ak lami pëřëg aki
ngañaay ak téere yu xeeñ aki gällaaj,

²¹ xañ leen jaaroy torlu ak jaaroy bakkan,

²² ak mbubbi xew aki mëlǝ ak séri càngaay ak
saagi loxo,

²³ ba ci yérey sooy ak yérey lëe aki musóor aki kol.

²⁴ Su boobaa lu xasaw wuutu lu xeeñ,
buum wuutu ngañaay,
nel bu set wuutuy létt,
yérey saaku wuutu ndoket bu rafet,
toroxte wuutub taar.

²⁵ Yerusalem, say góor ay saamar lañu leen faate,
say jàmbaar des xare.

²⁶ Su boobaa sa bunti dëkk sax di ñaawlooka jooy,
mel ni ndaw su ñu futti,
mu ne dett fi suuf.

4

¹ Su bés baa, juróom ñaari jigéen ɲoyaalu genn góor,
ne ko:

«Sunub dund, nun a,
sunu koddaay, nun a!
Jox nu sag buum rekk,
teggil nu gacce.»

Aji Sax ji aar na ndesu Yerusalem

² Su bés baa njebbitum Aji Sax ji
doon lu yànj, darajawu,
meññeefum réew mi di teraanga, dib sag,
ñeel ñi dese bakkan fi Israayil.

³ Su boobaa ku mucc fa Siyon
ak ku des fa Yerusalem,
ku sell ki lees lay woowe,
muy képp ku ñu bind turam,
te mu wara dese bakkan ci Yerusalem.

⁴ Boroom beey wal noowal mbugal,
noo guy lakk, sellal,
fóote ko jonkani jigéeni Siyon,
fetee ko deret ji ci Yerusalem, ba mu set.

⁵ Su boobaa tundu Siyon bépp,
fépp fu ñuy dajee,
Aji Sax ji sàkk fa niiru saxaar bëccëg,
guddi mu def tàkk-tàkk bu ne ràññ;
leeru Aji Sax ji di kiiraay, tiim lépp,

⁶ di mbaar mu ñuy féexloo tangooru bëccëg,
di ko seeloob taw ak waame.

5

Woyu cofeel rax na

¹ Naa woy sama soppe
woyu cofeel wu solowoo tookeeram.
Sama soppee fi amoon tookeer,
kaw tund wu suuf sa nangu lool.

² Mu gàbb ko, dindi doj ya,
jëmbat ca ngëneeli reseñ,
tabax toojub doj fa digg ba,
ba yatt ca mbalkam nalukaayu reseñ,
tey yaakaar reseñ ju neex,
mu meññ, wex.

³ Léegi yeen waa Yerusalem
ak yeen waa Yuda,
ngalla àtteleen maak sama tookeer.

⁴ Lu may defalati sama tookeer bi,
lu ma ca defuloon?
Lu waral ma di ko yaakaare reseñ ju neex,
mu meññ, wex xàtt?

⁵ Ma xamal leen nag
li ma naral sama tookeer bi.
Ñaggib ñagam, mu dim parlu;
màbb miiram, ñu dëggaate ko, jàll.

⁶ Dama koy gentel,
mu saxi dég aki dagg,
deesu ko tenqi, deesu ko bey;
niir yi it, ma sant leen
ñu bañ koo tawal.
⁷ Tookeeru Aji Sax ji Boroom gàngoor yi kat,
mooy waa kër Israayil.
Niti Yuda it
ñooy njëmbat li mu safoo.
Mu di ko yaakaare njub,
njubadi ne jaas.
Mu yaakaar njekk,
yuuxi njekkar ne jaas.

Alkànde ñeel na kàngami Yuda

⁸ Wóoy ngalla ñii di dajale kër ak kër,

tool akub tool,

aakimoo fépp,

ba des ñoomu neen ci réew mi.

⁹ Maa dégg Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,

mu ne: «Giñ naa ne

kër yu bareey gental déy,

kër yu yaa, rafet, kenn dëkku ca.

¹⁰ Tóokërub ñetti egtaar déy

du meññ juróom fukki liitari biiñ,

te jiwum téeméeri kiloy bele it,

fukki kilo donṅ a cay génne.»

¹¹ Wóoy ngalla ñiy teela xëy,

daw wutiw ñoll,

gonte biiñ ba tàng jérr.

¹² Xalam yaak tabala yaak toxoro ya jolli,

biiñ xelli ca xawaare ja.

Seetluwuñu sax li Aji Sax ji def,

xooluñu li mu jo loxoom.

¹³ Moo tax ñuy gàddaayloo ñoñi Aji Sax ji

ndax li ñu ñàkk xam-xam.

Seen kàngam ay deek xiif,

seen baadoolo deek mar.

¹⁴ Moo tax njaniiw di yàkkali ag bóli,

gémmin ga ne ṇafeet, amul kersa,

boroom darajaak baadoolay Yerusalem

doon xaxaloo, far tàbbi ca.

¹⁵ Doom aadama torox na,

nit detteelu na,

ku doon regeju, detteelu.

¹⁶ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, ab àtteem lay fésale

màggaayam,

Yàlla ju sell ji, ab àtteb yoon lay firndeele sell-

aayam.

¹⁷ Am xar a nara fore biir dëkk bi, mbetem parlu,

màngaan lekke gentub boroom alal.

¹⁸ Wóoy ngalla ñiy ràngooy buum,
di diri ñaawtéefi neen,
ràngooy goj di diri seeni tooñ.

¹⁹ Ña nga naa: «Na Aji Sax ji gaaw!
Na baral liggéeyam, nu gis.
Na Aji Sell ju Israayil sottal mébétam,
mu sotti, nu xam.»

²⁰ Wóoy ngalla ñiy gis lu bon, ne lu baax la;
gis lu baax, ne lu bon la;
lëndëm, ñu tudde leer,
leer, ñu tudde lëndëm;
lu wex, ñu ne neex na,
lu neex, ñu ne wex na.

²¹ Wóoy ngalla ñii defe ne ñoo xam,
yaakaar ne ñoo muus.

²² Wóoy ngalla ñiy jambaari naan biiñ,
diy ndaanaan ci njafaanu ñoll,

²³ di dëggal ku sikk ndax ab ger,
tey xañ boroom dëgg àqam.

²⁴ Moo tax ni boob di jeexe ci sawara,
ngooñ xoyomoo ko cib taal,
ni la seenub reen di seeye ni lu maxe,
seeni tóor-tóor naaw ni pënd.

Ñoo gantal yoonu Aji Sax ji ci gàngoor yi,
ñoo sofental kàddug Aji Sell ju Israayil.

²⁵ Moo tax merum Aji Sax ji tàkkal ñoñam,
mu xàcc loxoom, duma leen,
ba tund yi jaayu,
seeni néew wetar ni mbalit fi mbedd yi.
Teewul Aji Sax ji xàcc loxoom,
meddiwul ba tey.

²⁶ Aji Sax jeey yékkatil raaya xeet wu sore,
walug liit, woowe leen fa cati àddina,
ñu jekki ne jaas, dikkal leen.

²⁷ Kenn sonnu ci, kenn tërëfu ci,
kenn dajjantul mbaa muy nelaw;
ngañaay yolomul, waruw dàll dogul.

²⁸ Seenì fitt ñaw na,
seen xala yépp noppi na,
seen wewi tànkì fas ni xeer.
Bu tànkì watiir ya dawee,
nga defe ne callweer a.

²⁹ Dañuy ñar ni gaynde,
ñarati ni gaynde gu mat;
yëmmu, ñank rëbbam,
yóbbu te kenn du wallu.

³⁰ Bésub keroog ñu ñaral Yuda,
ñar yu mel ni gééj gu sàmbaraax!
Foo geesu ci réew mi, xool,
doo gis lu moy lëndëm ak njàqare,
xàmbaar maase, ba leer giim.

6

Aji Sax ji setal na Esayi, yebal ko

¹ At ma Buur Osiyas saayee, damaa gis Boroom
bi toog kaw ngàngune mu kawee kawee, lafi mbub-
bam fees néeg bu sell bi.

² Ay malaakay seraf ñoo taxaw, tiim ko, ku ci
nekk am juróom benni laaf: ñaar yu muur seen
kanam, ñaar yu muur seeni tànk, ak ñaar yu ñuy
naawe.

³ Ku ci nekk di àddu, naan moroom ma:
«Kee sell te sell te sell,
keey Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi,

àddina sépp a feese ag leeram!»

⁴ Ku ci àddu, jëni bunt yay riir, néegu Aji Sax ji fees ak saxaar.

⁵ Ma ne: «Wóoy man, sàнку naa! Man miy nit ku làmmiñam sobewu, xeetoo ci ñu seen làmmiñ sobewu, te samay gët tegu ci kaw Buur Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi.»

⁶ Kenn ci malaakay seraf ya naaw wutsi ma, yor aw xal wu mu keppe ag ñiim, jële ko fa sarxalukaay ba.

⁷ Mu laalale xal wi sama gémmiñ, ne ma:
«Mu ngoog, ndegam lii laal na sa gémmiñ,
sag tooñ wàcc na, sa bàkkaar faru na.»

⁸ Ma dégg baatu Boroom bi, mu naan: «Ana ku may yebal, ana ku nuy demal boog?» Ma ne: «Xanaa man, yebal ma!»

⁹ Mu neeti: «Demal, wax askan wii, ne leen:
“Dégluleen a déglu te buleen dégg,
xoolleen a xool te buleen gis.”

¹⁰ Nanga dërkiisal xoli askan wii,
fatt seeni nopp,
taf seeni gët;
lu ko moy seeni gët gis,
seeni nopp dégg,
seen xol yég,
ñu dëpp, wér.»

¹¹ Ma ne: «Boroom bi, foo àppal loolu?» Mu ne: «Xanaa fii ba seeni dëkk gental, ba kenn dëkkatu ca, ba nit dootul nekk biir kër ya, suuf sa yàqu yaxee, di ndànd-foyyoy.

¹² Aji Sax jeey yebal waa réew mi fu sore, tool yu bare booy.

¹³ Bu ca fukkeelu nit ña desoon, ñoom it dees na leen dellu taal. Waaye dañuy mel ni wenn ci xeeti garab yu mag yi ñuy gor, ëkk ba dellu jebbi, ëkku xeet wii, jiwu mu sell lay doon.»

7

Yaakaar Yàlla war na Buur Axas

¹ Janti buurub Yuda, Axas doomu Yotam miy doomu Osiyas, Reccin buurub Siri moo dal ci kaw Yerusalem, ànd ak buurub Israayil, Peka doomu Remalya. Waaye manalu leen dara.

² Ba ñu yégalee Buur Axas sëtub Daawuda ak waa këram, ne ko waa Siri, Efrayim* lañu lëngool, mbir ma yëngal na Buur Axas ak waa réew ma, ba mel ni garabi gott bu ngelaw li gësëm.

³ Aji Sax ji wax Esayi ne ko: «Génnaal, dajeeek Axas, yaak sa doom Seyar Yasub, ma nga ca catal solomu mbànd ma féete kaw, ca yoonu toolu fóotkat ya.

⁴ Nga wax ko ne ko:
 “Defal ndànk te ne cell.
 Bul tiit, bul xàddi
 ndax merum Reccin ak Siri,
 ak doomu Remalya ji.
 Duñu dara lu moy ñaari gil yuy saxaar!

⁵ Waa Siri ñoo ànd ak Efrayim ak doomu Remalya, di la fexeel naan:

⁶ ‘Nan songi Yuda,
 tiital leen, nangu ko,
 fal fa doomu Tabeel buur.’

⁷ Waaye Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
 ‘Loolu du sotti, du am.

* **7.2** Efrayim moo gëna yaatu ci fukki giir ya féete woon réewum Israayil ga ca bëj-gànnar, te moo taxawe taxawaayu Israayil.

⁸ Damaas a yilif Siri,
te Reccin yiliful lu moy Damaas.
Fii ak juróom benn fukki at ak juróom
Efrayim tas, ba xeet wa réer.

⁹ Samaree yilif Efrayim,
te doomu Remalya ji yiliful lu moy Samari.
Dungeen mana saxoo dëgër nag,
ndare ngeen sax ci Aji Sax ji.' »

Juddub Emanuwel firnde la

¹⁰ Aji Sax ji teg ca ne Axas:

¹¹ «Ñaanal sa Yàlla Aji Sax ji firnde. Ñaan ko ko, ak
fu mu mana bawoo, fa suuf-a-suuf, mbaa fa kaw-
a-kaw.»

¹² Axas ne: «Duma ko ñaan, ndax duma nattu Aji
Sax ji.»

¹³ Esayi nag ne:

«Yeen waa kër Daawuda, dégluleen!
Tàyyiloo ngeen nit,
di tàyyiloo sama Yàlla itam.

¹⁴ Kon nag Boroom bi ci boppam moo leen di jox
firnde:

janq bi mooy ëmb, jur doom ju góor,
tudde ko Emanuwel (muy firi Yàllaa ngi ak nun).

¹⁵ Soow ak lem lay lekk,
ba keroog muy mana tànn lu baax,
bàyyi lu bon.

¹⁶ Bala xale bee ràññee lu baax ak lu bon,
dees na gentat réew mii nga ragal seen ñaari buur.

¹⁷ Aji Sax jee lay dikke,
yaak saw xeet ak sa waa kër baay,
ay bés yu tar yu masula am,
ba Efrayim dëddoo Yuda ba tey,

te buurub Asiri la koy sababe.»

¹⁸ Bésub keroog Aji Sax ji ootal weñ

ya fa catal wali ndoxi Misra,

ak yamb ya fa réewum Asiri,

¹⁹ ñu dikk, bokk tàggesi mbartali xunt yi,

ba ci xar-xari doj yi,

ak gajjoo gajj, ak déegoo déeg.

²⁰ Bésub keroog saatu la Boroom biy wate,

te saatu sa moo di buurub Asiri,

mu àbbe ko ca wàllaa dex,

wat la nel,

wat say yeel,

xuuf sab sikkim.

²¹ Bésub keroog nit du fa dundle

lu dul wenn nag ak ñaari gàtt,

²² meew ne gàññ, ndax nit ñu néew,

di dunde am soow,

nde soow ak lem la képp ku des ci réew ma di

dundeji.

²³ Fu junniy reseñ taxaw tey,

di jar junniy dogi xaa lisu lëmm,

bésub keroog ay dég aki dagg nangu ko.

²⁴ Xala aku fitt lees fay deme,

ndaxi dég aki dagg yu fees réew mi.

²⁵ Mépp mbartal mu ñu daan gàbb,

deesu fa demati,

ndax ragali dég aki dagg,

aw nag a cay fore,

am xar curpee ca.

8

Asiri workat la, matul wéeruwaay

¹ Gannaaw gi, Aji Sax ji ne ma: «Jëlal àlluwa ju mag, ak xalima gu jàppandi, nga bind ci lii: “Mayer Salal Xas Bas” (muy firi Sëxëtoo këfit foqet).»

² Ma wut ci seede, won àlluwa ja ñaar ñu mat seede: ñuy Uri sarxalkat ba, ak Sàkkaryaa doomu Yeberekiya.

³ Ba loolu weesoo ma jaxasoo ak sama soxna, yonent bu jigéen ba, mu ëmb, gannaaw gi mu am ca doom ju góor. Aji Sax ji ne ma: «Tudde ko “Mayer Salal Xas Bas.”

⁴ Bala xale bee man ne “Baay” mbaa “Yaay” déy, dees na yóbbul buurub Asiri alal ju ñu foqatee Damaas ak lël ju ñu këfe Samari, nangu ko.»

⁵ Aji Sax ji dellu ne ma:

⁶ «Gannaaw askan wee teddadil ndoxum Silowe
mi ci wal mu teey mi,

di bége Reccin ak doomu Remalya,

⁷ Boroom baa ngii di leen sottisi
dexu Efraat gi ne xéew ak dooleem,
te mooy buurub Asiri ak mboolem darajaam.

Dex gi mooy génn xuram,
fees fépp fu dig tàkkam,

⁸ wal-wali jàll Yuda,
mbënn ma wal, taañañal,
yéeg ba tollu ko ci put,
firiku niy laaf ba dajal sam réew, yaw Emanuwel.»

⁹ Yeen xeet yi, xaaculeen, dees na leen rajaxe.

Yeen waa cati àddina, teewluleen!

Gañoo gañu, ñu rajaxe leen!

Ma ne: Gañoo gañu, ñu rajaxe leen!

¹⁰ Ngeen mébét, dara!

Ngeen diisoo, diisoo, tus!

Yàllaa ànd ak nun!

Aji Sax jee jara ragal

¹¹ Aji Sax ji moo wax ak man,
ba mu ma nee nikk, artu ma,
ngir ma baña roy askan wii. Mu ne ma:

¹² «Bul tudde wor,
lenn lu askan wii tudde wor;
lu ñu ragal it, bu ko ragal,
bu ko tiit.

¹³ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi daal ngay sellal,
moom ngay ragal,
moom ngay tiit.

¹⁴ Mu doon seen kër gu sell,
di itam doj wuy fakkastale,
xeer wuy daaneel, ci ñaari këri Israayil,
te dim yeer, dig fiir,
ñeel ku dëkk Yerusalem.

¹⁵ Ñu baree cay tërëf,
daanu, damm,
mbaa ñu sërëx, keppu.»

¹⁶ Dencal seede bii,
jëlal lii ndigal, tay cib tayu,
dénk ko samay dongo.

¹⁷ Maa ngi séentu Aji Sax ji,
mu ngi won waa kër Yanqóoba gannaaw,
waaye maa ngi koy yaakaar.

¹⁸ Man de, maa ngii, maak xale yi ma Aji Sax ji may,
nu diy firnde fi Israayil te diy tegtal
yu bàyyikoo fa Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
ki dëkke tundu Siyon.

¹⁹ Am na ñu naan:
«Laajleen boroomi rawaan,
ak ñiy gisaane nit ñu dee te di kebetooka ñun-ñuni.

Aw xeet sañ nañoo gisaanee seeni tuur,
tey diis ñi dee mbiri ñiy dund.»

²⁰ Kon waxleen ne leen: «Ayca, delluleen ca ndigali
yoon ya,
ak seedey kàdduy waxyu ya.

Kuy wax googu kàddu, ag leer fenkalu la.»

²¹ Nit ñi dinañu taxawaalu ci réew mi,
boole njàqareekub xiif,
te bu ñu xiiffee, ñéññ,
téen, xool kaw,
saaga seen buur, saaga Yàlla,

²² dellu xool fi suuf,
yem ciw tiis, ak lëndëmu njàqare,
sóoboo guddi gu fatt taraj.

²³ Waaye lëndëm googu du sax
ci réew mii jàq tey.

Démb Aji Sax ji toroxal na
réewum Sabulon ak réewum Neftali,
waaye ëllëg mu teral waa foofa,
dale ko diiwaanu tefesu géej,
ba ca wàllaa dëxu Yurdan,
boole ca sax Galile ga ca doxandëem ya.

9

Doom juddul na nu

¹ Askan wiy doxe lëndëm nii,
ñooy gis leer gu mag.

Ñooñu dëkke réewum dee mu ne këruus,
ñoom la leer di fenkal.

² Aji Sax ji, yaay yokk xeet wi,
fulal leen bänneex,
ñuy bége fi sa kanam, mbégtem ngóob,

mel ni ñuy bànnexoo fa ñuy séddoo alalu xare.

³ Yaa leen di sippil seen sēf,
damm bant ba ñu leen gálloon,
ak yetu ña leen nootoon,
na nga leen defaloon rekk ca xareb Majan.

⁴ Mboolem dàll wu ab noon dukkate ba dikk,
ak turki bu màndi deretu xare,
sawara lees koy leel.

⁵ Nde gonee juddu, ñeel nu,
di doom ju góor ju ñu nu may,
mu yenu kilifteef gi,
ñu di ko woowe Kiy xelale te yéemu
ak Yàlla jàmbaar ji
ak Baay bi sax dàkk
ak Buuru jàmm bi.

⁶ Dooley kilifteefam ak jàmm ja du am kemu,
fa jalub Daawuda ak nguuram
ga muy samp, saxale ko yoon ak njub
tey jii ba fàww.

Lii la Aji Sax ji Boroom gàngoor yi def ci xéraangeem.

Aji Sax ji yokk na mbugalam

⁷ Boroom bee yónnee kàddu
gu dal Israayil, askanu Yanqóoba,

⁸ xeet wépp jot ca,
ba ca Efrayim ak waa Samari,
ñay damooka sagu naan:

⁹ «Ay móol màbb,
nu yatt ponkali doj, tabaxaat,
xàñqi garab yu ndaw daanoo ca,
nu wuutal ca garabi seedar yu mag.»

¹⁰ Aji Sax ji yékkati nooni Buur Reccin, fi seen kaw,
gemb seeni bañ,

¹¹ Siri songe penku; Filisteen ña, sowu,
ñu sèxëtoo Israayil, wann.

Teewul Aji Sax ji xàcc loxoom,
meddiwul ba tey.

¹² Waaye xeet wi delluwuñu ca ka leen duma,
toppuñu Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.

¹³ Moo tax Aji Sax ji doge Israayil bopp ak geen,
boole tiir ak barax doge ci benn bés.

¹⁴ Mag meek kàngam li ñooy bopp bi,
yonent bi mokkal naaféq dib geen.

¹⁵ Ñi jiite askan wii ñoo leen di sànk,
ña ñuy jiite loru.

¹⁶ Moo tax Boroom bi du bége seeni xale yu góor,
du yërëm seeni jirim ak seeni jëtun.
Ñoom ñépp a gëmadi, di def lu bon,
ku ci nekk di wax lu amul bopp.

Teewul Aji Sax ji xàcc loxoom,
meddiwul ba tey.

¹⁷ Mbon a ngi tàkk moos
ni sawara, xoyom dég aki dagg,
jafal gajji gott bi,
mu ne jippét, saxaar, naaw.

¹⁸ Merum Aji Sax ji Boroom gàngoor yi taal na réew
mi,
xoyom waa réew mi,
kenn yërëmul sa mbokk.

¹⁹ Nit ñaa ngi mätte ndijoor, te doyaluñu,
di xàmpe càmmoñ te suuruñu,
ku nekk di yàpp sa mbokk:

20 Manase song Efrayim,
Efrayim song Manase,
ñu mánkoo, noonoo Yuda.

Teewul Aji Sax ji xàcc loxoom,
meddiwul ba tey.

10

Mbugal ñeel na kàngami Yuda

¹ Wóoy ngalla boroom dogal yiy dogal njubadi,
bind ko, te muy jur coono,

² di ko àttee ñàkkal ku ñàkk,
di xañ àq sama néew-ji-dooley ñoñ,
bay lekk ab jëtun,
di sèxëtoo ab jirim.

³ Ana nu ngeen di def keroog bésub mbugal ba,
keroog ba safaan di bawoo fu sore?
Ana ku ngeen di daw wuti wallam?
Ana fu ngeen di denci seen teraanga?

⁴ Xanaa ànd ak ña ñu jàpp, ne yogg;
mbaa tèddandook ña ñu bóom, ne lareet.

Teewul Aji Sax ji xàcc loxoom,
meddiwul ba tey.

Asiri muccul ci mbugal

⁵ Wóoy ngalla Asiri miy sama yetu mer,
bolde bi ñu nàbb di sama sànj,

⁶ ma xabtal ko fi kaw xeet wu gëmadi,
yebal ko ca askan woowu ma merloo,
ngir ñu sèxëtoo leen, nangu seen alal,
noote leen ni banu mbedd.

⁷ Waaye Asiri gisewu ko noonu,
xalaatewul noonu;

bóome la xintewoo,
ba faxas xeeti xeet.

⁸ Mu ngi naan: «Xanaa du sama jawriñ yépp a dii
buur?

⁹ Kalne daa gën Karkemis gee ma nangu?

Am Amat daa gën Arpàdd?

Am Samari daa gën Damaas*?

¹⁰ Maa duma réew yu seeni yàllantu,
seeni tuur sut tuuri Yerusalem ak Samari.

¹¹ Na ma tege loxo Samari aki yàllantoom,
ndax duma ni tege loxo Yerusalem aki tuuram?»

¹² Boroom bi nee:

«Bu ma sottalee liggéey
fa kaw tundu Siyon ak fa Yerusalem,
maay mbugale buurub Asiri réy-réyloom gi,
ak gëti xeebaateem.»

¹³ Moom moo ne: «Sama dooley përeg laa defe lii,
maa xelu, ràññee;
ba randal kemi suufi xeet yi,
foqati seeni alal,
dañ boroom jal ya niw yëkk, wàcce leen.

¹⁴ Maa teg alali xeet yi loxo,
ni ku gis am tàgg.
Maa tonneendoo réewi àddina
ni ku for ay nen, tonni lépp,
laaf tēf-tēfluwul, sàll newul ciib!»

¹⁵ Sémmiñ dina diir mbagg ka koy gore?
Am dogukaay dina réy-réylu ba sut ka koy doge?
Mbete yet wuy yékkati ka ko nàbb;
mbaa bolde bu walbatiku nàbb boroom!

¹⁶ Moo tax Boroom bi,

* **10.9 Kalne** ak **Karkemis** ak **Amat** ak **Arpàdd** ak **Damaas**, ay
dëkki Siri lañu.

Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi,
di yebal woppi ràgg fi kaw mbuxreem yi,
seen daraja tàkk, sawara xoyom ko.

¹⁷ Aji Sax ji, leeru Israayil mooy doon sawara,
Ku sellam kooku mooy doon tàkk-tàkku sawara,
xoyom taxasi Asiri aki dégam ci benn bés.

¹⁸ Gott bu naat ak tool bu meññ, mu ne faraaas sànk,
ba mu mel ni ku wopp, yaram way seey,

¹⁹ gott ba dese garab yu néew
yu gone mana lim, bind ko.

Ndesu Israayil dina ñibbi

²⁰ Keroog bés booba
li des fi Israayil ak li rēcce kër Yanqóoba
duñu wéerooti ña leen duma.

Aji Sax ji lañuy wóolu, wéeroo ko,
Aji Sell ju Israayil.

²¹ Aw ndes ay délsi,
di ndesu askanu Yanqóoba,
ñeel Yàlla Jàmbaar ji.

²² Seen xeet wi ni feppi suufas géej la tollu,
te as ndes a ciy délsi.

Àtteb sànkute mooy taxaw,
yoon toppe ba mat sèkk.

²³ Sànkute déy mooy taxaw,
Boroom bi, Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
di ko sottal fi réew mi mépp.

²⁴ Moo tax Boroom bi,
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
dafa wax ne:

«Yeen sama ñoñ ñi dèkke Siyon,
buleen ragal waa Asiri yi leen di dóor yet,

dinañu xàcc bolde ni waa Misra daa def ak yeen.

²⁵ Waaye fi leek lu néewa néew
mbugal jeex fi seen biir,
am sànj sippil Asiri seen sànkute.»

²⁶ Aji Sax ji Boroom gàngoor yee di yékkati kàcciri ci

Asiri,

na mu defoon waa Majan fa doju Oreb.

Mooy xàcc aw yetam, mu dal géej,

na mu defoon fa Misra.

²⁷ Bésub keroog sēf bu ñu leen sēfoon wàcc leen,
ngeen tàggook yet wu ñu leen tēnke woon,
ndax seen yaram ay naat, ba yet wa damm.

Noon yi songsi nañu

²⁸ Noon yeey songsi Ayat, jéggi Migron,
dem ba Migmas, teg fa seeni jumtukaay,

²⁹ jaare ca xunt ma

te naan: «Geba lanuy fanaani!»

Waa Raama tiit, waa Gibeya, dëkku Sawul daw.

³⁰ Yeen waa Galim, yuuxuleen,
yeen waa Laysa, dégluleen,
yeen waa Anatot, feeluleen.

³¹ Waa Madmena ñooy fël xoo,
waa Gebim wuti rawtu.

³² Tey jii noon yaa ngay taxaw fa Noob,
di sànni loxo waa tundu Siyon,
di ko tēkkoo waa Yerusalem googu.

³³ Boroom baa ngoog, Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
mu ngi gor garab yi, di rajaxe car yi,
njobbaxtal ya gēna kawē dog,
la ca gēnoona siggi, wàcc.

³⁴ Mooy jël sémmin, goraale gajji gott bi,
Liban loroo loxol boroom doole, ba jóoru.

11

Daawuda am na kuutaay

¹ Aw njebbit mooy saxe fa ëkkub Yese*,
ab car soqeekee fa reen ya,

² xelum Aji Sax ji tegu fi kawam,
xelum rafet xalaat ak ràññee,
xelum digle ak njàmbaar,
xelum xam Aji Sax ji, ragal ko.

³ Ragal Aji Sax ji lay safoo,
du lu ko bëtam may lay àttee,
du lu ko noppam may lay dogale,

⁴ xanaa di àtte dëgg ku ñàkk,
di dogalal njub néew-ji-dooley àddina.
Mooy dóore àddina bantub kàddoom,
mooy reye ñu bon ñi ngelawal gëmminam.

⁵ Njubte lay gañoo,
takkoo kóllëre.

⁶ Till ay bokk ak mbote ab dal,
segg bokk akub tef ab tëraay,
wëllu ànd ak gaynde gu mat, ak juru yar,
tuut-tànk jiite leen.

⁷ Nag ak rab wu aay di forandoo,
seeni doom goorandoo,
gaynde di lekkum ngooñ niw yëkk,

⁸ luy nàmp di fowe paxum ndox-suuf,
perantal di laal tostanum ñàngóor.

⁹ Deesatul gaañe mbaa di lore,
fi mboolem sama kaw tund wu sell wi,
ndax ni ndox di feese ba muur géej,
ni la àddina di feese nit ñu xam Aji Sax ji.

¹⁰ Bésub keroog car bawoo ca Yese, reen ba,

* **11.1 Yese** mooy baayu Daawuda.

taxaw di raaya buy gindi xeeti àddina si,
jàmbur ñi di gëstusi,
dalluwaayam ba jagoo màggaayu Yàlla.

¹¹ Bésub keroog Boroom bi jooti loxoom
ñaareel bi yoon,
ngir jotaat ndesu ñoñam
wa des Asiri ak Misra ak Pattros ak réewum Kuus
ak Elam ak Sineyaar ak Amat ak biir duni
géej ya.

¹² Mooy yékkatil xeet yi raaya,
dajale ña ñu dàqe Israayil,
ak ña ñu jële Yuda, tasaare leen,
ñu jóge ñeenti weti àddina, booloo.

¹³ Fiiraangey Efrayim day jeex,
njéefoy Yuda dakk,
Efrayim dootul fiire Yuda,
Yuda dootul jéppi Efrayim.

¹⁴ Xanaa ñu ne coww ba sowu,
ne jàyy cëppandoo
fa kaw waggi Filisteen ña,
waa penku, ñu sëxëtoondoo;
Edom ak Mowab, ñu teg loxo;
Amoneen ña nangul leen.

¹⁵ Aji Sax jeey wowal walum ndox,
ma séle géegi Misra.
Mooy tàllal loxoom, tiimale dexu Efraat,
wal kook doole,
dóor ko, mu séddalikoo juróom ñaari wal,
mu jaarale ca nit ñu caraxu,

¹⁶ def kow yoon, ñeel ndesu ñoñam,
ña dese fa Asiri,
mu mel ni yoon wa ñeeloon Israayil,

bésuh keroog ba ñuy génn réewum Misra.

12

Cant jib na

¹ Bésuh keroog dees na ne:

«Aji Sax ji, sant naa la;
yaa ma mere woon, meddi, dëfal ma.»

² Ma ne: «Yàllaa may wallu,
ma dallu, duma tiit.

Sama dooleek sama kaaraange mooy Ki Sax,
di Aji Sax ji,
te mooy sama wall.»

³ Mbégte ngeen di rooteji
fa wali mucc ya.

⁴ Bésuh keroog ngeen ne:
«Santleen Aji Sax ji, tudd turam,
xamley jalooreem ci biir xeet yi,
fàttali màggaayu turam.

⁵ Woyleen Aji Sax ji,
moo kawey jëf!
Na lii siiw biir àddina sépp.

⁶ Yeen waa Siyon, serleen te sarxolleel
Ku màgg ki fi seen biir,
Aji Sell ju Israayil.»

Yàllaa moom xeet yi

13

(Saar 13–23)

Yéeneb waxyu dal na Babilon

¹ Yéene bii ñeel na Babilon*,

* **13.1 Babilon** tollu na ay jant yu mu mujj di puukarey xeet yi,
ngir dooleem, te moo mujj yóbbu Yuda ngàllo.

muy peeñum Esayi doomu Amocc:

² Yégeleen ab raaya kaw tund wu ne duññ,
joorleen ñii,
tàllalleen loxo,
ñu jàlle bunti kàngam yi.

³ Maa jox ndigal ñi ma beral sama bopp,
maa woo sama jàmbaar ñiy réy-réylu,
ne leen ñu sottal mbugal mi sama sànj laaj.

⁴ Coowal mbooloo ngoog ca tund ya,
mel ni ñu baree bare!
Riirum nguuri nguur yu daje, di xeeti xeet!
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
mooy dajale gàngooru xare.

⁵ Mooy bawoo fu sore,
fa asamaan digalook suuf.
Aji Sax ji laak gàngoor gi muy mbugale,
ngir yàqatesi réew mi mépp.

⁶ Yuuxuleen! Bésub Aji Sax ji moo dëgmal,
te ni sànkute gu bawoo fa ci Aji Man ji lay dikke.

⁷ Moo tax loxoo loxo yoqi,
xoloo xol jeex,

⁸ ñu tiit a tiit,
yaram di fuddooka metti,
ñuy baddaañu ni kuy matu;
ku ne jàq, di xulli sa moroom,
kanam ya sël-sëleendoo.

⁹ Bésub Aji Sax jaa ngii di ñëw,
bés bu néeg, bésub mer ak sànj muy tàkk,
nara gentel suuf,
te bàkkaarkat ya la fay faxas.

10 Biddiiw mbaa dëllooñ dootul leeral;
jant ay fenke lëndëm,
weer dakkal leeram.

11 Maay delloo àddina mbonam,
yool ku bon tooñam,
maay sàggi sagub ku reew,
detteel puukarey ku néeg.

12 Maay def nit gëna jafee gis wurus,
ba doom aadama raw wurusu Ofir.

13 Moo tax maay gësëm asamaan,
suuf yëngoo fa mu tege
ndax sànjum Aji Sax ji
Boroom gàngoori xare yi,
keroog ba meram di tàkk.

14 Ku nekk ay fekkiy bokkam,
rawi cam réewam,
mbete kéwél gu ñuy rëbb,
mbaa xar mu amul sàmm.

15 Ku ñu ci gis, jam la,
ku ñu jàpp, saamar rey la;

16 seeni doom, ñu moxoñe fi seen kanam,
seeni kër, ñu sèxëtoo,
seeni jabar, ñu tédde.

17 Maa ngii di xabtal fi seen kaw waa Medd,
ñi xintewoowul xalis,
faalewuñu wurus.

18 Seenii fitt lañuy rajaxee xalelu góor,
duñu ñeewante gone,
duñu xool tuut-tànk gëti yërmande.

19 Babilon nag, mooy gànjaru réew yi ko wër,
di teraanga ji Kaldeen ñiy sagoo,
waaye Yàllaa koy tas,

mu ne tasar ni Sodom ak Gomor.

²⁰ Deesatu fa dëkk,
xanaa gental ba fàww.

Màngaan dootu fa samp xayma,
sàmm dootu fa gooral.

²¹ Ay rabi àll a fay goore,
kër ya fees aki looy,
bànjóoli dëkke fa,
bëyi àll di fa curpee.

²² Bukki mooy sabe fa tata ya,
till nangu kër yu bakkane ya.

Àppu Babilon jege na, ay fanam du fi wees.

14

¹ Aji Sax ji kay mooy yërëm askanu Yanqóoba,
dellu tànn xeetu Israayil woowu. Moo leen di
sancaatal fa seen suuf, doxandéem yi fekki leen;
boole seen bopp ci askanu Yanqóoba.

² Yeneen xeet yeey delloo bànni Israayil ba seen
réew, mooma Aji Sax ji séddoo, bànni Israayil jàpp
ca ñoom njaam, góor ak jigéen, ba teg loxo ña leen
tegoon loxo, moom ña leen moomoon.

³ Bés bu leen Aji Sax ji teggilee seeni coonook
seeni fitna, ba ngeen tàggook njaam gu metti gi ñu
leen tegoon,

⁴ su boobaa nangeen woyal buuru Babilon léeb
wii, ne ko:

«Moo nu ki daan noote mujje?
Nu mu mujjeek reewandeem?

⁵ Aji Sax jee damm bant,
bi ñu bon ñi daan dóoree!
Moo damm seen yetu nguur

⁶ wi ñu daan xadaruy dóor askan yi,

dóor yu dakkul,
di joggatee xeet yi xol bu tàng,
topp leen, tëë ba.

⁷ Àddina yépp a féex, am jàmm,
sarxolle jolleendoo.

⁸ Garab yi dul ruus, ak seedari Liban sax
di bége sab jéll,
naan: “Ba nga daanoo ba tey,
ab gorkat jógalu nu.”

⁹ Njaniiw ga fa suuf-a-suuf yàkkamti na la,
di la waaja gatandu,
ba yeel la ndem-si-yàlla yi doon njiiti àddina yépp.
Moo yékkatee buuri xeet yépp seeni jal,

¹⁰ ñoom ñépp àddu, ne la:

“Yaw it, mujj nga néew doole ni nun am?
yaak nun de a mujj yem kepp!”

¹¹ Sa puukare gee tàbbisi nii njaniiw,
yaak sa buumi xalam am?
Ay duusu di sa laltan,
ay sax di sa càngaay!

¹² Moo yaw biddiiwu njël bi noon ràññ,
tey nga xàwweekoo asamaan ba fii!
Yaw mi daa daan xeet yi,
tey, ñu gor la, nga goor.

¹³ Xanaa du yaa doon wax ci sam xel, naa:
“Maay yéeg ci kaw asamaan,
maay aj sama jal ci kaw biddiiwi Yàlla,
maay toogi ci kaw tundu ndaje ma,
fa catal bëj-gànnar.

¹⁴ Maay yéeg fa kaw niir ya,
ba mel ni Yàlla Aji Kawe ji!”

¹⁵ Teewul nga tàbbi njaniiw,
àkki ba ca xóotey pax ma.

¹⁶ Ku la gis ne la jàkk,
xel ma ne ci yaw, mu naa:
“Xanaa du kii a doon loxloo àddina,
yëngal réewi réew,

¹⁷ def àddina wërngal këpp ndànd-foyfoy,
tas dëkk ya,
te du jàpp nit ba yiwi ko?”

¹⁸ Buuri àddina yépp, ba ñu daj,
ñépp a tëdd tëraayu teraanga,
ku ci nekk ak bàmmee lam.

¹⁹ Yaw, ñu xañ la bàmmee lam, sànni la,
nga mel ni car bu ñu foñ.

Yaa ngi ne lareet ci biir néew yu saamar bóom,
ñu tàbbal leen ci xeeri biir kàmb.
Yaa ngi mel ni médd mu ñuy joggati.

²⁰ Deesu la robaaleek yooyu buur,
yaa yàq sam réew,
faagaagal saw xeet.

«Deesul tuddati mukki askanu lorkat wii.

²¹ Waajalleen fi ñuy rendi doom yi,
feye leen seen ñaawtéefi baay,
bala ñoo jógati, teg àddina loxo,
ba tabax fu ne ay dëkk*.»

²² «Maa leen di jógal.»

Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.
Mu ne: «Maay tenqi turu Babilon, tenqim ndesam
ba ca seeni doom ak seen askan.»

* **14.21** Manees na koo tekkee nii it: *bay feesal suuf aku ay.*

Kàddug Aji Sax jee.

²³ Mu ne: «Maa koy def kërug suññeel,
def ko ab tan,
ba buube ko buubub rajaxe.»
Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.

Mbugal ñeel na Asiri

²⁴ Aji Sax ji Boroom gàngoor yee giñ ne:
«Lu ma nar déy mooy am,
lii ma mébét, mooy sotti.

²⁵ Maay joggati Asiri fi samam réew,
dëggaate leen fi sama kaw tund yi,
ba sama ràngi ñoñ rengiku,
seenub yen yenneeku.»

²⁶ Mii mébét lañu mébéta àddina sépp,
bii loxo lañu xàcc jëme ci xeet yépp.

²⁷ Bu Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi dogalee
déy,
ana ku koy dogale?
Bu xàccee loxoom,
ana ku koy fommal?

Ab yéeneb waxyu ñeel na Filisti

²⁸ At ma Buur Axas saayee,
bii yéene jib na:

²⁹ Filistee, yet wi daloon ci seen gannaaw damm
na,
bu ko kenn ci yeen bége,
ndax ci ëkku jaan ji, la ñàngóor di génne,
am tostanam mujj di céebi.

³⁰ Su boobaa ñi gëna walaakaana am lu ñu for,
néew-doole ya goor, ànd ak dal.
Waaye yeen, maa leen di xiifal, ngeen dee ba raaf,

xiif ba rey ñi ngeen dese.

³¹ Yeen magi pénc mi, ñaawluleen!

Yeen waa dëkk bee, yuuxuleen!

Na Filisti gépp ne yàcc!

Běj-gànnar déy la saxaar jollée,

kenn du wuute gàngooru noon ya.

³² Lees di tontu xeet wi yónnee di laaj,

xanaa ne leen Aji Sax jee sanc Siyoŋ,

te fa la baadooloy ñoñam di rawe.

15

Ab yéeneb waxyu ñeel na Mowab

¹ Yéene bii ñeel na Mowab:

Genn guddi déy la Ar Mowab, dëkk ba tas, ne mes!

Genn guddi déy la Kir Mowab tas, ne mes!

² Nit ñaa ngi yéeg jëm kërug jaamookaay ga ca
Dibon,

ngir jooyi ca bérebi jaamookaay ya,

Mowab a ngay yuuxoo kaw tundu Nebo ak

Medeba,

boppoo bopp dib nel,

sikkimoo sikkim xuufu,

³ nit ña sol saaku, di ñaawlu fa mbedd ya,

ak kaw taax yaak pénc ya,

ku ne di jooy ba say rongooñ wale.

⁴ Waa Esbon ak Elalee ngi yuuxu,

seen baat àkki ba Yaxacc,

xarekati Mowab dégg ca, yuuxoo,

ne yàcc ne yasar!

⁵ Maay jooy Mowab jooyi xol,

nit ñaa nga fay dawé ba Cowar,

àkki ba Eglat Selisiya.

Ña ngay yéeg jëm Luxit, di jooyoo,

awe yoonu Oronayim, di yuuxu.

⁶ Dexu Nimrim wow na,
ñax wow, gàncax lax,
dara naatatul.

⁷ Jël nañu lu ñu deseek lu ñu dencoon,
yóbbu, jàll ca wàllaa xuru Garab ya.

⁸ Yuux déy maase na réewum Mowab,
jooyoo ya ba Eglayim,
jooyoo ya ba Beer Elim.

⁹ Dexu Dimon déy fees na ak deret,
te ma nara wàcceel Dimon lu ko raw,
ba ku rëcce Mowab,
ak ku des ci réew mi, ma booleek gaynde!

16

¹ Waa Mowab a nga naa:

«Yónneeleen boroom réew mi yóbbalu kuuy yu
ndaw,

jële ko Sela, jaare màndiŋ ma,
yóti ko buurub Yuda fa tundu Siyon mu taaru.»

² Jigéeni Mowab a nga ca jàllukaayu dexu Arnon,
mel ni picc yu tasaaroo fa seeni tàgg,
di fët-fëtluy, naaw.

³ Ña nga naa njiiti Yuda:

«Xelalleen nu, àtte nu,
lalal nu bëccëg ndarakàmm ker gu mel ni guddi,
yiire ko daw-làqu yi nu doon;
buleen nu wor te nuy wuta raw!

⁴ Mayleen nu, nun ñi rëcce Mowab, nu dal ak yeen,
te ngeen làq nu bóomkat.»

Kiy noote déy day jeexal, sëxëtoo dakk,
kiy lore ci réew mi jóge fi,

⁵ ab jal sampe fi ci ngor,
ki ci toogee jikko ju dëgg di askanu Daawuda
te di njiit luy sàkku yoon, yàkkamti àtteb dëgg.

⁶ Noo dégg ni Mowab réye,
réya réy, reew te bew,
seeni kañu di waxi neen.

⁷ Moo tax Mowab di jooy ba ñéppi Mowab jooyoo,
ndax namm nàkku reseñ ba woon ca Kir Eres,
ba ne yàcc, di binni.

⁸ Tool ya fa Esbon day wow,
njiiti xeet yee dëggaate ngëneelu reseñ gu Sibma,
te cabb ya lalu woon ba Yaser,
ba àkki déndu màndiŋ ma,
car ya law ba wàllaa géej.

⁹ Jooyi waa Yaser laay jooy reseñ ga fa Sibma,
yeen waa Esbon ak Elale, ma sange leeni rongooñ,
nde fa ngeen di dajaleek fa ngeen di góobe,
coowal mbégtee fay dakke.

¹⁰ Mbégteek bànnex ay toxoo seeni tool,
ay woy aki sarxolle noppee jibe seeni tóokër,
te nalkatu reseñ naltil fa mbànd ya!
Aji Sax jee dakkal coow li.

¹¹ Maa ngi yërëm Mowab, bay binni ni buumu riiti,
sama yaram daw ci Kir Eres.

¹² Mowab a ngoog ak coonoom,
ba muy deme fa bérebi jaamookaay ya,
dugg kër yàllaam di ñaan te du am.

¹³ Lii la Aji Sax ji waxoon bu yàgg ci mbirum
Mowab,

¹⁴ tey Aji Sax ji wax ne:
«Fileek ñetti at yu surga bu ñu bind waññ,

dees na sàggi sagub Mowab,
te li ñuy bare tey lépp,
seenum ndes ay néew lool te tekkeedi.»

17

Ab yéeneb waxyu ñeel na péeyub Siri

¹ Yéene bii ñeel na Damaas*:

«Damaas a ngii, léegi mu noppee doon ab dëkk,
xanaa ab jalu tojit;

² dëkki Arower gentel,

gàtt yi jagoo,

goore fa, kenn du leen dàq.

³ Tata dina tukkee diiwaanu Efrayim,

nguur foqe dëkk ba ñuy woowe Damaas,

te ndesu Siri du ëpp bànni Israayil daraja.»

Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare yi.

⁴ «Bésub keroog sagub Yanqóoba sàggiku,

yaram wa réer ko, mu jeex tàkk.

⁵ Day mel nim ngóob

mu loxol góobkat bay dal, di dajale gub ya.

Day mel ni ngóob ma ca xuru Refayeen,

⁶ fa dara dul des lu moy am poraat;

mu mel ni wittum oliw,

bu noppee ñaari doom ak ñett ay des ca kaw,

mbaa ñeent ba juróom ci car yi meññ.»

Kàddug Aji Sax jee, Yàllay Israayil.

⁷ Bésub keroog nit geestu Ki ko sàkk,

ba ne jàkk Aji Sell ju Israayil.

⁸ Dootul soxlaati lenn ci sarxalukaay

* **17.1 Damaas** mooy péeyub Siri.

yi mu sàkkal boppam.
Dootul sax xoolati yooyu mu defare loxoom,
du xer yi ñuy jaamoo Asera,
du yeneen sarxalukaayi cuuraay.

⁹ Bésub keroog seen dëkk yi tata wër,
dees na leen won gannaaw
ni gott yaak njobbaxtali tund ya,
ba bànni Israayil nootee réew ma,
lépp ay doon ab gent.

¹⁰ Yeena fàtte Yàlla ji leen di musal,
bawuleen xel seen cëslaay jiy seen rawtu,
xanaa di jëmbatal seeni tuur ay tooli ngëneel,
di ji jiwu mu bawoo feneen.

¹¹ Bé ba ngeen ko jëmbatee, ngeen gis mu sax,
ëllëg ba bët setee, mu tóor,
te ngóob réer bésub wopp,
ci biir mitit wu amul paj.

¹² Ndeysaan, mii riirum gàngoor yu mag!
Xeet yu bareey riir ni riirum géej,
ànd ñarandoo ni géej gu sàmbaraax,
gannax ya ñarandoo.

¹³ Xeet yaa ngi ñarandoo
ni ndox mu baawaan,
Yàlla gëdd leen, ñu daw ba sore;
ngelaw yëngu, ñu naaw,
ni boob, ba ca kaw tund ya,
mbete pënd bu ngélén wal, mu def callweer.

¹⁴ Ngoon a ngay jot, tiitaange ne jaas,
balaa bët a set lépp jeex.
Lii mooy añub ñi nuy sëxëtoo,
lii mooy deminu ñiy nangu sunu alal.

18

Ab yéeneb waxyu ñeel na réewum Kuus

¹ Wóoy ngalla réew ma gunóor yay riire,
ca tàkkal dexi réewum Kuus.

² Yeen ñiy yónni biir géej, ay ndaw,
ci gaali barax yu war mbeex mi;
yeen ndaw yu gaaw yi, demleen,
fekki xeet wu siggi, rattax yaram,
askan wu ñu ragale fu jegeek fu sore,
xeet wu am doole, di falaxee,
te seenum réew defi wal.

³ Yeen waa àddina wërngal këpp,
yeen ñi dëkke suuf si,
séentuleen raaya ba sampe fa tund ya,
dégluleen bufta ba ñuy wali.

⁴ Aji Sax ji kat da maa wax ne:
«Maa ngi fi ma tollu di xool, ne tekk,
ni tàngooru jant bu ne ràññ,
mbaa lay bu defu niir ci tàngooru ngóob.»

⁵ Bala ngóob di jot, te fekk lépp tóor,
ba tóor-tóor def reseñ ju xaay,
mu jël ab sàrt, dog car yu ndaw yi,
tenqi car yu mag ya, sànni;

⁶ ñu boole waccal njanaawi tund ya
ak rabi àll yi,
tan yi nawetoo ko,
rabi àll yépp nooroo ko.

⁷ Su boobaa ñu indil Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
galag bu bawoo ci xeet wu siggi, rattax yaram,
askan wu ñu ragale fu jegeek fu sore,
xeet wu am doole, di falaxee,
te seenum réew defi wal,

galag ba agsi ba tundu Siyon,
fa Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi dëël turam.

19

Ab yéeneb waxyu ñeel na Misra

¹ Yéene bii ñeel na Misra:

Aji Sax jaa ngii war niir wu gaaw,
jëm réewum Misra.

Yállantuy Misra yég ko, di lox,
fitu waa Misra rëcc.

² Maay xiir Misra ci kaw Misra,
kii song mbokkam, kii song xaritam,
ab dëkk jógal ab dëkk, diiwaan jógal diiwaan.

³ Waa Misra jànnaxe,
ma dëpp seen pexe.

Ñu seeti yállantu yeek njuuma yi,
ak boroom rawaan yi ak ñi gisaane nit ñu dee.

⁴ Maay teg Misra ci loxol sang bu néeg,
buur bu dëgër xol jiite ko.
Kàddug Boroom bee, Aji Sax ji ci gàngoor yi.

⁵ Ndoxum Niil ma day fer;
dex gaay ñiis, wow konḡ,

⁶ solom ya xasaw,
wali Misra diib ba far ñiis,
barax ak lu mu xeetool lax,

⁷ gàncax ga leri dexu Niil
ak ga saxe fa dex ga dabe géej,
ak lu ñu jiwoon ca wet ga,
lépp ay wow, naaw, ba jeex.

⁸ Nappkat di jàmbat,
kuy sànnib oos dexu Niil di jooy,
kuy mbaal waaru,

⁹ kuy liggéey lëe am mbetteel,
kuy jàrt aka ràbb poqe jommi.

¹⁰ Ñi yor réew mi dañuy sèngéem,
kuy liggéey di feyu am naqaru xol.

¹¹ Kàngam ya fa Cowan* dañuy teqalikook seen
sago,

ñu ñaw ñiy xelal Firawna digle ag ndof.

Ma ne: «Yeen boroom xalaat yi, nu ngeen mana
waxe Firawna naan:

“Nun ay boroom xel lanu,
sosoo ca buur ya woon”?»

¹² Firawnaa, ana say boroom xel?

Nañ la waxal boog, ba xamle

li Aji Sax ji Boroom gàngoor yi naral Misra.

¹³ Kàngami Cowan a ngi def yëfi dof,

kàngam ya fa Memfis, ñu nax leen,
te njiiti giiri Misra lajjal seen waa réew.

¹⁴ Aji Sax jee miirloo Misra,

gëlëmal ko ci lépp lu muy def,
ni màndikat buy jang ba tarxiis cim wacoom.

¹⁵ Du lenn lu kenn manatee defal Misra,

bopp akub geen du ci am pexe,
te bantub tiir ak barax a ci yem.

Lu jëm ci muju Misra

¹⁶ Su bés baa waa Misra mel niy jigéen,

di lox ndax tiit loxo bi jóg,

te Aji Sax ji Boroom gàngoor yi xàcc ko jëme ci
moom.

¹⁷ Yuday doon tiitaangey waa Misra,

ba ku ñu ci tudd Yuda, nga tiit,

* **19.11 Cowan** ak **Memfis**, ay dëkki Misra lañu. Seetal it ci aaya
13 (19.13).

ngir la leen Aji Sax ji Boroom gàngoor yi naral.

¹⁸ Su keroogee mu am juróomi dëkki réewum Misra
yu nit ñay waxe làmmiñu ebrë,
di fa giñe Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
benn dëkk ba lañuy woowe Ir Ayeres,
dëkkub yàqute.

¹⁹ Bésub keroog ab sarxalukaay ñeel Aji Sax ji,
fa digg réewum Misra,
aw doji xàmmikaay it ñeel Aji Sax ji fa kemu réew
ma,

²⁰ loolu di firnde, ñeel Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
di lu ko seedeel fa biir réewum Misra.
Bu ñu leen sonalee ba ñu woo Aji Sax ji,
mu yónnee leen ku leen wallu,
taxawu leen ba xettali leen.

²¹ Bésub keroog Aji Sax ji ci boppam mooy xamal
Misra mooy kan,
ba waa Misra xam Aji Sax ji,
di jaamoo Aji Sax ji saraxi gàtt ak saraxi pepp,
digook moom tey wàccook seeni dige.

²² Aji Sax jeey duma Misra
duma yu ànd akum paj,
ñu walbatiku ci Aji Sax ji,
mu nangul leen, faj leen.

²³ Su keroogee mbedd bawoo Misra ba Asiri,
waa Asiri di dikk ba Misra,
waa Misra di dem ba Asiri
te Misra di jaamoondook Asiri.

²⁴ Bésub keroog Israayil ñetteel Misraak Asiri,
di barke fi digg àddina.

²⁵ Aji Sax ji barkeel leen, ne:
«Barke ñeel na Misra, sama ñoñ,
ak Asiri mi ma sàkke samay loxo,

ak Israayil sama séddoo.»

20

Kàddug waxyu ñeel na Misra ak Kuus

¹ At ma bummib Asiri demee ca ndigalal Sargon buurub Asiri, ba songi dëkk ba ñuy wax Asdodd ca Filisti, ba mujj ko nangu,

² fekk na Aji Sax ji wax, Esayi doomu Amocc jottali. Mu ne ko: «Demal summi tubéyu saaku ji nga sol, te summi say dàll.» Mu def noona, di doxe yaramu neen, tànkì neen.

³ Gannaaw gi, Aji Sax ji ne: «Esayi sama jaam bi def na yaramu neen, tànkì neen lu mat ñetti at, muy firnde, di tegtal ci mbirum Misra ak réewum Kuus.

⁴ Te noonu la buurub Asiri di yóbboo ngàllo Misra, toxal waa Kuus, ñuy ay ndaw aki màggat. Yaramu neen, tànkì neen lañuy def, seen taat ne fàññ, muy gâceeg Misra.

⁵ Dañuy boole njàqareek gâce ndax réewum Kuus mi ñu yaakaaroon, ak Misra gi ñu doon sagoo.»

⁶ Bu keroogee ku dëkke tefes googu dina ne: «Xanaa kay du ñii lanu yaakaaroon! Te nu dawoon di wuti ndimbal ci ñoom, ngir rëcc buurub Asiri! Léegi nag nu nuy mucce?»

21

Ab yéeneb waxyu ñeel na Babilon

¹ Yéene bii moo wàccal màndiñ ma feggook gééj ga: Ni ag ngélén di riddee jaare Negew, ni la noon di bawoo màndiñ ma, jóge réew mu raglu.

² Peeñu mu ñàng lañu ma ci wax.
Workat biy wor, yàqkat biy yàq.
Yeen waa Elam*, songleen; yeen waa Medd,
gawleen leen.

Dakkal naa mboolem onk yu ñu sabab.

³ Lii a waral sama njàqareg xol,
mitit jàpp ma, mel ni mititu mat,
ma jaaxle ba déggatuma,
jàq ba gisatuma.

⁴ Bopp ubu, tiitaange jàpp ma;
sama ngoonug bànnex
soppiku guddi gu raglu.

⁵ Ndab taaje, laltan lale,
ñuy lekk aka naan.
Ñu jekki ne: «Yeen kilifa yi, jógleen!
Diwleen pakk yi!»

⁶ Boroom bi kat da maa wax, ne ma:
«Doxal taxawal ab wattukat,
lu mu gis, wax ko.

⁷ Bu gisee gawar ci watiiru ñaari fas,
ak ñu wari mbaam ak ñu wari giléem,
na teewloo teewlu bu baax.»

⁸ Wattukat ba àddu ca kaw ne:
«Sang bi, maa ngii yendoo séentu,
fanaane wattu fii ma taxaw.

⁹ Ma ne gawar a ngii,
war watiiru ñaari fas.
Nee: “Daanu nañoo, Babilon daanu na,
jëmmi tuuram yépp tasaaroo fi suuf!”»

¹⁰ Yeen bokk yi ñu bàcc ni pepp ca sama dàgga ja,

* **21.2 Elam**, am réew la mu bokkoon ci nguurug Pers, te di ab diiwaan ci réewum Iraan mu jamonoy tey.

la ma dégge ci Aji Sax ji Yàllay Israayil, Boroom
gàngoor yi,
wax naa leen ko.

Ab yéeneb waxyu ñeel na Duuma

¹¹ Yéene bii moo wàccal Duuma[†]:
Nit a ngi may woowe tundu Seyir, naan:
Wattukat bi, lu des ci guddi gi?

Éy wattukat bi, lu desati ci guddi gi?

¹² Wattukat bi ne:
«Bët set, mu guddeeti rekk;
boo amee looy laaj, délsil laajaat ko.»

Ab yéeneb waxyu ñeel na Arabi

¹³ Yéene bii moo wàccal Arabi:
Yeen cëggi askanu Dedan[‡],
mbooyum Arabi ngeen di fanaane.

¹⁴ Yeen waa Tema, dajejileen ak ña mar,
yóbbul leen am ndox.

Dogileen ñay daw,
may leen ñu lekk.

¹⁵ Ay saamar de lañuy daw;
saamar bu ñu xàcc
ak fitt gu ñu leen diir
ak tàngooru xare.

¹⁶ Aji Sax ji de da maa wax ne ma: «Fileek menn
at mu surga bu ñu bind waññ, sagub dëkk bii di
Kedar dina sàggiku,

¹⁷ li des ci jàmbaraari fittkati Kedar di lu néew.» Aji
Sax ji Yàllay Israayil wax na ko.

[†] **21.11 Duuma**, ci Arabi la féete, feggook Seyir mbaa Edom. Baat la itam buy tekki «selaw» ci làkku yawut. [‡] **21.13 Dedan** ak **Tema** ak **Kedar**; ay xur la yu waa Arabi dëkke. Seetal it ci aaya 14-17 (21.14-17).

22

Ab yéeneb waxyu ñeel na Yerusalem

¹ Yéene bii ñeel na xuru Peeñu ma*:

Ana lu ngeen di yéegé,
yeen ñépp seen kawi taax?

² Lu waral coow li ak xaxaloo bi,
ba dëkk biy riir?

Ñi ngeen deele, saamar reyu leen,
bóomuñu leen ci xare.

³ Seen njiiti xare yépp a bokk daw,
ñu jàpp leen te taluñoo fitte.
Seen njiit yi ñu gis yépp lañu jàpp,
te ñu dawoon ba sore.

⁴ Moo ma tax ne: «Buleen ma xool,
damay naqarlu, jooy.
Tàyyileen maa dëfal ci sama bokk yi sàнку.»

⁵ Lii kat bésub njommite laak coonook toroxte,
bésu Boroom bi, Aji Sax ji ci gàngoor yi,
ci biir xuru Peeñu mi.
Tata ja, ñu rëkk a rëkk, mu màbb,
yuux jolli, àkki tund ya.

⁶ Waa Elam gállooy fitt,
ñenn ña war watiir, gawar ya war,
waa Kir nàbb pakk ya.

⁷ Seen xur yu nangu yaa fees aki watiir,
gawar taxaw temm buntu Yerusalem,

⁸ te Yuda ne dunj, dara wëru ko.

Su keroogee ngeen yaakaar ngànnay
ya ca kër ga ñuy woowe Gott ba,

⁹ far gis ni ñu bëtt-bëttee tatay Yerusalem

* **22.1 xuru Peeñu ma** mooy xur wi Yàlla doon feeñoo.

ji wër gox bi ñu naan Kër Daawuda.
Ngeen rooti ndox ca solom bu suufe ba, denc ko,
¹⁰ boole ca waññ kəri Yerusalem,
màbb lenn, sàkk ca lu ngeen aare tata ya.
¹¹ Da leen di fekk sàkk mbànd diggante ñaari tata yi,
ngir denc ca ndoxum déeg bu yàgg ba.
Waaye xooluleen ki dogal lii,
xalaatuleen ki nasoon lii bu yàgg.

¹² Bésub keroog, Boroom bi, Aji Sax ji ci gàngoor yi
moo leen di woo ci jooyoo ak ñaawlu
ak wateefu nel ak colu saaku ngir ñaawlu.
¹³ Te yeena ngii ci mbég ak bànnex,
di rendi nag ak xar,
di yàpp aka naan,
naan: «Nan lekk, naan, nde ëllég nu dee!»
¹⁴ Aji Sax ji ci gàngoor yi dégtal na ma lii:
«Gii ñaawtéef déy deesu leen ko jéggal,
ba keroog ngeen di dee.»
Boroom bee ko giñ,
moom Boroom bi, Aji Sax ji ci gàngoor yi.

Kàddug artu ñeel na Sebna

¹⁵ Boroom bi, Aji Sax ji ci gàngoor yi dafa wax ne:
«Ayca, demal ba ca Sebna, bëkk-néegu buur sii, nga
ne ko:
¹⁶ Ana loo fi am, ak koo fi am?
Nga di fi yattlu bàmmee, yatt ko ca kawte ya,
di gaslu kër gooy mujje?
¹⁷ Jambaar, dama ne Aji Sax jee lay xalab;
da la naa nikk,
¹⁸ fodonk la, rattax,
nga xalangoo àll bu ne màww.
Fa ngay dee,

te fa la watiir yi ngay puukarewoo di des,
muy sa gâceey waa kër sang.»

¹⁹ Aji Sax ji nee: «Maa lay jële sa liggéey,
foqatee la sa péete mu kawé.

²⁰ «Bésuub keroog ma woo sama jaam bi, Elyakim
doomu Ilkiya,

²¹ solal ko sa mbubb, dooleele ko sa laxasaay,
teg kilifteefu réew mi ci loxoom, ba mu féete wàllu
baay waa Yerusalem ak waa kër Yuda.

²² Maa koy ràng caabiy kër Daawuda, muy ubbi
te kenn du tëj; di tëj te kenn du ubbi.

²³ Maa koy samp fu dëgër ni ab wékkukaay, mu
doon sagu kër baayam.

²⁴ Waa kër baayam ak seen daraja, ñépp ay
wékku ci moom, car yaak caraat ya. Ndab yu ndaw
yépp ca la, kopp ya ba ca njaq ya.

²⁵ Bésuub keroog,» kàddug Aji Sax jee, Boroom
gàngoor yi, mu ne: «bant ba sampe woon fu wóor
day simpiku. Dees koy gor, mu fàq, la ca sêfe woon
dog.» Aji Sax ji déy wax na ko.

23

Ab yéeneb waxyu ñeel na Tir

¹ Yéene bii ñeel na dëkk ba ñuy wax Tir*:
Yeen waa gaali Tarsis ñi deele, jooyleen!
Lépp a yàqu!

Du kër, du teeruwaay.

Fa dunu Sippar† lañu leen ko waxe.

² Yeen waa tefes,

* **23.1 Tir ak Sidon**, ay dëkk yu am solo la woon ca Fenisi, ci réew
mi ñuy wax Liban tey. Seetal it ci aaya 4 (1.4). † **23.1 Mbaa: dunu**
Kitim.

yaw Sidon laa ne, na say jula ñaawlu,
 yaw miy yónni nit ñu jaare gééj,
³war ndox ya ne xéew,
 peppum Sixor[‡] di sa tono,
 ak ngóobum Niil
 ma xeet yi daan jula.

⁴Yaw Sidon, gâce ñeel na la,
 gééj moo wax, tatay gééj a ne:
 «Masumaa matu, masumaa jur,
 yaruma gone gu góor, yarumab janq.»
⁵Bu xibaar ba àggee Misra de,
 ñu naqarlu deminu Tir.

⁶Jállal ba Tarsis[§],
 yeen waa tefes ga fa ne, jooyleen jooyi dēj.

⁷Xanaa lii du seen dëkk bu xumb ba,
 te cosaanam di janti démb,
 nit ña di fa jógey sancaani fu sore?

⁸Ana ku fexeel lii Tir ma daan fale,
 ay julaam diy kàngam,
 di jaaykat yi àddina teral?

⁹Aji Sax ji Boroom gàngoor yee ko fexe,
 ngir sàggi sagub képp ku fiy damu,
 ba teddadil képp ku àddina teral.

¹⁰Yeen waa Tarsis, defleen ni dextru Niil, walal seen
 réew;

kenn tereetu leen.

¹¹Aji Sax ji tàllal na loxoom, tiimale gééj,
 yéngal réew yi,

[‡] **23.3 Sixor** mooy dextru Niil.
 bokkoon ci Tir, ca wàllu Espaañ.

[§] **23.6 Tarsis**, ab sanc la bu

ba santaane ñu màbb tatay Kanaan.

¹² Nee: «Yeen waa Sidon ñi mel ni janq bu ñu siif,
tédde ko,
dootuleen xaxaloo.

Ayca, dawleen jàlli ba dunu Sippar,
te du tax ngeen am fa noflaay.»

¹³ Xoolleen li dal réewum Kaldeen ñi.

Dootuñu sax aw xeet.

Asiri wacce na leen rabi màndiñ mi.

Tabax nañu, gaw ko, màbb këri buur ya, gentel ko.

¹⁴ Yeen boroom gaali Tarsis, yuuxuleen ni ñu
deele,

seen tata màbb na!

¹⁵ Bu keroogee ñu fàtte Tir juróom ñaar fukki at,
ni àppu benn buur. Bu juróom ñaar fukki at yi
matee, Tir xewle la ñu woyal gànc ba, ne ko:

¹⁶ «Yaw gànc bi ñu wacc, fabal sa xalam, wër dëkk
bi,

xalamal a xalam te gëna woy,

ndax ñu geesu la.»

¹⁷ Bu juróom ñaar fukki at yi matee, Aji Sax ji
dikkal Tir, ñu delluy liggéey, di feyu, di gànctook
mboolem réewi àddina fi kaw suuf.

¹⁸ Waaye seen ñaq ak seen peyoor, dees koy
sellalal Aji Sax ji, deesu ko dajaleeka denc. Ñi dëkk
fi kanam Aji Sax jeey jagoo njariñ la, mu di leen
dundal ba ñu regg, di leen solal col gu jekk.

**Kàddug waxyu ñeel na mujug
jamono**

Mbugal daj na àddina

¹ Aji Sax jaa ngii di tas àddina,
tasaare ko,
salfaañe li fi dénd bi,
wasaare ñi ko dëkke:

² sarxalkat beek baadoolo bi,
sang akub jaam,
njaatige lu jigéen ak ab janqam,
jaaykat ak jëndkat,
ablekat ak àbbkat,
leblekat ak lebkat.

³ Àddinaa ne dunḡ dunḡaaral,
dees koo futti ba mu ne furaas!
Aji Sax ji kat wax na kàddu gii!

⁴ Suuf a ngi wowa wow, ne seren,
àddina ne làcc, ne seren,
kàngami xeeti àddina ne làcc.

⁵ Suuf si la ñi ko dëkke sobeel,
ñoo wàcc yoon yi,
xëtt ndigal,
fecci kóllëre gi sax dàkk.

⁶ Moo tax alkànde yàq suuf,
ñi ko dëkke gàddu àq ji.
Moo tax waa àddina raaf,
ba ñi des di lu néew.

⁷ Biiñ ñàkk na,
garabu reseñ lax,
bépp xol bu tooyoon, binni.

⁸ Tabala ju xumb selaw na,
ña daa xaxaloo dal,
mbégtem buumi xalam dakk.

⁹ Kenn naanatul, di woy,
ñoll wex na ka koy naan.

¹⁰ Dëkk bu gentat tasaaroo na,

kër yépp tëje, kenn duggul.

¹¹ Mbedd maa ngi soowaloo,
ndax biiñ bu ñàkk,
gépp mbégte fey,
bànnexu àddina dëddu.

¹² Tojiti neen a des ci dëkk bi,
bunt ba rajaxoo.

¹³ Noonu lay deme ci àddina,
ci biir xeet yi,
mbete benn-benni doomi oliw gu ñu gësëm,
mbaa doomi reseñ yu des ca ndey ja,
gannaaw bu ñu wittee ba sottal.

Ndes wi rëcc mbugal a ngi sant

¹⁴ Ña ngay xaacu di sarxolle,
waa sowu di sàbbaal ci maggug Aji Sax ji.

¹⁵ Yeen waa penku, sargalleen Aji Sax ji boog,
yeen waa duni géej, teralleen Aji Sax ji Yàllay
Israayil.

¹⁶ Cati àddina lay woy di jibe, nu dégg ñu naa:
«Màggaay ñeel na Aji Jub ji!»

Coono jeexul

Waaye man dama ne: «Jeexle naa!

Jeexle naa, wóoy man!

Workat yaa ngi wor a wor,
ba far làggi ci wor.»

¹⁷ Yeen waa àddina,
kat-kat, pax akub caax dëgmal na leen.

¹⁸ Nga déggi yuux, daw,
tàbbi biir pax,
génne pax,
laawoob caax.
Mbàndi kaw kat ubbi na,

suufu àddina di rēŋ-rēŋi.

¹⁹ Suuf daa loroo loru,
fett a fett,
salfaañoo salfaañu.

²⁰ Suuf a ŋgi jang a jang ni màndikat,
ba joy ni mbaar,
moyam diis ko gann,
mu daanu te du jógati.

Aji Sax jeey nguuru fa Siyon

²¹ Bu bésuub keroogee
Aji Sax ji dikke mbugal
gàngoor ya fa kaw-a-kaw,
ak buuri àddina yi fi suuf.

²² Dees leen di boole denc cim pax,
ne leen ràpp tēj,
ba mu am ay fani fan, ñu mbugal leen.

²³ Kersa la weer wiy am,
gàcce ñeel jant bi;
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi daal
mooy nguuru Yerusalem, kaw tundu Siyon,
leeram ga jollee fa kanam magi ñoñam.

25

Cant jib na

¹ Aji Sax ji, yaay sama Yàlla,
dama lay teral, di la sant.
Yaa defi jaloore,
muy dogal yu yàgg, wér te wóor.

² Yaa def dëkk bi jali doj,
dëkk bii ñu dàbbali nga gentel;
taaxu doxandéem yi noppee doon péey ba fàww,
te deesu ko tabaxaat.

³ Moo tax xeet wu am doole di la màggal,
waa péeyu xeet yu néeg di la wormaal.

⁴ Yaa di rawtub néew-ji-doole,
di rawtub aji ñàkk, biir njàqare,
yaay mbaar mu ñuy yiiroo waame,
di ker gu ñuy féexloo ci tàngoor,
ndax merum kilifa gu néeg
mooy waame wu ne yureet ci kaw ab tabax.

⁵ Doxandéem yii diy noon,
ni ngay dàqe tàngoor fi béreb bu ne seren,
ni ngay dakkale seen coowal xare.
Ni aw tàngoor di dakke ndax aw niir,
ni la woyu ñu néeg ñi di selawe.

Bernde ñeel na xeet yépp

⁶ Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
mooy berndeel xeet yépp fi kaw tund wii,
bernde ju niin ak ngëneelu biiñ,
yàpp wa duuf, yuq ga ne xéew,
ak tànnéefu biiñ bu teey.

⁷ Fi kaw tund wii lay tukkile càngaay
li sàng askanoo askan,
ak séru rabal bi ñu ràbbal xeetoo xeet.

⁸ Mooy médd dee ba fàww!
Boroom bi Aji Sax jeey fompe
gépp kanam rongooñi boroom.
Buumi gâceey ñoñam it,
moo koy doge fépp ci àddina.
Aji Sax ji kat wax na ko.

⁹ Bésub keroog dees na ne:
«Sunu Yàllaa ngii nag!
Moom mii lanu yaakaaroon

te moo nuy wallu.
Aji Sax jii lanu yaakaaroon,
nan bég te bànnexoo wallam.»

Aji Sax ji tas na Mowab

¹⁰ Aji Sax ji kat teg na tund wii loxo,
te ni ñuy dëggaatee mboobum sën ba,
ni lees fiy dëggaatee Mowab.

¹¹ Mowab dina féqoo féqu,
mel ni kuy jéema féey,
waaye Aji Sax jee leen di toroxal,
ñook seen manoore.

¹² Seen tata yu kawé, mu fé!l, màbb;
rattax fi suuf, maasale.

26

Aji Sax jeey may ñoñam ndam

¹ Bésub keroog dees na woy
wii woy fi réewum Yuda:
«Dëkk bu dëgër lanu am,
Yàllaa nu may kaaraangey tata, biir ak biti!

² Ubbileen bunt yi,
ba xeet wi jub te sàmm ngëm duggsi!

³ Yaw Aji Sax ji,
ku dogu, pastéefu, wóolu la,
nga may ko jàmm ju mat,
nde moo la wóolu.

⁴ Wóoluleen Aji Sax ji tey ak ëllëg;
Ki Sax, di Aji Sax ji déy,
moo mat cëslaay ba fàww.

⁵ Moo wàcce ñi dëkke woon fa kaw,
moo detteel waa dëkk ba aju woon,
daaneel leen, ñu xalangu,

ba mēq suuf,
6 baadoola joggi, dēggaate,
néew-ji-doole noote leen.»

7 Ku dēggu, yoonam day maase;
ku dēggu, Aji Jub ji jubal xàllam.

8 Aji Sax ji, nu ngi lay xaar,
fi sa kaw yoonu santaane yi,
di tudd sa tur, di la bàyyi xel,
lii déy, mooy sunu nammeelu xol.

9 Xol laa lay sàkkoo guddi,
sama jëmm jépp di la laaj.
Bu say àtte teewee fi kaw suuf,
waa àddina xame ca luy njub.

10 Ku bon, boo ko yërēmee,
du jàng tus ci njubte.
Biir réew mu nit ñay jubal
lay xal di luubale,
du faale màggaayu Aji Sax ji.

11 Aji Sax ji, yaa xàcc sa loxo,
waaye yéguñu ko.

Won leen ni nga nabe ci sa ñoñ, ñu rus,
te sawaraay xoyom sa noon yooyu.

12 Aji Sax ji, yaa nuy defal jàmm,
te lépp lu nu def, yaa nu ko sotalal.

13 Aji Sax ji sunu Yàlla,
yeneen sang yu la moy moom nañu nu,
waaye saw tur rekk lanuy màggal.

14 Yooyu sang dee nañu, nekkatuñu,
wuute nañu, jógatuñu.

Yaa def nii, faagaagal leen,
ba far sax seen tur.

15 Aji Sax ji, yaa yokk xeet wi,

yaw mii yaa yokk xeet wi,
yaa fésal sa màggaay,
yaa yokk mboolem kemi réew mi!

¹⁶ Éy Aji Sax ji, ci biir njàqare lañu la sàkkoo;
ba ñu tegoo sa mbugal,
lañu la déey seenug ñaan.

¹⁷ Éy Aji Sax ji, ni kuy matu
lanu meloon fi sa kanam,
di wañaarooka yuuxu.

¹⁸ Danoo ëmb bay matu
te jurunu lu moy ngelaw.
Indiwunu genn mucc ci àddina,
mayunu ci kenn lu ko taxa dund.

¹⁹ Waaye yaw askan wi, ñi nga deele
ñooy dellu dundaat,
seeni néew ay dekki,
ku doon nelaw sa biir bàmmeel,
yewwu, sarxolle.
Aji Sax jeey yebal lay bu ànd aki leer,
suuf delloosi ña dëddu.

Mbugal ñeel na géej ak jéeri

²⁰ Yeen samaw askan, ayca duggleen seeni néeg,
tëju ca biir.

Làquleen as lëf, ba sànj mi jàll.

²¹ Aji Sax ji kat a ngii di génne màkkaanam ma,
nara dikke waa àddina mbugalu ñaawtéef,
ba suuf wone deret ji ñu tuur fi kawam,
te dootul sàng ñi ñu bóom.

27

¹ Bésub keroog Aji Sax ji dikke saamaram

bu jàmbaare, ñàng te réy,
ba dal ci kaw Lewiyatan, jaan ja ca xél wa,
Lewiyatan jaan jay wañaaruy dem,
ninki-nankay géej jooju lay rey.

Aji Sax ji juboo naak ñoñam

² Bésu keroog, tookeeru reseñ ju neex am,
nangeen ko woy,

³ te man Aji Sax ji maa koy toppatoo,
di ko suuxat saa su ne,
di ko wattu guddeek bëccëg,
bala koo kenn a song.

⁴ Mereetuma tookeer bii,
waaye lu ciy dég aki dagg,
ma dox wuti ko, xareek moom,
boole lépp xoyom.

⁵ Xanaa ku langaamoo sama kiiraay
te jàmmook man,
ba jàmmook man.

⁶ Ay bés a ngi ñëw Yanqóoba saxi reen,
Israayil moomooy tooor, law,
ba feesal déndu àddinaak meññeef.

⁷ Defe ngeen ne Aji Sax ji duma na Israayil,
na mu dumaa ña leen duma woon?
Am bóomal na leen lu tollook
la seeni bóomkat bóomoon?

⁸ Ndànk-ndànk la jëflanteek ñoom,
ba mu leen toxalee,
dàqe leen noowam gu mag,
bésu ngelawal penku.

⁹ Nii la Yanqóoba jotoo ñaawtéefam,
nii la mujje am njéggalu bàkkaaram:
day boole doji sarxalukaay bi yépp,

rajaxe ni doji kew,
 xer wu ñuy jaamoo Asera dootu fa sampe,
 mbaa sarxalukaayi suurukaay.

¹⁰ Dëkk bu ñu dàbbali mooy wéet,
 genta, ne wëyëñ!

Fa la nag di fore,
 fa lay goor, di lekk cari garab ya,

¹¹ car ya wow, damm,
 jigéen ñi dikk, xambe.

Dañu di xeet wu dul dégg,
 ba tax ki leen sàkk yërëmu leen,
 moo leen bind te ñeewantewu leen.

¹² Bésub keroog Aji Sax ji bàcc,
 dale ca dëxu Efraat ba ca walum Misra,
 te yeen bànni Israayil, dees na leen for
 kenn-kenn, ba ngeen daj.

¹³ Bésub keroog bufta bu mag jib,
 ña lañoon réewum Asiri délsi,
 ànd ak ña ñu tasaare woon biir réewum Misra,
 ba sujjóotali Aji Sax ji fa Yerusalem,
 fa kaw tund wu sell wa.

Xibaaru mbugal ñeel na ay xeet

28

(Saar 28–33)

Mbugal ñeel na Samari

¹ Wóoy ngalla Efrayim*,
 kaala ga ay màndikatam di sagoo!
 Taaram bu yéeme baa koy réer,

* **28.1 Efrayim** mooy giir gu am solo ci fukki giir ya ca nguurug
 bëj-gànnar ga ñuy wax Israayil. Lée-léeg muy tur wi ñuy woowe
 waa gox boobu.

ni tóor-tóor yu wow,
te ma nga toŋ ca coll† wa ña biiñ man dëkke,
fa tiim xur wu nangu wa.

² Dégluleen, jambaar ju am doolee ngi dikkal Bo-
room bi,
di tawub doji yuur, ngélén luy sàнке,
riddee riddi, sotti waame wu wale!
Loxoom la koy rattaxe fi suuf.

³ Dees na joggati kaala
gii mândikati Efrayim di sagoo.

⁴ Te tóor mu lax mi muy gànjaroo,
mu tege ca coll ya tiim xur wu nangu wa,
day mel ni figg ju ñor te jotul;
ka ko gis a koy gaaw witt, wann.

⁵ Bésub keroog Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
di kaala gu yànj, gànjar gu yéeme,
ñeel ndesu ñoñam,

⁶ mooy dikkal xelum dëgg kuy toog di àtte,
di jambaaral ñiy waññi noon yi song dëkk bi, xare.

⁷ Ñii itam ay naan biiñ bay tërëf,
màndiw ñoll, di jang:
sarxalkat akub yonent la aw ñoll di tërëfloo,
biiñ jànnaxe leen,
ñu màndiw ñoll, di jang,
bu ñu amee am peeñu, di tërëf.

⁸ Seen taabal yépp a ngi taq ripp,
fépp di waccu ak mbalit.

⁹ Ñu naa: «Ana ku Esayi mii di jàngal?
Ana ku muy àgge xibaar?
Xanaa ku yàggula fer,

† **28.1 coll** mooy fa Samari nekk, di péeyub nguurug bëj-gànnar ga
ñuy wax Israayil.

di doora bàyyi ween?

¹⁰ Ca rëdd wii, ca rëdd wee,
nàngam sii, nàngam see,
as tuut fii, as tuut fee.»

¹¹ Xanaa boog nit ñu seen wax leerul,
ñuy làkk, la Aji Sax jiy waxeek askan wii?

¹² Moo leen waxoon ne leen:

«Fii moo di noppalukaay bi,
noppalleen ku sonn.

Fii a di dalluwaay bi!»

Waaye nanguwuñoo dégg.

¹³ Moo tax kàddug Aji Sax ji di mujj doon ci ñoom lu
ñu manula nànd, ni:

«Ca rëdd wii, ca rëdd wee,
nàngam sii, nàngam see,
as tuut fii, as tuut fee.»

Moo tax ñuy tërëf,
daano njaaxaanaay ba damm,
di sërëx aka keppu.

Doju koñu tabax wee mat wéeruwaay

¹⁴ Kon nag yeen kókkalikat yi yilif
askanu Yerusalem wii,

dégluleen kàddug Aji Sax ji!

¹⁵ Yeena naay: «Danoo wóllëranteek dee,
njaniiw lanu digool, ba du nu moom,
ba bu yaru musiba dikkeek diisaayam, du nu laal.
Noo def ay fen sunu rawtu,
ay wor di sunu làquwaay.»

¹⁶ Moo tax Boroom bi Aji Sax ji wax ne:

«Maa ngii di dëj fi Siyon aw doju koñu tabax,
muy doju koñu tànnéef wu gànjare ci fondmaa bi,
te ku ko wéeroo doo gaawa daw.

¹⁷ Dëgg laay def nattukaay,

yoon di sama buumu betteex,
 tawub doji yuur buub rawtub fen,
 wal ma mëdd làquwaay,
 18 seen wóllëranteek dee neen,
 seen digook njaniw toxu,
 yaru musiba dikk ak diisaayam,
 wulli leen ba ngeen nooy.
 19 Saa yu dikkee ne leen céex,
 suba su ne mu ne jaas,
 guddeek bëccëg, mu teew,
 te bu jibee sax fit rëcc.»

20 Lal a gàtt ba deesu ci tàlli,
 malaan cëkk ba matul càngaay‡.

21 Aji Sax jeey jóg na woon
 fa tundu Peracim,
 xadaru na woon ca xuru Gabawon
 ngir jëf jëfam,
 jëfam ju yéeme ja!
 Moo nara liggéey liggéeyam booba,
 liggéey bu mu tàmmul!

22 Tee ngeena baña kókkalee
 bala ñoo teenal seeni jéng?
 Sànkute kat moo di dogal bi ma dégg,
 mu bawoo fa Boroom bi, Aji Sax ji ci gàngoor yi,
 di luy dikkal réew mi mépp.

Aji Sax jee xam doxalin

23 Teeyluleen te déglu sama kàddu,
 teewluleen ba dégg samay wax. Xoolleen ci lii:

24 ndax beykat bi day dëkke gàbb,

‡ 28.20 **lal** beek **malaan** mi ñuy wax fii, mooy misaal Misra mi ñu
 yaakaaron te du leen doy kiiraay.

di rëdd aka gàbbaat?

²⁵ Bu gàbbee ba toolam maase,
du day sànni jiwum nisel§,
wasaare jiwum kumin,
daldi def bele bi ay saawo,
sànni lors ba fa mu ko rëddal,
doora suy bele bu dëgër ba ca wet ya?

²⁶ Dees koo xamal yoon wa,
te Yàllaam a ko jàngal mbey.

²⁷ Mbàccum nisel watiir amu ca yoon,
te deesul bàcc kumin itam, ba joggi ca tàнки watiir.
Mbàccum nisel, yet a koy def;
mbàccum kumin, bant bu yem.

²⁸ Gubi bele, dees na ca jaare watiir,
waaye deesu ci dëkk;
watiir ngay takkal fas, bàcce ko pepp,
waaye doo ko bàcc ba mu far mokk!

²⁹ Xel moomu it fa Aji Sax ji
Boroom gàngoor yi la bawoo.
Ndigalam a ni yéemee,
pexeem màgge ni!

29

Mbugal ñeel na Aryel

¹ Wóoy ngalla Aryelee, Aryel*,
dëkk ba Daawuda dale.
Dundleen at ak at,
amalleen ci màggal ci kaw màggal.

² Du tee ma wàcceel Aryel musiba,

§ **28.25 nisel** ak **kumin**, ay xeeti safal la. * **29.1 Aryel**, tur la wu ñuy woowe Yerusalem. Man naa tekki itam taalub sarxalukaay ba woon ca kër Yàlla ga.

ñuy yuuxooka jooyoo.
Yerusalem ay mel ci man
ni Aryel, taalub sarxalukaay.

³ Maay dal ab dal, wër la,
gawe la ay tata,
jali jal, fuuge la.

⁴ Dinga suufe ba mel ni kuy àddoo biir suuf,
sa baat di ndéey lu dégtóo xóote ya pëndub suuf lale,
mel ni njuuma lu waxam bawoo biir suuf,
baatam yeloo xóote ya pëndub suuf lale.

⁵ Say noon ay def gàngoor ni feppi suuf,
di naaxu nit ñu néeg, ñu ngelaw liy wal nib cox.
Loolooy jekki am, ca saa sa.

⁶ Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi moo lay dikke
dënook suuf su yëngu ak riir mu réy,
ngelaw riddi, di ngélén,
ànd ak sawara wuy xoyome.

⁷ Mboolem xeet yu bare yiy xareek Aryel,
di song dëkk beeki tataam,
nar leena toroxal,
ñoom ñépp ay mel ni gént mbaa njeneeru guddi!

⁸ Su boobaa mu mel ni ku xiif,
géntul lu moy di lekk,
yewwu rekk, biir ba wéet;
mbaa ku mar, géntul lu moy di naan,
yewwu rekk, loof, put ga wow koñ.
Noonu la gàngooru xeet yépp di nekke,
mboolem xeet yooyuy xaareji fa Siyon!

⁹ Tendeefal, jommi rekk!
Gëmm, gumba rekk.
Ñiika màndi te biiñ taxul,

ñuy jang te ñoll taxul!

¹⁰ Aji Sax ji déy yeen la wal
ngelawal nelaw yu xóot,
taf seeni gët, te ngeen di yonent yi;
muur seeni bopp, te ngeen di boroom peeñu yi.

¹¹ Peeñum xew-xew yii yépp ump na leen,
ni leen kàdduy téere bu ñu tay umpe.

Boo ko joxee ku jàng, ne ko mu jàng ko,
mu ne la manu ko, nde dees koo tay;

¹² nga jox ko ku jàngul, ne ko mu jàng,
mu ne la manula jàng.

¹³ Boroom bi nee: «Askan wii, làmmiñ lañu ma
jegee,

lori neen lañu may wormaale,
te seen xol sore ma.
Seen ragal ak man it,
njàngum tari kepp la.

¹⁴ Moo tax maa ngii di dellu wéyeek askan wii,
ay kéemtaan aki kiraama
yuy tiiñ boroom xel ak xelam,
réer xamkat ak xam-xamam.»

¹⁵ Wóoy ngalla ñiy làqu Aji Sax ji,
di nëbb seen mébét,
ba lëndëm muur seen jëf,
ñu naan: «Ana ku nu gis?
Ana ku nu yég?»

¹⁶ Yeenaka juunum xel!
Dees na jaawale tabaxkatu njaq beek ban bi?
Ndax li ñu sàkk dina ne ki ko sàkk:
«Kii sàkku ma»?
Am njaq leey waxtaane tabaxkat bi naa:
«Kii manula tabax»?

La woon day wonni

17 Xamuleen ne fi leek lu néewa néew,
àllub Libañ soppalikub tookeer,
tooker bi walbatiku meññ, ba ñu ne ab gott la?

18 Su bés baa ab tëx dégg kàdduy téere,
silmaxa tàggook lëndëm, di gis,

19 néew-doole yi dellu bége Aji Sax ji,
ñi gëna ñàkk di bànnexoo Aji Sell ju Israayil.

20 Ku néeg déy dina neen,
kuy ñaawle sàнку,
te képp kuy yeeru nu mu defe lu bon,
jóge fi.

21 Mooy ñiy tuumaal nit,
di fiir ab àttekat ca pénc ma,
di àtte ñàkkal nit ku jub ci dara.

22 Moo tax Aji Sax ji jotoon Ibraayma,
wax ak waa kër Yanqóoba, ne leen:
«Léegi Yanqóoba du rusati,
du amati yaraange.»

23 Bu am meññeefam gisee
li sama loxo def fi seen biir,
dinañu wormaal sama tur wu sell wi,
wormaal sama sellaay, man Aji Sell ju Yanqóoba.
Dinañu ma ragal, man Yàllay Israayil,

24 ba ñi réeroon, mujj xam;
ñurumtukat yi dégg ndigal.

30*Misra du mat Israayil cëslaay*

1 «Wóoy ngalla doom yii diy fippukat!»
Kàddug Aji Sax jee.

«Ñu ngi nas mébét yu ma diglewul,

di digoo digoo yu ma leen xelalul,
di tegle bàkkaar ci kaw bàkkaar.

² Ñoo dox wuti Misra te laajuñu ma,
xanaa di sàkku rawtub Firawna,
di keppaaroo keppaarug Misra*.

³ Rawtub Firawnaay mujj di seen gâcee,
keppaarug Misra di seen toroxte.

⁴ Seeni jawriñ a nga xaata ba Cowan,
seeni ndaw àgg ba Anes†,

⁵ waaye ñoom ñépp kersa lañuy ame Misra
googu leen dul amal njariñ.
Du ndimbal, du njariñ,
xanaa gâceek toroxte.»

⁶ Yéeneb waxyu bii ñeel na malay àllub Negew:
Réewum tiis laak njàqare,
kërug gayndeeki segg,
ak saamaan ak céebi,
mbaam lañu sêf seen alal, jaare fa,
giléem lañu sêf seeni denc,
jëme xeet wu leen dul jariñ.

⁷ Ndimbalu Misra, cóolóolu neen!
Moo tax ma tudde ko:
Raxab, Ponkal mi ne yàcc.

⁸ Aji Sax ji nee:
«Ayca, bind ko ci àlluwa, ñu gis!
Rëdd ko cib téere,
ngir ëllëg ak sibir,
mu dib seede ba fàww.»

⁹ Wii xeet kat ay fippukat lañu,

* **30.2** Misra lañu yaakaaroon mu aar leen ci Asiri.
Cowan ak **Anes**, ci Misra lañu bokk.

† **30.4**

yii doom a diy fen-kat

te nanguwuñoo sàmm yoonu Aji Sax ji!

¹⁰ Boroom gis, ñu ne ko: «Bul gis,»

boroom peeñu, ñu ne ko: «Bu ñu firil peeñuy dëgg.

Wax nu lu neex,

gisal nu ay nax.»

¹¹ Moyal yoon wi;

lajj, wàcc xàll wi,

te may nu jàmm ak Aji Sell ju Israayil.

¹² Moo tax Aji Sell ju Israayil wax ne:

«Gannaaw yeena xalab kàddu gii,

yaakaaruleen lu moy doole ak pexey njubadi

yu ngeen wéeroo,

¹³ googu ñaawtéef ay mujj doon

seen xar-xaru tata ju kawe,

funki, tata ja jekki jóoru.

¹⁴ Da naan tasar ni njaqal xandeer

lu ñu naan rajax te ñéebaluweesu ko,

ba deesul gis ca tojit ya, dog bu tibb xal,

mbaa mu as ndoxum déeg.»

¹⁵ Ndax Boroom bi Aji Sax ji,

Aji Sell ju Israayil dafa wax ne:

«Délsi, dallu moo leen di musal.

Ne tekk te wóolu maa leen di dooleel.

Waaye yeena bëggul!

¹⁶ Yeena ne: “Déédéet, danuy war fas, daw!”

Dingeen daw moos!

Ngeen ne: “Daamar yu gaaw lanuy war.”

Ñi leen di dàq it di war daamar yu gaaw!

¹⁷ Junneey daw fu leen kenn gëdde,

juróom gëdd, ngeen daw yeen ñépp,

ba ña des mel ni bantub raaya ci kaw tund,

ne cundum ni raaya bu wéet ca coll wa.»

¹⁸ Aji Sax ji déy a leen namma baaxe,
moo ko tax di jóg moos ngir yërëm leen,
nde Aji Sax jeey Yállay njubte.
Ndokkalee képp ku ko yaakaar!

¹⁹ Yeen waa Siyon, yeen waa Yerusalem,
dootuleen jooy muk!

Bu ngeen jooyee, mu yërëm leen moos;
bu leen di dégg, di leen nangul.

²⁰ Boroom bee leen di leel njàqare,
nàndal leen coono,
waaye moo leen di jàngal, dootu leen làqu;
dingeen gis ki leen di jàngal,

²¹ di dégg kàddu guy jibe seen gannaaw,
naa leen: «Yoon waa ngii, jaareleena fi;»
bu ngeen awee ndijoor, mbaa càmmoñ.

²² Su boobaa ngeen sobeel seen jëmme tuur yi ñu
xoob xalis;

ak wurus wu xoob seen tuur yi ñu móol,
ba boole lépp sànni ni sagar yu sobewu,
ne ko: «Sore nu!»

²³ Su boobaa Aji Sax ji tawal lu ngeen ji,
may leen pepp mu suuf meññ,
sakkan te nangu,
seen juri keroog di fore parlu yu yaa.

²⁴ Nag yeek mbaam yiy rijji sax,
di xontoo cox bu ñu xorom,
jóge ci mbàccum roq ak ngaska.

²⁵ Te tundoo tund wu kawé,
wu mag ak wu ndaw,
wali ndox a cay wale,
keroog bés ba deret di tuuroo tuuru,

tata ya jóoru.

²⁶ Weer day leer ni jant,
jant gëenatee leer,
mel ni juróom ñaari bëccëg,
bésub keroog ba Aji Sax jiy takk damm-dammu
ñoñam,
fajal leen góom yi ay dóoram sabab.

Aji Sax ji song na Asiri

²⁷ Turu Aji Sax jaa ngii, jóge fu sore;
mer ma réy,
mu jógaale kàddug artu gu diis,
di waxe xadar ju mat sëkk,
baat ba mel ni sawara wuy xoyome,
²⁸ noo ga di wal mu baawaan,
tollu ci put;
mu nara segge xeet yi ab seggukaayu alkànde,
wewal xeet yi ag laab gu leen di réeral.

²⁹ Teewul, bokk yi, seen woy yay jib;
mel ni guddig màggal,
ànd ak mbégte ni kuy toxoro,
yéeg jëm kaw tundu Aji Sax ji,
cëslaayal Israayil.

³⁰ Aji Sax jeey yékkati kàddoom gu màgg,
wone diisaayu loxoom,
ànd ak tàngooru meram
ak sawara wuy xoyome
ak waameek ngélén ak tawub doji yuur.

³¹ Kàddug Aji Sax jeey jib,
Asiri tiit bay lox,
yetu Aji Sax ja dal,

³² te saa yu yet wa Aji Sax ji féetale Asiri dalee,
ngeen jibal am tëgg aki xalam.

Aji Sax jeey xàcc loxoom, xareek Asiri.

³³ Xambees na démb ab taal bu ñuy wax Tofet‡, te buur ba lees ko waajalal; dees koo xóotal, yaatal ko, sawara way tàkk, matt ma ne gàññ, noowal Aji Sax ji nar caa tàkke, di sël-sëli ni walum tamarax.

31

Musiba ñeel na ku yaakaar Misra

¹ Wóoy ngalla ña wàcci Misra, di wuti wall, di sukkandikoo ay fas, tey yaakaari watiir ndax bare ga, aki gawar ndax lim bu takku ba, te xooluñu ci Aji Sell ju Israayil, wutuñu kooku di Aji Sax ji.

² Moona moom it xareñ na, mane na safaan, te du fommi digeem.

Kuy def lu bon, mu dal ci waa këram; kuy def lu ñaaw, mu song ay wallam.

³ Waa Misra, niti neen, duñu Yàlla; seeni fas it, suuxu neen, duñu leneen.

Aji Sax jeey xàcc loxoom, kiy walloo mooy tërëf, ki ñuy wallu daanu, ñoom ñépp bokk sàнку.

⁴ Aji Sax ji déy da maa wax ne ma: «Gaynde gu mag ak gu ndaw, bu jàppee bay xiiru, boo ko wooloon gàngooru sàmm it, duñu soowaloo ba xëbal ko,

‡ **30.33 Tofet** mooy béreb ba ñu daan lakke ay gone yu ñu def sarax, ñeel tuur ma ñuy wax Moleg.

duñu ɲalɲali ba mu dellu gannaaw.

Noonu la Aji Sax ji Boroom gàngoor yiy wàcce,
xaresi fi kaw tundu Siyon, tund woowa.»

⁵ Ni picc di daayaarloo, aar am tàggam,
ni la Aji Sax ji Boroom gàngoor yiy yiire Yerusalem.
Mooy aar, di xettali,
mooy musal, di yiwi.

⁶ Éy bokki Israayil, fippu ngeen Aji Sax ji ba sës,
waaye walbatikuleen!

⁷ Bésub keroog ku ne sànni yàllantuy xalisam,
ak yàllantuy wurusam yi mu sàkke woon loxoy
bàkkaaram.

⁸ «Asiri nag day daanu,
te saamaru nit du ko daaneel,
saamar bu doom aadama moomul a koy alag,
mu daw, won saamar gannaaw,
ay gone yu góoram dugg liggéeyu sañul-bañ.

⁹ Ñi ñu yaakaar dañuy tiit, ne wëqét,
seeni kilifa jàq, ba daw wacc raaya ba.»
Kàddug Aji Sax jee,
Boroom sawara wi ci Siyon,
Boroom taal bi ci Yerusalem!

32

Dëgg ay mujj

¹ Buur a ngii, dëgg lay nguuroo,
jawriñ ñi it, yoon lañuy yilifee;

² ku ci nekk mel ni seelukaayu ngelaw,
di kiiraay ci ngélén,
mel ni wali ndox ci suuf su ne seren,
mbaa keppaaru doj wu mag ci àll bu mar.

³ Su boobaa gëti njàccaar yi dootuñu gëmm,

te noppi ñiy dégg dañuy teewlu,

⁴ ku yàkkamti di ràññee, ba mana xam,
làmmiñu ku dër gaawa wax lu leer.

⁵ Booba deesatul woowe ab dof «gor si»,
te njublan dootul dégg «ku tedd ki».

⁶ Ab dof, waxi dof lay wax,
xel ma di nas ñaawtéef,
mu nar jëf ju teddadi.

Lu ñaaw lay wax, jëme ci Aji Sax ji,
di xiifal ku xiif,
di xañ ku mar lu mu naan.

⁷ Ab njublan, ay pexeem musiba la.
Njekkar lay nas,
ba bu néew-ji-doole sàkkoo dëgg it,
mu fen ba lor ko.

⁸ Waaye gor si, ngor lay mébét,
te ngor lay wéye.

⁹ Yeen jigéen ñi dal xel,
taxawleen temm, déglu ma;
yeen janq ji féex,
teewluleen ma.

¹⁰ Yeen jigéen ñi dal xel,
fi leek at aki fan ngeen jàq;
witt mi du baax, ngóob du taxaw.

¹¹ Jigéen ñi dal xel, ragalleen;
yeen ñi féex laa ne, tiitleen!
Futtikuleen, ba ne dunj;
gembooy saaku, ñaawloo.

¹² Fëggleen seen dënn,
jooy tooli bannex ya,
jooyleen reseñ ju nangu ja,

¹³ ak sama suufas bokk ya ay dég aki dagg nangu.

Jooyleen kay kër ya ca mbégte ma,
ak dëkk bu xumb ba.

¹⁴ Kër gu rafet sax, dees koy wacc,
dëkk baak riiram, dees koy dëddu;
tund ak tooju doon ay xunt ba fàww,
mbaamu àll ne ca finaax, jur ga di ca fore,

¹⁵ ba keroog Boroom bi ëf ci nun ag noowam,
màndiŋ mi soppalikub tookeer,
tookeer meññ, ba ñu ne ab gott la.

¹⁶ Su boobaa yoon dëkke màndiŋ mi,
dëgg tooge tookeer bi.

¹⁷ Su boobaa àtteb dëgg ay jur jàmm,
àtteb yoon di dalal tey aare ba fàww,

¹⁸ ba sama bokk yi dëkke sancub jàmm,
ci dëkkuwaay yu wóor,
ci dalluwaay yu dal xel,

¹⁹ doonte gott bi day daanu ci tawub doji yuur,
dëkk bi detteelu ba ne dett.

²⁰ Waaye ndokkalee yeen ñi tala ji fépp fuy ndox
te saña afal nag ak mbaam.

33

Ña daan sàнке sàнку nañu

¹ Wóoy ngalla yaw bóomkat bi kenn bóomul,
yaw workat bi kenn worul.

Boo noppee bóome, ñu bóom la,
te boo noppee wore, ñu wor la.

² Éy Aji Sax ji, ngalla baaxe nu;
yaw lanu yaakaar!

Deel xêy di dooleel wii xeet,
wallu nu ci biir njàqare.

³ Sam riir jib, xeet yi fëx;
nga jóg, waaso yi fëlxoo.

⁴ Dees na sēxētoo sa alal sēxētoob soccet.
Dees na ko sam ni njééréer di samee!

⁵ Aji Sax jee kawē,
moo dēkke fa kaw-a-kaw,
te mooy dajal fi Siyon àtteb dēgg ak yoon.

⁶ Liy dalal seen jamono mooy
koomu ndam, xel ak xam-xam,
te ragal Aji Sax ji, loolooy seen alal.

⁷ Xoolleen seen jàmbaar
ñiy yuuxoo ci mbedd mi,
ndawi jàmm yaa ngii,
di jooyoo jooy yu metti.

⁸ Yoon yaa ngi wéet,
kenn jaareetul ci ñall wi!
Kóllère fecciku na,
xeebees na ay seede,
te kenn faaleetul doom aadama.

⁹ Suuf a ngi maral, wow konṇ,
gottub Liban am gâce, lax,
àllub Saron doon joor gu wow,
garabi Basan ak Karmel yēngu, di ruus.

¹⁰ Aji Sax ji nee: «Xaaral rekk ma jóg,
xaaral rekk ma ne ñokket,
xaaral rekk ma teewal samag kawē.

¹¹ Seení mébét di am mboob,
bu sottee dim ngooñ;
seen noowug bopp mooy xamb sawara
wi leen di xoyom.

¹² Xeet yeey sàṅku
ni doj yu lakk ba doon kew,
mbaa taxas yu ñu buub,
sànni ci sawara, mu tàkk.

13 Yeen ñi sore, dégluleen li ma def;
yeen ñi jege, xamleen ne maa am doole.»

14 Bàkkaarkati Siyon tiit nañu,
way-gëmadi yaa ngay lox.
Ana kan ci nun moo mana dal ak
sawara wuy xoyome*?
Ana kan ci nun moo mana dal ak
taal yu yànj ya dul fey?

15 Xanaa kiy doxe njub,
di wax dëgg,
bañ alalu foqati;
loxo bay jalax ab ger,
noppam di tanqamlu waxi bóome,
bëtam di gëmm, ba du gis lu bon.
16 Ku ni mel, béreb bu kawé lay dëkke,
doj yu ñu dàbbali di rawtoom,
dundam doy,
te ndoxam du ñàkk.

Yerusalem mucc na cib noon

17 Yaw mi mel nii, buur bi ci taar bi ngay teg bët;
yaay gis réew mi ne màww.

18 Sam xel dem ca sa tiitaange ja woon,
nga ne: «Moo, ana ka doon waññ?
Ana ka doon natt diisaayu galag?
Ana ka doon waññ ay tata?»

19 Su boobaa dootoo gis xeet wii di jaay doole,
xeet wii diisu làkk ba déggeesu ko,
taqu làmmiñ ba xameesul lu ñuy wax.

20 Xoolal Siyon, dëkk ba nuy màggale;
yaay teg bët Yerusalem, dëkkuwaay bu dal ba,

* **33.14 sawara:** seetal ci Esayi 30.33.

xayma bu deesul sempi,
wewukaay ya deesu ko buddi mukki,
te luy buumu xayma ya it, deesu ko dog.

²¹ Foofa déy la nu Aji Sax ju màgg ji
di nekkal béreb bu defi dex aki wal,

fu gaalu joow dul dawé,
te gaal gu mag du fa jaare,

²² Aji Sax jee nuy jiite,
Aji Sax jee nuy dogalal yoon.

Aji Sax jeey sunu buur!

Moom moo nuy wallu.

²³ Yeen nag seen réew mi gaal la,
gu goj ya yolom,

ponk ba ca digg ba di yëngu,

ba ndimol gaal gi firikuwul.

Dees na séddoo lël ju ne gànñ,

ba làggi ya sax séddu ca.

²⁴ Du kenn ci waa Yerusalem,
ku neeti wopp na.

Waa dëkk bépp ay am njéggalu bàkkaar.

Gannaaw mbugal, mbégte

34

(Saar 34–35)

Mbugal ñeel na Edom

¹ Yeen xeet yi, jegesileen te déglu;

yeen askan yi, teewluleen!

Na suuf ak li ci biiram déglu,

muy àddinaak lépp lu mu jur.

² Merum Aji Sax ji ñeel na xeetoo xeet,

am sànj ñeel gàngoori xeet yi.

Aji Sax ji faagaagal leen,

dogal ñu war leena rendi.

³ Seeni néew lees di xalab,
ñu médd, xet ga gilli,
seen deret la tund yiy sangoo.

⁴ Gàngooru asamaan gépp ay tasaaroo,
asamaan taxañe ni lëmësub kayit,
gàngooram gépp ruus
ni xobu reseñ mbaa figg gu lax.

⁵ Aji Sax ji nee: «Saab saamar a reye fa asamaan
ba màndi deret,
te mu ngii di wàccal Edom,
xeet wi may faagaagal, ngir àttee leen ko.»

⁶ Aji Sax jee yor saamar bu màndi deret,
yafloo nebbon
ak deretu kuuy mu ndaw ak sikket
ak nebbonu dëmbéenu kuuy.
Aji Sax ji kat moo am ab sarax fa Boccara,
muy tër mu réy fa réewum Edom.

⁷ Nagi àll yaay ànd ak ñoom daanu,
ñook yëkk yu ndaw yaak yu mag ya,
seen réew mi màndi deret,
suuf sa niin batt ak nebbon.

⁸ Bésub feyu la, Aji Sax ji di ca feyoo;
mooy at mi Edom di yooloo la mu loroon Siyon.

⁹ Wali Edom di ca soppaliku koltaar,
pëndub suufam doon tamarax,
suufam mel ni koltaar buy lakk,

¹⁰ guddeek bëccëg, du fey,
saxaar sa day gilli ba fàww,
réew ma gentel giiru jamono,
te deesatu fa jaare mukk.

¹¹ Céeleek suññeel a koy nangu,

looy ak baaxoñ dëkke fa.
Buumu betteex lees koy natte, maasale,
ba mu ne maraas, ne wëyëñ.

¹² Garmi ya dootuñu fa teewe,
ba di fa samp nguur,
te seen kàngam yépp ay wuute.

¹³ Seen kër buur ya la dég ya di lawe,
gajj aki taxas saxe tata ya,
till dëkke,
bànjóoli tàgge,

¹⁴ rabi màndiñ mi di fa dajeekei bukki,
bëyu àll di fa woowe moroom ma.
Fa la rabu guddi di dalloo,
fàkkal fa boppam ab dal.

¹⁵ Fa la luy nen di tàgge, nen fa,
bóof, ba tostan, yiire keppaaram;
tan ya bokk fa daje,
ku ci nekk ak moroom ma.

¹⁶ Seet ko ci téereb Aji Sax ji, jàng ko;
du menn mala muy wuute ca gent ba,
lu ci nekk a fay ànd ak moroom ma.
Aji Sax jee ko santaane ci gémmiñam,
noowam moo leen di dajale.

¹⁷ Moom moo leen ko muurale,
sédd leen suuf sa ci loxoom,
ñu séddoo ko ba fàww,
màkkaano ko maasoo maas.

35

Yoonu ñibbi Siyoñ taxaw na

¹ Màndiñ ak suuf su ne seren dina bég,
joor gu wow bânneexu, tóor ba ne ràññ.

² Day tóor a tóor,
di bânneexu, bay sarxolle,
ba jagoo darajay gottub Liban
ak taaru àllub Karmel ak Saron.
Foofa lees di gise darajay Aji Sax ji,
sunu taaru Yàlla.

³ Ku yoqi, dooleelleen ko,
ku óom yay fenqe, jàppaleleen ko.

⁴ Ku fitam rëcc, ne leen ko:

«Dëgërlul te bul tiit.

Sa Yàllaa ngii di la feyul,

ba yool say noon.

Moom mooy dikk, wallusi la.»

⁵ Su boobaa gëti silmaxa muriku,
noppi tēx sikkliku.

⁶ Su boobaa ab làggi ne jàyy ni kéwél,
ab luu sarxolle.

Am ndox ay fettaxe màndiŋ ma,
ay wal wale joor gu wow,

⁷ suuf su wow doonub déeg,
joor gu maral ballal bëti ndox.

Fa till fàkkoon, di fa goore,
gattax ak barax a fay sēqe.

⁸ Foofa law yoon di jaare,
ñu di ko woowe Yoon wu sell wi.

Ku sobewu du fa jaare,

ñi moom woowu yoon,

ñooy ñi koy topp.

Ab dof sax du fa lajje.

⁹ Gaynde du fa am,

rab wu aay du fa dox,

du lenn lees fay gis,

ku ñu jot rekk a fay jaare.

¹⁰ Ñi Aji Sax ji goreel, nii lañuy dellusee,
agsaaley sarxolle fa Siyon,
kaalawoo mbég mu sax,
mbégteek bànnex wàllsi,
naqar aku tiis daw.

Lu jëm ci Buur Esekiyas

36

(Saar 36–39)

Asiri song na Yuda

¹ Gannaaw gi, ca fukk ak ñeenteelu atu nguurg Esekiyas buurub Yuda, ca la Senaxerib buurub Asiri dikk song mboolem dëkki Yuda ya tata wër, daldi leen nangu.

² Buurub Asiri moo yebale fa dëkk ba ñuy wax Lakis, bëkk-néegam Rabsake, mu ànd ak gàngooru xare gu takku, ba ca Buur Esekiyas ca Yerusalem. Ba Rabsake agsee ba tollook solomu mbàndum kaw ma, feggook yoon wa jëm ca toolub fóotukaay ba, fa la taxaw.

³ Ba loolu amee bootalub buur Elyakim doomu Ilkiya moo ànd ak Sebna, bindkat ba, ak doomu Asaf, Yowax ma yor téere ya, ñu dikk dajeeek moom.

⁴ Ba mu ko defee Rabsake bëkk-néegu buurub Asiri ne leen: «Waxleen nag Esekiyas, ne ko: “Buur bu mag ba, buurub Asiri dafa wax ne: Sa yaakaar jii nga yaakaar, ana foo ko teg?

⁵ Noon naa làmmiñ kese doy na pexeek njàmbaar cib xare? Ma ne: Ana kan nga yaakaar bay fippu ci sama kaw?

⁶ Misra daal, nga yaakaar, bantu barax bu tas boobu di sokk képp ku ko wéeroo! Firawna buuru Misra de, mooy boobu bant ci képp ku ko yaakaar.

⁷ Xanaa doo ma ne seen Yàlla Aji Sax ji ngeen yaakaar? Xanaa du Esekiyas moo dindi bérebi jaamookaay yeek sarxalukaayi Aji Sax ji, ba noppi ne waa Yuda ak Yerusalem sarxalukaay boobu lañuy sujjóotal?”

⁸ Léegi daal, déggool rekk ak sama sang buurub Asiri, ma jox la ñaari junniy fas, ndegam am ngay gawaram!

⁹ Ana noo mana tëwe ki gëna tuut ci sama jawriñi sang? May wax ngay yaakaare Misra ay watiir aki fas.

¹⁰ Te sax, xanaa du Aji Sax ji laa àndal ba dalsi fi kaw réew mii, ngir tas ko? Aji Sax ji ci boppam moo ma ne: “Songal réew mii, tas ko!”»

¹¹ Ba loolu amee Elyakim ak Sebna ak Yowax ñaan Rabsake, ne ko: «Ngalla, làkk nu arameen, dégg nanu ko. Bu nu wax ebrë, mbooloo mi ci kaw tata ji di ci dégg.»

¹² Bëkk-néeg ba ne leen: «Ndax yeen ak seen sang donɗ la ma sama sang yóbbante kàddu yii? Ñi toog ci kaw tata ji dañu cee bokkul am? Te ñu nara ànd ak yeen lekk seen jonkani bopp, naan seenum saw!»

¹³ Bëkk-néeg ba nag taxaw, xaacu ca kaw ci ebrë ne: «Dégluleen kàdduy buur bu mag bi, buurub Asiri.

¹⁴ Buur dafa wax ne: “Bu leen Esekiyas nax, ndax manu leena xettali.

¹⁵ Te bu leen Esekiyas yaakaarlo Aji Sax ji, naan leen: ‘Aji Sax ji moo nuy xettali moos, te deesul teg

dëkk bii ci loxol buurub Asiri!’

¹⁶ Buleen déglu Esekiyas. Buurub Asiri kat dafa wax ne: Jàmmooleen ak man te ngeen génn dëkk bi, dikk nangul ma. Su ngeen ko defee, ku nekk ci yeen mana lekk ak jàmm ci garabu reseñam, lekk ak jàmm ci figgam, di naan ndoxum teenam,

¹⁷ ba keroog may dikk, yóbbu leen réew mu mel ni seen réew mi, réewum pepp ak ndoxum reseñ, réewum mburu ak tooli reseñ.

¹⁸ Bu leen Esekiyas sànk, naan leen: ‘Aji Sax ji moo nuy xettali.’ Ndax tuuri xeet yi mas nañoo xettali réewu wenn xeet ci buurub Asiri?

¹⁹ Ana tuuri réew yii di Amat ak Arpàdd? Ana tuuri Sefarwayim? Ndax dañoo xettali Samari ci man?

²⁰ Tuuri réew yii yépp, ana mu ci xettali menn réew ci man, ba Aji Sax ji wara mana xettali, Yerusalem ci man?”»

²¹ Nñoña ne cell, tontuwuñu ko baat, ndax Buur moo leen santoon ne leen buñu ko tontu.

²² Ba loolu amee bootalub Buur, Elyakim doomu Ilkiya, ak Sebna, bindkat ba, ak doomu Asaf, Yowax ma denc téere ya, ñoo dem ak seen yérey ñaawlu yu xottiku, ba ca Esekiyas. Ñu daldi koy àgge kàddug bëkk-néeg ba.

37

¹ Naka la ko Buur Esekiyas dégg, daldi xotti ay yéreem, sol saaku yu muy ñaawloo. Mu dem nag ca kër Aji Sax ji.

² Ba loolu amee mu yebal Elyakim bootalub Buur ak Sebna bindkat ba, ak ñay mag ca sarxalkat ya. Ñu sol saaku yu ñuy ñaawloo, daldi dem ca Yonent Yàlla Esayi doomu Amocc.

³ Ñu ne ko: «Esekiyas dafa wax ne: “Bésuub tey bésuub njàqare la ak mbugal ak gâce. Mooy li ñuy wax naa: Doom a ngi ci buntub juddu, te dooley wasin réer!»

⁴ Jombul nag sa Yàlla Aji Sax ji dégg kàdduy bëkk-néeg bi sangam buurub Asiri yebal, ngir mu kókkali Yàlla jiy dund. Te kon sa Yàlla Aji Sax ji mooy dogal mbugal mi war ci kàddu yooyu mu dégg. Yékkatil kàddug ñaan rekk, ngir ñi fi desagum.”»

⁵ Ba surgay Buur Esekiyas àggee Esayi wax jooju leen seen sang wax,

⁶ Esayi da ne leen: «Waxleen seen sang ne ko: “Aji Sax ji dafa wax ne: Bul ragal kàddu yi nga dégg surgay buurub Asiri ñàkke ma ko kersa.

⁷ Maa ngii di ko sol xel mu ko gëmloo xibaar bu muy dégg, ba dellu réewam, ma faate ko ab saamar ca am réewam.”»

Asiri tooñati na Yuda

⁸ Gannaaw loolu Rabsake dégg ne buurub Asiri bàyyikoo na Lakis, bay xareek dëkk ba ñuy wax Libna. Mu walbatiku fekki ko foofa.

⁹ Booba buurub Asiri daa dégg ne Tiraka buurub Kuus moo leen di songsi. Ba mu ca déggee daa yebal ay ndaw ca Esekiyas, ne leen:

¹⁰ «Waxleen Esekiyas buurub Yuda ne ko: “Seen Yàlla ji ngeen yaakaar, bumu leen nax, naa leen deesul teg Yerusaleem ci loxol buurub Asiri.

¹¹ Xanaa yaw ci sa bopp dégg nga li buuri Asiri def mboolem réew yi, faagaagal leen? Yaw nag, ndax yaa ciy mucc?

¹² Xeet yi samay maam sànk, ndax seeni yàlla dañu leena musal, muy Gosan, di Karan, di Reccef, di askanu Eden wa woon ca Telasar?

¹³ Ana buuri Amat ak Arpàdd ak Layir ak Sefarwayim ak Ena ak Iwa?”»

¹⁴ Ba Esekiyas jëlee bataaxal ba ca loxol ndaw ya, jàng ko ba noppi, dafa dem ba ca kër Aji Sax ji. Mu daldi tàllal bataaxal ba fa kanam Aji Sax ji.

¹⁵ Esekiyas ñaan Aji Sax ji, ne ko:

¹⁶ «Éy Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi, Yàllay Israayil mi toog ci jal bi, fi tiim malaakay serub yi. Yaw donj yaa di Yàllay mboolem nguuri àddina. Yaw déy, yaa sàkk asamaan ak suuf.

¹⁷ Ngalla Aji Sax ji, dékkal sa nopp ba dégg! Aji Sax ji, xippil say gët ba gis, te dégg mboolem kàdduy Senaxerib yi mu yóbbante, ngir ñàkke la ko kersa, yaw, Yàlla ji y dund!

¹⁸ Aylayéwén Aji Sax ji, buuri Asiree tas mboolem xeet yeek seeni réew,

¹⁹ te ñoo sànni seeni yàlla ci sawara it, ndax yooyoo dul Yàlla, xanaa lu nit sàkke loxoom, bant ak doj, ba tax ñu sànk leen.

²⁰ Kon nag Aji Sax ji sunu Yàlla, wallu nook moom, ba mboolem nguuri àddina xam ne yaw donj yaa di Aji Sax ji.»

Yonent Yàlla Esayi yégle na jéllub Asiri

²¹ Ba mu ko defee Esayi doomu Amocc yónnee ca Esekiyas ne ko: «Aji Sax ji Yàllay Israayil, mi nga ñaan ci mbirum Senaxerib buurub Asiri, dafa wax ne:

²² Lii moo di kàddu gi Aji Sax ji wax ci moom: Yaw, janq Siyon mu taaru da laa xeeb, di la ñaawal. Yerusalem, dëkk bu taaru booboo lay wëcc bopp,

di la kekku sa gannaaw.

²³ Ana kooy kókkaleeka ñàkke kersa?

Moo kooy yékkatil kàddu?

Kooy xool gëti xeebeel?

Xanaa du Aji Sell ju Israayil ji?

²⁴ Yaa yebal say surga,

di kókkali Boroom bi, te naa:

“Sama watiir yi ne xas

laa ware kawtey tund yi,

jàll ba ca xolu Liban.

Maa gor seedaram ya fa sut

ak tànnéefi garabi sipparam:

maay àkki ba ca collub kaw bu tundu Liban,

ak gottam bu naat ba nib tóokër.

²⁵ Maa gas ay teen, naan,

maa joggatee sama ndëgguy tànk wali Misra yépp,
ñiisal ko.”

²⁶ Waaye xanaa déggoo ne bu yàgg laa dogal loolu?

Ca jant ya woon laa ko nasoon,

tey, ma sottal ko,

ba dëkk yu ñu wërmbaley tata,

nga def leen genti jali tojit.

²⁷ Waa dëkk ya ne yàcc, jàq, torox,

mel ni gànçaxu àll mbaa ñax mu yees,

mbete caxum xadd

mbaa tool bu car jógagul.

²⁸ Waaye boo toogee, boo génnee,

boo duggee, xam naa,

boo xadaroo sama kaw it, xam naa.

²⁹ Yaa xadaru sama kaw,

ba sag reewande tàbbi ci sama nopp!

Maa lay takkal ag nos akug laab,

waññi la, nga dellu yoon wa nga dikke woon.

³⁰ «Lii, def ko ci, mu dib takk.
Dees na lekk ren peppum saxyaay,
déwén it dees na lekk lu saxal boppam.
Waaye déwén-jéeg,
ngeen ji, góob,
jëmbat tóokëri reseñ, lekk ca meññeef ma.

³¹ Ña des ca askanu Yuda
ñooy saxaat ay reen,
ba meññaat ay doom.

³² Yerusalem kay la aw ndes di génne,
aw ndes ay rëcce tundu Siyon,
te Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
mooy sottal loolu ci xéraangeem.

³³ «Moo tax Aji Sax ji wax ci buurub Asiri ne:
“Du dugg ci dëkk bii,
du fi soqig fitt,
du fi taxawe ab pakk,
du fi jal jal bu muy gawe!

³⁴ Yoon wa mu dikke lay delloo,
biib dëkk, du fi dugg.”
Kàddug Aji Sax jee!

³⁵ Maay aar dëkk bii, musal ko
ngir man ci sama bopp
ak Daawuda sama jaam bi.»

³⁶ Guddig keroog malaakam Aji Sax ji dikk, faat
ca dalub Asiri tééméer ak juróom ñett fukk ak
juróomi junni (185 000). Ca ëllëg sa ña mucc teela
xëy, yemuñu ci lu moy ñooña ñépp diy néew.

³⁷ Ba mu ko defee Senaxerib buurub Asiri daldi
fabu, ñibbi. Mu toog nag ca péey ba, di Niniw.

³⁸ Gannaaw gi, ba muy sujjóot ca kër yàllaam
ma ñuy wax Nisrog, Addraameleg ak Sarecer,
doomam yu góor ñoo ko fa bóome saamar. Ñoom

nag ñu daw làquji réew ma ñuy wax Araraat. Ci kaw loolu doomam Asaradon falu buur, wuutu ko.

38

Esekiyas wopp na ba jóg

¹ Jant yooyu la Esekiyas woppoon, bay waaja dee. Yonent Yàlla Esayi doomu Amocc dikk, ne ko: «Aji Sax ji dafa wax ne: Dénkaaneel sa mbiri kër, ndax dangay dee, doo jóg!»

² Esekiyas walbatiku nag, jublook miir ba, ñaan ci Aji Sax ji.

³ Mu ne: «Éy Aji Sax ji, ngalla bàyyil xel ni ma àndeek yaw sama léppi xol, ci kóllère. Te it li nga rafetlu laa jëfe.» Mu jooy nag, jooy yu metti.

⁴ Ci kaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal Esayi, ne ko:

⁵ «Doxal ba ca Esekiyas, nga ne ko: “Aji Sax ji sa Yàllay maam Daawuda dafa wax ne: Dégg naa sag ñaan, gis naa say rongooñ. Maa ngii di yokk ci saw fan fukki at ak juróom.

⁶ Buurub Asiri ak dooleem, maa la ciy xettali, yaw ak dëkk bii, te maay aar dëkk bii.”

⁷ «Lii nag ngay def ab takk bu bawoo ci Aji Sax ji, di firndeel ne Aji Sax ji dina def li mu wax:

⁸ “Maa ngii di delloo ker gi gannaaw lu tollook fukki dëggastal ya jant bi wàccoon ca kaw iskaleb Axas.”» Ci kaw loolu jant bi dellu gannaaw lu tollook fukki dëggastal ya mu jotoona wàcc.

⁹ Mbind mii nag Esekiyas buurub Yuda moo ko bindoon, gannaaw ba mu téddee wopp, ba jóg:

¹⁰ Man de dama noon:
«Sama digg doole laay deme

jaare bunti njaniiw,

sama ndesu fan réer ma!»

¹¹ Ma noon: «Dootuma gisati Aji Sax ji*,

duma gisati Aji Sax ji fi kërug àddina.

Duma tegati doom aadama bët,

dootul fii ci waa àddina.

¹² Sama dëkkuwaay lañu sempi,

yóbbu fu sore,

mbete xaymab sàmm.

Sama àpp a taxañe,

ni ndimo lu ràbbkat ba doge ca mbaamu ràbb ma.

Diggante bëccëg ak guddi, nga jekkali ma.

¹³ May xalaat, ba bët set;

Aji Sax jiy dammat samay yax ni gaynde,

diggante bëccëg ak guddi, nga jekkali ma.

¹⁴ May ciib-ciibi ni wetwet mbaa ramatu,

di binni nim xati,

di séentu kaw ba saay gët giim.

Dama noon: Éy Boroom bi, loof naa,

dimbali ma.»

¹⁵ Waaye lu may waxati?

Aji Sax jee ma wax,

te moo jëf.

Kon, ma temp ndànk sama giiru dund

ndax tiisu xol.

¹⁶ Boroom bi, ci sa kàddook sa jëf la nit di dunde

te ci laay noyyee ba tey.

Yaa ma wéral, may ma, ma dund.

¹⁷ Ndeke sama tiisu xol wii,

sama jàmm rekk a tax.

Sa cofeel a tax

* **38.11 gis Aji Sax ji** mooy dem biir kër Aji Sax ji. Seetal ci aaya 22 (38.22) ak ci *Taalifi cant* 27.4.

nga sorele maak paxum sànkute.
Yaa sànni sa gannaaw sama bépp bàkkaar.

¹⁸ Njaniiw du la sant,
dee du la gërëm,
te ku tàbbim pax yaakaaratul sa kóllère.
¹⁹ Kiy dund, kiy dund donɲ mooy ki lay sant
ni man bésuub tey jii,
te baay mooy xamal doom sa kóllère.
²⁰ Aji Sax ji yaa may wallu,
nu di la woy, ànd aki xalam
sunu giiru dund,
fa sa biir kër, yaw Aji Sax ji.

²¹ Fekk na Esayi noon: «Indileen ab danku figg,
ngeen jonj ko ci taabu Esekiyas bi, kon dina dund,»

²² ba Esekiyas noon ko: «Ana lu di takk biy
firndeel ne dinaa wér, ba dellooti kër Aji Sax ji?»

39

¹ Jant yooyu Merodag Baladan buuru Babilon
miy doomu Baladan moo yónneey bataaxal ak
yóbbal ca Esekiyas. Fekk na mu déggoon ne Es-
ekiyas daa woppoon bay doora am tan.

² Esekiyas am ca mbégte, daldi won ndaw ya
kërug dencukaayam: xalis baak wurus waak
ndàbb jaak diwu tànnéef gaak mboolem néegub
gànnayam ya ak mboolem lu nekkoon cay den-
cam. Amul lenn lu leen Esekiyas wonul ci biir
këram ak mboolem fu bokk ci kilifteefam.

³ Gannaaw loolu Yonent Yàlla Esayi dikk ne Buur
Esekiyas: «Lu la nit ñii wax ak fu ñu jóge sax ba fi
yaw?» Esekiyas ne: «Réew mu sore lañu bàyyikoo,
dikk ba fi man, réewum Babilon.»

⁴ Mu ne ko: «Ana lu ñu gis sa biir kër?» Esekiyas ne ko: «Mboolem lu nekk sama biir kër, gis nañu ko. Amul lenn lu ma leen wonul ci samay denc.»

⁵ Esayi ne Esekiyas: «Déglul kàddug Aji Sax ji Boroom gàngoor yi:

⁶ Ay jant a ngii di ñëw, dees na yóbbu Babilon lépp lu nekk sa biir kër, te say maam dencoon ko, ba tey jii. Du lenn luy des.» Kàddug Aji Sax jee.

⁷ «Te it ñenn ci sag njaboot, ñu soqikoo ci yaw, di ñoo meññ ci sa geño, dinañu leen jàpp, ñu doon jaam yu ñu tàpp ca biir kër buuru Babilon.»

⁸ Esekiyas ne Esayi: «Kàddug Aji Sax ji nga jottali, jàmm la.» Booba ma nga naan: «Ndegam jàmm ju ne ñoyy ay am sama giiru dund kay!»

Aji Sax jeey dàmp xol yi

40

(Saar 40–66)

Xibaaru jàmm ñeel na Israayil

¹ Dëfalleen a dëfal sama ñoñ,
la seen Yàlla wax!

² Waxleen lu dalal xelu Yerusalem, yéeneleen
ne leen seen xare jeex na,
seen mbugal mat na.

Ñoo nangoo ci loxol Aji Sax ji
lu fey ñaari yoon seen bépp bàkkaar.

³ Baat a ngi jib, naan:

«Nangeen xàll yoonu Aji Sax ji ci màndin mi,
fàkkalleen sunu Yàlla
xàll wu jub fi joor gi.

⁴ Wépp xur lees di kaweel,
tund wu mag ak wu ndaw lees di suufeel;

ba fu tunde mujj dig joor,
fu ñagason maase,
⁵ darajay Aji Sax ji daldi feeñ,
àddina sépp bokk gis ko.
Aji Sax jee ko wax ci làmmiñam.»

⁶ Baat a ngi naa: «Yéeneel!»
Ma ne: «Lu may yéene?»
Mu ne: «Neel:
Nit am ñax donɗ la;
gépp ngoram mel ni tóor-tóoru àll.

⁷ Ñax ma wow,
tóor-tóor ma lax
fa ko Aji Sax ji yónnee mbóoyo.
Askan wi kay, am ñax donɗ la.

⁸ Am ñax day wow;
tóor-tóor day lax.
Waaye sunu kàddug Yàlla
mooy sax ba fàww.»

⁹ Yaw Siyon, xibaarkatu jàmm bi,
doxal yéegi tund wu kawé,
te xaacook doole.
Yaw Yerusalem, xibaarkatu jàmm bi,
xaacul te bul ragal!
Neel dëkki Yuda yi:
«Seen Yàllaa ngii!

¹⁰ Boroom bi, Aji Sax jaa ngii,
dikkaale doole
ak kàttanu kilifteefam.
Mu ngii ànd ak ñi mu yooloo,
ñu dig peyam, dox jiitu ko.

¹¹ Mooy sàmm géttam bii ni kuy sàmmug juram,
boole mbote yi cib loxoom,

taf cib dënnam, yóbbu;
xar yiy nàmpal, mu wommat.»

¹² Ana ku natte géej biir loxoom?
Ku xaymaa asamaan yaatuwaayu loxo?
Ku mana fab suuf sépp, sol cib nattukaay?
Ana ku natte ab màndaxekaay tund wu mag?
Mbaa mu tam-tamal tund wu ndaw?

¹³ Ana ku mana nànd xelum Aji Sax ji?
Mbaa nga dib xejjam, ba di ko digal?

¹⁴ Ana ku mu diisool, ba kooka tegtal ko,
jàngal ko yoonu njub,
jàngal ko xam-xam,
xamal ko yoonu dég-dég?

¹⁵ Xeet yaa ngii, mel ni aw toq ci biir bagaan,
jàppeesu leen lu moy diisaayu feppu suuf!
Dun yi lay yékkati ni pëndub suuf!

¹⁶ Gottub Liban xambul taalu sarxalukaayam,
te mala ya ca ne doyu ko saraxu rendi-dóomal!

¹⁷ Xeetoo xeet du tus fi kanamam,
te jàppewu leen lu moy neenug neen.

¹⁸ Ana kan ngeen di niruleek Yàlla,
ak nataal bu ngeen koy dendaleel?

¹⁹ Xanaa du jëmmu tuur ju liggéeykat móol,
ab tëgg xoobe ko wurus,
takk ca caqi xalis?

²⁰ Ku néewle ba amul may gu ni tollu,
mooy tànn bant bu dul nēb,
seeti liggéeykat bu xareñ
bu ko ci sàkkal jëmmu tuur ju dēgēr!

²¹ Xanaa dangeena xamul lii?

Am dangeena déggul lii?

Dees leena waxul ca njàlbéen,
am seen xel a jàppul nan la àddina sosoo?

²² Moom moo tooge ca kaw wërngalu suuf,
ñi ko dëkke mel niy soccet,
moo tàllal asamaan ni ndimo,
firi ko nib xayma, daldi dëkke.

²³ Mooy sànk kilifa,
di neenal njiitu àddina.

²⁴ Ba ñu sampoogul,
toogaguñu sax,
ba seeni reen di riigu,
ca la leen Aji Sax jiy wal, ñu wow,
ngélén buub, yóbbu ni boob.

²⁵ Aji Sell ji ne:
«Ana ku ngeen may nirooleel,
ba may moroomam?»

²⁶ Séentuleen kaw, xoolleen Ki sàkk biddiiw yii!
Xanaa kiy daaguloo leeri asamaan ni gàngoor gu
mat,
ñoom ñépp lay woo ci seen tur,
ci kawewaayu dooleem ak mággaayu kàttanam,
te kenn du ci wuute.

²⁷ Yeen askanu Yanqóoba, lu ngeen di jàmbat?
Yeen Israayil laa ne, lu ngeen di jooy,
naa: «Aji Sax ji gisul li nu dal,
sunu Yàlla daal, daa réere sunu àq!»

²⁸ Dangeena xamul,
am dangeena déggul
ne Aji Sax jeey Yàlla ba fàww,
sàkk suuf cat ba cat,
du sonn, du tàyyi,
te am xelam nattuwwul?

29 Mooy dooleel ku loof,
di kàttanal ku jeele.

30 Waxambaane sonn, loof;
xalelu góor di tërëf a tërëf,

31 kiy yaakaar Aji Sax ji moom, di yeeslu doole;
da naa fëyy ni jaxaay juy naaw,
di xélu te du xiix,
di dox te du xoox.

41

Aji Sax jee yor jamono

1 Yeen waa dun yi, xeremluleen, déglu ma;
yeen askan yi, takkuwaatleen,
jegesi te wax,
nu bokk teew, layoo.

2 Ana ku ñu yékkatee penku,
woo ko ci tàñki àtteb dëgg?
Ana ku ko jébbal xeet yi,
nangulal ko buur yi,
saamaram noote ba ñuy pënd,
fittam jamat, tasaare ni boob?

3 Moo leen di dàq, ba jàll te jàmm a koy dal,
ay tànkam sax du laal suuf.

4 Ana ku def lii, dogal ko?
Xanaa ki dale fa njàlbéen di woo maas yi!
Man Aji Sax ji maa njëkk,
te man la ak ñi mujj ba tey!

5 Waa dun yee ko gis, tiit,
waa cati àddina di lox,
dox ba agsi;

6 ku nekk di jàppale moroom ma,
naa mbokk ma: «Góor-góorlul!»

7 Tëggü weñ ba di ñaax tëggü gànjar ba,

boroom wàkku soññ boroom dékk,
ñu naa: «Taqaleb weñ yi baax na!»
tey daaj jëmmi xërëm ja
ay pont yu koy dëgëral.

Aji Sax jeey musal Israayil ciy noonam

⁸ Waaye yaw Israayil, sama jaam bi;
yaw Yanqóoba mi ma tànn,
yaw askanu Ibraayma, samab xarit!

⁹ Yaw mi ma jukkee fa cati àddina,
woowe la fa gëna sore,
wax la ne la: «Yaa di sama jaam,
maa la tànn te дума la wacc,

¹⁰ bul ragal, yaw laa àndal,
bul tiit, maay sa Yàlla;
maa lay dooleel, dimbali la déy,
maa lay téyee sama loxol ndijoor liy àtte dëgg.

¹¹ «Ma ne, képp ku la mere,
dees koy rusloo, toroxal ko.
Kuy joteek yaw day neen, sàнку.

¹² Dinga ko seet, doo ko gis,
kuy jànkoondeek yaw, du mujje doon tus,
te kuy xareek yaw it day mujj neen.

¹³ Man Aji Sax ji maay sa Yàlla;
téye sa loxol ndijoor,
di la wax ne la: Bul tiit,
maa lay dimbali.

¹⁴ Yaw Yanqóoba mi néew doole niw sax,
yeen góori Israayil,
man, maa leen di dimbali.»
Kàddug Aji Sax jee,
sab jotkat, Aji Sell ju Israayil.

¹⁵ «Maa ngii di la def

ngay watiiru bàccukaay bu ñaw, yees peq;
 ànd aki bëñam,
 ngay wol tund wu mag, raatale;
 débba tund wu ndaw ba mu mel nib cox.
¹⁶ Yaa leen di bàcc, ngelaw wal,
 ngèlén tasaare;
 yaw ngay bége Aji Sax ji,
 di damoo Aji Sell ju Israayil.

¹⁷ «Walaakaanaak néew-doolee ngi wër,
 di wutum ndox, amul.
 Seen put wow konṅ ak mar.

Man Aji Sax ji, maa leen di nangul;
 man Yàllay Israayil, duma leen wacc.

¹⁸ Maay walaley dex kaw coll ya ne dunṅ,
 bënn bëti ndox digg xur ya,
 def màndiṅ ma ab déeg,
 suuf su ne seren laay ballalem ndox.

¹⁹ Maay def garabi seedar aki séng ca màndiṅ ma,
 saxal garabi mirt ak oliw ca joor ga,
 sippar ak garabu pëe ak yeneen garab yu dëkke
 naat,
 ma boole ca,

²⁰ ndax nit ñi gis, ba xàmmeë,
 ñoom ñépp nemmiku, ba xam ne
 Aji Sax jee def lii ci loxoom,
 xam ne Aji Sell ju Israayil a sàkk lii.

Aji Sax ji tiiñal na tuuri yéefar yi

²¹ «Waxleen seenu lay,» la Aji Sax ji wax,
 «biralleen seeni firnde,» la buuru Yanqóoba boobu
 wax.

²² «Woneleen ko te wax nu liy ñëw.
 Xamalleen nu la woon, lu mu;

nu ba ci xel, ba xam lu muy jur,
te ngeen dégtal nu la dikkagul.

²³ Biralalleen nu mbiri ëllëg,
nu xam ne ay yàlla ngeen.

Defleen rekk lenn, muy lu baax di lu bon,
ndax nu bokk ko gis, ba yéemu.

²⁴ Ma ne, yeen daal, dungeen tus;
seen liggéey du dara,
te ku leen tànn di ku seexluwu!

²⁵ «Maa yékkatee nit bëj-gànnaar,
mu bawoo penkub jant,
di tudd sama tur.
Mooy noote boroom dëkk ni ban
mbaa binit bu defarkatu njaq di dëggaate.

²⁶ Ana ku yéene woon lii ca njàlbéen,
ba nu xam ko?

Ku ko yégle woon bu yàgg,
ba nu man koo dëggal?

Yéeneesu ko, yégleesu ko
te dëggesul seeni kàddu.

²⁷ Waaye maa njëkka yégal Siyon
ne leen: “Xoolleen, ñu ngii!”

Maa indil Yerusalem ndaw lu indi xibaaru jàmm.

²⁸ Xool naa xool ci tuur yi, gisuma kenn;
du kenn ci ñoom ku ciy xelale,
ba ma laaj ko, mu mana tontu.

²⁹ Ñoom ñépp a ngoogu, tekkiwuñu tus.
Seen liggéey, caaxaani neen,
seen jëmme tuur du dara, cóolóolu kese.»

42

Aji Sax ji yebal na jaamam

¹ Aji Sax ji nee: «Xoolleen sama jaam bii ma yor,
sama tànnéef, sama soppey xol,
ci moom laa sol sama xel,
te mooy indil xeet yi yoonu àtte.

² Du xaacu, du biral;
du jibal baatam ci mbedd mi.

³ Barax bu lemu sax, du ko damm,
leer gu giim it, du ko fey.
Mooy indi yoonu dëgg.

⁴ Du toqi, du nasax,
ba keroog muy dëj àtteb yoon fi kaw suuf,
ba waa dun ya di séentu ndigalu yoonam.»

⁵ Yàlla Aji Sax ji dafa wax,
moom mi sàkk asamaan, firi ko;
tállal suuf ak lu mu jur,
may noowal bakkan ñi ci kawam,
ba ña cay daagoo di noyyi.

⁶ Mu ne: «Man Aji Sax ji, maa la woo
ngir nga doxal yoon;
jàpp la ci loxo,
sàmm la, def la ngay kóllëre
sama diggante ak nit ñi;

def la ngay leeru xeet yi,

⁷ ngay gisloo gumba,
di génne ku ñu tëj,
ku dëkke woon lëndëm, génn kaso.

⁸ «Man, Aji Sax jeey sama tur;
sama màggaay, дума ko joxe,
te sama bàkk, дума ko wacce jëmme tuur.

⁹ Mbir ya jiitoo ngoog, mat na;
yu yees laa leen di yégal,

balaa teew, ma yegge leen ko.»

Woyleen Aji Sax ji

¹⁰ Woyleen Aji Sax ji woy wu yees,
yeen waa cati àddina, kañleen ko,
ànd ak ñiy wàcci géej ak li ci biiram,
ak duni géej ak ña ca dëkke.

¹¹ Na waa àll beeki dëkkam xaacoondoo,
waa dalub Kedar

ak waa Sela sarxolleendoo,
kaw tund ya di riirum mbég!

¹² Nañu delloo Aji Sax ji màggaayam,
te biral bàkkam biir duni géej.

¹³ Aji Sax jeey waaxu ni jàmbaar,
xabtaluni ni ñeyu xare,
àddu ca kaw, xaacu,
tiime noon yi njàmbaaram.

Aji Sax ji soppi na

¹⁴ Aji Sax ji nee: «Damaa yàgga xeremlu,
ne cell, téye sama bopp.

Waaye léegi, ni kuy matu laay onke,
di xiix aka àppaat boole ca.

¹⁵ Maay tonni tund wu mag ak wu ndaw,
lu cay gàncax, ma laxal;
ag dex, ma def ag joor;
ab déeg, ma ñiisal.

¹⁶ Maay doxloo silmaxa yi
ci yoon wu ñu xamul,

ñall wu ñu miinul laa leen di jaarale.

Maa leen di soppil lëndëm gi fi seen kanam ag leer,
fu ñagas, ma maasaleel leen.

Lii laa leen di defal,
te duma leen wacc mukk!

17 Ñi wóolu ay jëmmi tuur,
 naan jëmm yu ñu móol:
 “Yeenay sunuy yàlla,”
 dees na leen waññi, toroxal leen.

Waa Israayil tëx nañu te silmaxa

18 «Yeen tëx yi, dégluleen;
 yeen silmaxa yi, xoolleen ba gis.

19 Ana ku silmaxa ku moy sama jaam bii*?
 Ku tëx ba dab sama ndaw li ma yónni?
 Ana ku silmaxa ba dab kii ñu jàmmal?
 Ku silmaxa ba dab jaamu Aji Sax jii?

20 Gis nga lu bare,
 waaye jàppoo ci dara.
 Nopp ne kótt, dég-dég të!»

21 Aji Sax ji la soob ci njubteem,
 mu fésal màggaayu yoonam ak taar ba.

22 Waaye ñu ngii di xeet wu ñu futti, sèxëtoo;
 ñépp tëje ciy pax,
 dence ci kaso,
 ñu doon alalu xare
 fu leen kenn dul xettalee,
 xanaa ñu di leen sèxëtoo,
 te kenn du ne ñu delloo leen.

23 Ana kan ci yeen mooy dékk lii nopp?
 Kuy teewlu, ba doxe fa dégg?

24 Ana ku jébbal waa kër Yanqóoba futtikat yi,
 ku jox Israayil gii, sèxëtookat yi?
 Xanaa du Aji Sax ji nu tooñ?
 Ñoo baña topp ay yoonam,
 baña sàmm ndigalu yoonam,

* 42.19 *sama jaam bii* mooy bànni Israayil fii.

25 ba mu yuri leen tàngooru sànjam,
sotti leen tar-taru xare,
mu jafal wetoo wet, te taxul ñu xam,
xoyom na leen te bawuñu ci xel.

43

Jotkatub Israayil kenn la

¹ Léegi nag yaw Yanqóoba,
yaw Israayil mii,
Aji Sax ji la sàkk tabax la, dafa wax ne:
«Bul tiit, jot naa la.

Dama laa woo ci sa tur.
Maa la séddoo.

² Booy xuus cim ndox,
maa ngi ànd ak yaw;
ag dex du la mëdd.
Booy dox cib taal, doo lakk,
sawara du la xoyom.

³ Man Aji Sax ji, maay sa Yàlla;
man Aji Sell ju Israayil,
maa lay musal.

Maa joxe Misra, feye la;
ak Kuus ak Saba, ma weccikoo la.

⁴ Fonk la, teral la ak sopp la,
moo tax ma joxey nit, weccikoo la;
ay askan dee, wuutu sa bakkan.

⁵ Bul tiit, yaw laa àndal,
maay jële saw askan penku,
dajalee leen sowub jant.

⁶ Maa naa bëj-gànnar: “Bàyyi leen!”
ne bëj-saalum: “Bu leen téye!”
Jëleel sama doom yu góor fu sore, delloosi,
te jëleji sama doom yu jigéen fa cati àddina.

⁷ Delloosil képp ku ñu ma tudde,
te ma sàkk leen ngir ñu màggal ma,
tabax leen, sottal leen.»

⁸ Indileen ñii diy silmaxa te ami gët;
tëx te ami nopp.

⁹ Na xeet yépp daje,
askan yépp teewandoo.
Ana ku nu ci yégaloon lii xew,
mbaa mu xamal nu la wees?
Na seen seede teew, dëggal leen;
ba ñu dégg leen, ne noonu la.

¹⁰ «Yeen sama ñoñ, yeenay samay seede.»
Kàddug Aji Sax jee.

«Yeenay sama jaam bi ma tànn,
ngir ngeen xam, ba gëm ma,
ba ràññee ne maay moom.
Sàkkeesul yàlla ju ma jiitu,
mbaa ju may wuutuji.

¹¹ Aji Sax ji, mennum man a;
amul jotkat bu ma moy.

¹² Maay dogal texe, sottal ko, biral ko,
ba tuuru doxandéem nekkagul seen biir.
Yeen nag, yeenay samay seede.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Man maay Yàlla,

¹³ maa masa doon kenn ki,
te sama loxo, maneesu cee musle.
Su ma defee, kuy dindi?»

¹⁴ Aji Sax jiy seen jotkat,
Aji Sell ju Israayil dafa wax ne:
«Yeena tax ma yebal ku songsi Babilon,
ba dàjji lu fay tëjukaay,

ba xaxalooy Kaldeen ñooñu diy jooyoo*.

¹⁵ Maay Aji Sax ji, seen Ku sell ki;
maa sàkk Israayil, di seen buur.»

¹⁶ Aji Sax ji dafa wax,
moom mi sàkk yoon biir géej,
rèddu xàll, digg mbeex mu ne xéew;

¹⁷ xabtal watiiri xare aki fas,
ak gàngooru ñeyi xare,
ñu bokk tèdd, jógatuñu,
xanaa fey kamaj nib làmp.

¹⁸ Mu ne: «Buleen geesu la woon,
buleen seet ca la wees.

¹⁹ Maa ngii di def lu yees,
te mu ngii di feeñ xaat!
Ràññeewuleen koo?
Biir màndiñ mi kay laay xàllu yoon;
fa ne seren, ma walal ay dex;
²⁰ ndundati àll bi di ma sàbbaal,
ñook njabootug bànjóoli,
nde maa mayem ndox fi màndiñ mi,
dex ya wale fu noon seren,
ma nàndale sama ñoñ, sama tànnéef,
²¹ xeet wii ma bindal sama bopp,
te ñooy siiwal sama woy.

²² «Moona Yanqóoba, woowuloo ma,
yaw Israayil laa ne, sàppi naa la.

²³ Du xar mu ndaw moo ma defal saraxu rendi-
dóomal,
mbaa sarax yoo ma terale,
te du sarax su ma la teg it,

* **43.14** Li ñu wax fii ci làkku ebrë am na werante.

mbaa saraxu cuuraay bu ma la sonale.

²⁴ Du xaaalis boo ma jëndale barax bu xeeñ,
du nebbonu sarax boo ma reggale.

Xanaa lakkal maak say bàkkaar,
sonal maak say ñaawtéef.

²⁵ Mennum man mii maay far say moy ngir man,
ba dootuma fàttaliku bàkkaar.

²⁶ Fàttali ma saw lay, nu bokk layoo;
waxal boog yaw, ndax nga yey!

²⁷ Sa maam a njékka bàkkaar,
ñi lay teewal teg ca gàntal ma,

²⁸ ba tax ma sobeel kilifay kër gu sell gi,
sànk Yanqóoba,
wacce Israayil ñaãñi noon.

44

Aji Sax jee mat cëslaay

¹ «Yaw Yanqóoba, sama jaam bi, déglul boog,
yaw Israayil sama tànnéef laa wax.

² Aji Sax ji dafa wax, moom mi la sàkk,
mooñ la fa sa biiru ndey,
di la dimbali.

Ma ne: Yaw Yanqóoba sama jaam bi,
yaw Yesurun* sama tànnéef laa wax,
bul tiit.

³ Maay sottom ndox suuf su mar,
ak wal yu waleg joor gu wow.

Maay sotti saw askan samag noo,
sama barke sottikul ñi nga meññ,

⁴ ñu màgg ni garabu saab-saab,
nirook garab yu mag yu feggook ndox.

* **44.2 Yesurun:** tur wii ak Yanqóoba itam dees na ko woowe
Israayil.

⁵ Kii nee: “Aji Sax jee ma moom.”
Kee di tuddoo turu Yanqóoba,
kale bind ca loxo ba: “Maa ñeel Aji Sax ji”
tey wuyoo turu Israayil.»

Aji Sax ji dëkk na yállantu yi

⁶ Aji Sax ji dafa wax,
moom buurub Israayil, jotkatam,
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
mu ne: «Maa njëkk, maa mujj,
te Yàlla amul ndare man.
⁷ Ana ku mel ni man? Na àddul!
Na biral firndeem te taajal ma
la amoon ba may sos xeet wu yàgg wa,
ak li dikkagul.
Na ko wax!
⁸ Buleen tiit, buleen ragal.
Dama leena biralul lii bu yàgg, yégal leen ko?
Yeenay samay seede.
Yàlla daa am ju ma moy?
Cëslaay amul, xawma ci kenn!»

⁹ Képp kuy tabax jëmmi tuur, doo tus,
xërëm yooyu ñu safoo amul njariñ.
Ñooñu ñu defi seede
te gisuñu, yéguñu,
muy seen gâce!

¹⁰ Sàkk sam tuur,
móol sa jëmmu tuur,
te jariñu la tus!

¹¹ Képp ku ca bokk
sa gâce lay doon,
ña koy yatt sax ay nit donɗ lañu.
Nañu daje ñoom ñépp, taxaw,

bokk tiitaangeek gàcce.

¹² Ab tëgg jël jumptukaayam,
liggéey weñ ca taal ba,
wàkk a wàkk, jëmmal;
def ci kem kàttanam,
teg ca xiif, doole jeex,
naanul it ba tax mu loof.

¹³ Liggéeykatu bant tàllal buumu nattukaay,
jël kew, nataale,
xacc, rëdde rëddukaayu wërngal,
jox ko bindu nit,
jekkal ba mu mel ni nit,
nar koo fat cib néeg,

¹⁴ ba tax mu gor garabi seedar,
sàkk banti sippar ak yu ni mel,
tàn ci garabi gott bi,
mbaa mu jëmbat garab yu dëkke naat,
ab taw màggal,

¹⁵ nit xambe, sàkk ci, jaaroo;
taal, lakke mburu;
sàkkaale ci jëmmu tuur, sujjóotal ko,
muy jëmm ju mu defar, di ko sukkal;

¹⁶ xaaju matt ma lay taal,
toggew yàppam, lekk,
wàjj, xéewloo ba suur,
jaaruwaale te naan:

«Mii njaar mu neex!
bii tàkk-tàkk bu yànj!»

¹⁷ Ndesu matt ma lay sàkke jëmmu tuuram,
sukkal ko,
sujjóotal ko, ñaan ko, naa:
«Yaay sama Yàlla, xettali ma!»

18 Ñii xamuñu, xàmmeewuñu,
seeni gët lañu lëndëmal, ba gisatuñu;
fatt seenum xel, ba xelootuñu.

19 Ku mel nii du delloosim xelam,
ba xam, raññee ne:
«Xaaju matt mi laa taal,
lakke mburu,
wàjje yàpp, lekk;
mu des, ma di ko sàkke lu seexluwu lii?
Ab dogu bant laay sukkal?»

20 Kee di jur gu dunde dóomu-taal,
xelam nax ko, sànk ko.
Du keey musal bakkanam de!
Du kee naa: «Xanaa duy caaxaan laa yore nii?»

21 Aji Sax ji nee: «Yanqóoba, baal xel ci lii!
Ma ne Israayil, fàttalikul, yaa di sama jaam!
Ma bind la, ngay sama jaam,
yaw Israayil, duma la fàtte!

22 Maa far say moy, mu naaxsaay niw niir,
say bàkkaar ne mes nib lay.
Délsil fi man, jot naa la.»

23 Asamaan, sarxolleel, Aji Sax ji dikk na!
Yeen xóotey suuf, xaaculeen!
Yeen tund yi, neleen réllet, sarxolleendoo,
ak yaw gott beek sa bépp garab!
Aji Sax jee jot Yanqóoba,
te moom Israayil lay fésale darajaam.

Dees na dëkkewaaf Yerusalem

24 Aji Sax ji sa jotkat dafa wax,
moom mi la bind ba ngay sosu,
ne: «Man maay Aji Sax ji sàkk lépp.
Man donḡ maa tàllal asamaan,

lal suuf, kenn wéttaliwu ma ca.

²⁵ Maay neenal firndey maaman,
dofloo gisaanekat.

Maay weddi boroom xel mu rafet,
def xam-xamam mu dig ndof.

²⁶ Maay dëggal sama kàddug jaam,
di sottal sama ndéeyal ndaw.

Maa naan ci Yerusalem:

“Dees na ko dëkke,”

dëkki Yuda, ma ne:

“Dees na leen tabaxaat,
ma dekkali gentam bi.”

²⁷ Maa naa xóotey mbeex mi: “Wowal,
te maay ñiisal say dex.”

²⁸ Maa naa ci Sirus[†]: “Sama sàmm bi!

Mooy matal sama bépp nammeel,

te it moo naa ci Yerusalem:

‘Nees ko tabaxaat,’

kër gu sell gi, la ne:

‘Nees ko yékkatiwaat!’ ”»

45

Aji Sax ji dooleel na Buur Sirus

¹ Aji Sax ji dafa wax ki mu fal,
Buur Sirus mi mu jàpp ci loxol ndijooram,
ngir nangulal ko xeet yi,
yolomal ngañaayal buur yi,
lafal koy bunt,

ba bunti dëkk du tëje,

² mu ne: «Man maa lay jiitu,
maasale mbartal,
rajaxe buntu xàñar,

[†] **44.28 Sirus** mooy buuru Pers.

damm tëjukaayu weñ.

³ Maa lay jagleel denc yu ruqe,
ak alal ju làqe,

ba nga xam ne maay Aji Sax ji lay woowe sa tur,
man Yàllay Israayil.

⁴ Te Yanqóoba sama jaam bi,
Israayil moomu di sama tànnéef moo tax
ma woowe la saw tur,
takkaal la ndombol tànk,
te xamuloo ma.

⁵ Aji Sax ji man a, du keneen;
kenn du Yàlla ku dul man.
Maa la gemb,
te xamuloo ma,

⁶ ngir xamees penku ba sowu,
ne lu dul man neen la.
Aji Sax ji man a, du keneen.

⁷ Maay bind leer,
di def lëndëm.
Maay indi jàmm,
di def safaan.
Maay Aji Sax jiy def lii lépp!

⁸ Na asamaan wis-wisal,
niir tawal dëgg ak yoon;
suuf fett, meññal wall,
boole ci jebbil dëgg ak yoon.
Man Aji Sax ji, maa def lii!»

⁹ Wóoy ngalla kuy diinɗat ka la tabax
te di ndabal xandeer ci biir ndabi xandeer!
Ana ban ak di wax tabaxkatam,
naa ko: «Looy def nii?
Yaw amulooy loxo.»

¹⁰ Wóoy ngalla ku naan baayu nit,

«Moo, lu sa geñño meññ nii?»
Mbaa ku naan ndeyu nit,
«Li nga wasin lu mu?»

¹¹ Aji Sax ji, Aji Sell ju Israayil dafa wax,
moom mi ko bind,
mu ne: «Lu dikkagul, nu ngeen ma ko ñemee laaje;
am dangeen may jox ndigal ci samay doom,
jox ma ko ci li ma liggéeye samay loxo?

¹² Man maa amal suuf,
sàkk doom aadama fi kaw suuf.
Man mii la samay loxo firi asamaan,
te maay jox gàngoori asamaan lépp ndigal.

¹³ Man maay yékkati Buur Sirus ci àtteb dëgg,
xàllu yoonam.
Man maay yékkati Buur Sirus ngir mu doxal yoon,
maa koy xàllal yoon.
Moom mooy tabax sama dëkk,
yiwi sama ñoñ ñi ñu toxal,
te du laaj pey mbaa neexal.»
Aji Sax ji Boroom gàngoor yee ko wax.

¹⁴ Aji Sax ji dafa wax ne:
«Muy ñaqu Misra, di koomu waa Kuus,
ak waa Seba ñu njol ñi,
ñoom ñépp ay jàllsi, nga jagoo.
Sa gannaaw lañuy topp,
yeewe, jàllsi;
sujjóotal la, di ñaan naan:
“Fi yaw daal la Yàlla ne,
du feneen,
te tuur neen la.”»

¹⁵ Yaw déy, yaa di Yàlla ju làqu,

yaw Yàllay Israayil ji koy wallu.

¹⁶ Yattkati xërëm yaa ngoogu, rus,
torox, riixleendoo.

¹⁷ Israayil, yaay mucc fa Aji Sax ji
mucc gu sax dàkk!
Doo rus, doo torox
fii ak èllëg.

¹⁸ Aji Sax ji kat dafa wax,
moom mi sàkk asamaan,
moom Yàlla mi bind suuf,
tabax ko, dëj ko,
sàkkewu ko maraas,
xanaa tabaxal ñu ko dëkke.
Mu ne: «Aji Sax ji, man a, du keneen.

¹⁹ Làquwuma, di waxe béreb bu lëndëm.
Newuma it askanu Yanqóoba:
“Wërleen ma ci neen.”
Man Aji Sax ji maay wax dëgg,
di biral liy yoon.»

²⁰ Yeen daw-làquy xeet yi,
dajeleen, dikk,
ànd, jegesi.
Képp ku gàddu tuuru bantam,
ak kuy ñaan tuur mu ko dul wallu,
kooka xamul dara.

²¹ Àdduleen, layoosi,
diisooleen fi seen biir kay!
Ana ku xamle woon lii bu yàgg,
yégle woon ko booba?
Xanaa du man Aji Sax ji?
Kenn du Yàlla ku dul man!
Yàlla ju jub, di walloo,

du kenn ku dul man!

²² Yeen waa àddina, catoo cat,
walbatikuleen fi man, mucc.
Man maay Yàlla, du keneen.

²³ Giñ naa ko ci man mii,
sama gémmiñ, dëgg a ciy jibe,
di kàddu gu dul randu.

Man la ñépp di sukkal seen bëti óom,
man it la bépp boroom làmmiñ di giñe.

²⁴ Dees na ma waxal ne:

«Aji Sax ji rekk a jagoo àtte ak doole!»

Mboolem ñi ma mereey ànd,
sëgg, fekksi ma.

²⁵ Ci Aji Sax ji la askanu Israayil gépp yeye,
bay damu.

46

Yii yàlla bootu, jii Yàlla di boote

¹ Tuur ma ñu naa Bel toqi na,
tuur ma ñu naa Nebo sukk,
mala ya féetewoo seeni jëmm,
ñoom lees daan gàddu*, tey jur gi jagoo,
di leen sëf ba loof.

² Tuur yaa ngay sukk, bokk toqi;
manuñoo wallu seen jëmm ya,
xanaa doxal seen bopp, dugg cig njaam.

³ Aji Sax ji nee na: «Dégluleen yeen waa kër
Yanqóoba,
yeen ndesu kër Israayil gépp,
yeen ñi ma dale yor ba ngeen juddoo,
di leen fab ba ngeen génnee seen biiru ndey.

* **46.1** Waa Babilon a doon gàddu seeni tuur, gannaaw ba leen Buur
Sirus songee.

⁴ Ba ba ngeen di magal, man la,
ba keroog ngeen di bijjaaw, maa leen di boot.
Maa sàkk, maay yor,
maay boot, xettali!

⁵ «Ana ku ngeen may niruleel,
di ma nàttaleeka méngaleek moom,
ba ñu niroo lenn?

⁶ Nii déy a yullee wurus ci mbuus,
sàkk xalis, natt diisaay ba,
fey tëgg bu leen ci tëggal am tuur
mu ñuy sukkal aka sujjóotal,

⁷ yékkati teg ci mbagg,
yóbbu, teg béreb, mu des fa;
du jóge fa mu tege,
ku ko woo wall it, du wuyu,
ba jot ko ci njàqare.

⁸ Fàttalikuleen lii te dëgërluwaat!
Yeen bàkkaarkat yi, defleen lii ci seen xel.

⁹ Fàttalikuleen cosaan la woon.
Man mii maay Yàlla, du keneen.
Amul Yàlla ju mel ni man!

¹⁰ Maay yégle muj ca ndoorte la,
ak jëf ju amagul, lu jiitu bu yàgg.
Maa naa sama mébét a ngii, day am,
sama bépp nammeel sotti.

¹¹ Maay woowe jaxaay penku,
woowe réew mu sore, kuy sottal sama mébét.
Maay àddu, amal;
maay nas, sottal.

¹² «Dégluleen maa, yeen dëgër bopp yi!
Yeenaka dëddu njub!

13 Maa jegeñal sama àtte, soreetul;
sama wall a ngii, yàggatul.
Maay maye wall fi Siyoŋ gii,
ba Israayil gii di sama gànjar.»

47

Babilon falu, fēlēñu

1 Yaw janq Babilon,
wàccal, toog ci pënd bi.
Yaw dëkkub Kaldeen bi ci taar bi laa ne,
toogal fi suuf, amatoob jal.
Dootoo dégg: «Lewet, ndaw su xay.»

2 Fabal wolukaay, wol sunguf.
Dindil sa muuraay gi,
wogos sa mbubb,
ēñ sas kumba,
xuus, jàll dex yi.

3 Na sa yaram feeñ,
say cér ne fàŋŋ.
Damay feyu,
te duma baale.

4 Sunu jotkat ay Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
Aji Sell ju Israayil.

5 Yaw dëkkub Kaldeen bi ci taar bi,
toogal ne cell te fatu cig lëndëm,
deesatu la woowe lingeeru réew yi.

6 Maa mere woon sama ñoñ,
sobeel sama séddoo ñii,
teg leen ci sa loxo,
te wonoo leen yërmande,
ba mag sax, nga teg ko lu diisa diis,

⁷ te naa: «Ba fàww maay lingeer!»
ba tax bàyyiwoo xel ca la ngay def;
xalaatoo la muy jur.

⁸ Diryàнке bee, déglul lii:

Yaa ngi ne finaax te naa ci sam xel:

«Maa ko yor, man rekk, du keneen.

Duma jooy jëkkër, duma jooy doom!»

⁹ Te ñaar yooyoo lay dikkal ci benn bés.

Jooy doom, jooy jëkkër ay yembandoo,
dal fi sa kaw ci sa biir xërëmtu yi ne xas,
ak sa jat yu dul jeex.

¹⁰ Dangaa yaakaaroon sa pexe yu bon,

naan, «Kenn gisu ma!»

Sam xel ak sa xam-xam a la wacc,

ba tax nga naa: «Maa ko yor, awma moroom.»

¹¹ Musibaa lay dikkal,

te doo xam fu mu fenke.

Njaaxum a lay dal,

te du looy mana fanq.

Sànkuteey jekki dale la foo yégul.

¹² Jàppool say jat rekk

ak sa xërëm yu ne xas

yoo dale sonn ba ngay ndaw.

Jombul mu amal la njariñ,

mbaa ñu ragale la ko.

¹³ Yaaka sonn ci tegtali maa-man!

Nañ taxaw boog, wallu la!

Ñii di rëdd nataalu asamaan,

di niiri biddiiw,

ak di xool weer wu feeñ,

xamle ca loo dikkleegul.

¹⁴ Ñu ngoog bokk demin ak boob bu sawara jafal,

duñu musal seen bakkan ca sawara sa,
te du doon ab taal bu ñuy lakke mburu
mbaa xal wooy uuf di jaaru.

¹⁵ Lii moo di muju ña la taxoon di sonn.

Ña nga dale jëflanteel ba ngay ndaw,
ña ngay tambaambalu tey, ku nekk ak yoonam,
kenn walluwu la ci.

48

Yàlla sikk na Israayil

¹ Yeen waa kër Yanqóoba, dégluleen;
yeen ñi ñu woowe turu Israayil,
yeen ñi bawoo bëti ndoxi Yuda,
di giñe turu Aji Sax ji,
yeen ñiy sàbbaal turu Yàllay Israayil
te dëgg ak yoon taxul,

² moona yeena ngi sagoo turu dëkk bu sell bi,
di wéeroo Yàllay Israayil
ji turam di Aji Sax ji Boroom gàngoor yi:

³ «Yàgg na maa biral lay njëkka am.
Tuddoon naa ko, yégle ko,
jekki jëf ko, mu sotti.

⁴ Xam naa ne ñu dëgër bopp ngeen.
Dangeen të, wowle.

⁵ Moo tax ma yàgg leena biralal lii,
yégal leen ko balaa teew.

Lu ko moy ngeen ne:
“Sunu tuur mee ko def,
sunu tuuru bant bee,
sunu tuuru weñ gee ko amal di!”

⁶ Lii lépp déggoon ngeen ko;
xoolléen, xanaa dingeen ko nangu tey!

«Bés niki tey dinaa leen yégal lu bees,
muy kumpa gu ngeen xamul woon.

⁷ Léegi lees ko amal,
du lu yàgg.

Lu jiitu tey masuleen koo dégg
te dungeen ne xamoon ngeen ko.

⁸ Dégguleen, yéguleen,
seeni nopp masula bënn;
xam naa ne ay workati neen ngeen,
“njuddu-fippu” lañu leen di woowe.

⁹ Waaye sama tur tax na ma aj sama mer,
sama woy tax na ma muñal leen,
ba duma leen far.

¹⁰ Ma ne, togg naa leen, xelli cib taal,
waaye du taal xellikaayu xalis,
sawaras nattu laa leen xellee.

¹¹ Samaw tur a tax,
sama tur laay jëfe.

Jomb naa ñaaw!

Te sama màggaay, duma ko joxe.

¹² «Dégluleen ma, yeen askanu Yanqóoba,
yeen bànni Israayil gi ma dégtal sama woote.
Maay kenn, maa njëkk te maa mujj;

¹³ te sama loxo bee dëj suuf,
sama ndijoor bi firi asamaan.

Maa leen di woo, ñu bokk taxaw.

¹⁴ Bokkleen daje yeen ñépp te déglu!
Kan ci tuur yii moo yégle lii?

Ki Aji Sax ji sopp

mooy sottal nammeelu Aji Sax ji ci Babilon,
won Kaldeen ña fa dëkke diisaayu loxoom.

¹⁵ Maa àddu, man mii;

maa ko woo, indi ko,
te pexeem dina àntu.

¹⁶ Jegesileen ma, déglu ma;
bu njëkk ba tey làquwuma, di wax;
te ba muy xew, fa laa teew.»

Tey Boroom bi Aji Sax ji da maa yebal,
boole maak leeram.

¹⁷ Aji Sax ji seen jotkat dafa wax,
Aji Sell ju Israayil da ne:
«Maay Aji Sax ji, seen Yàlla
ji leen di jàngal seen njariñ,
di leen awale fa ngeen wara awe.

¹⁸ Céy su ngeen sàmmoon samay santaane,
ba jàmm baawaanal leen,
njekk gééjal leen,

¹⁹ seen geño sakkan ni suuf,
di seen meññeefu biir, tollook feppi suuf,
du dog, du sànkoo fi sama kanam!

²⁰ «Génnleen Babilon,
dawleen Kaldeen ñi, tey sarxolle.
Biralleen lii, yéene ko,
te yeggeji ko waa cati àddina,
ne leen Aji Sax ji jot na jaamam Yanqóoba.»

²¹ Marewuñu béreb yu wow ya mu leen jaarale
woon,
ndox mu balle ciw doj la leen xellil,
moo xaru doj, ndox ma baawaan*.

²² «Jàmm,» la Aji Sax ji wax ne,
«du ñeel ñu bon ñi.»

* ^{48.21} Seetal ci *Mucc ga* 17.1-7.

49

Jaamub Aji Sax ji mooy leeru xeet yi

¹ Yeen waa duni géej, dégluleen ma;
yeen askan ya fu sore, teewluleen ma.
Fa sama biiru ndey la ma Aji Sax ji woowe,
moo tudd sama tur ba ma saa ndey juragul.

² Moo ñawal sama kàddu ni saamar,
làqe ma keru loxoom.

Moo ma def may fitt gu ñaw,
yeb ma ci mbuusum fittam.

³ Moo ma ne: «Israayil yaa di samab jaam,
yaw laay wonee samag leer.»

⁴ Man nag ma noon:

«Maa sonn ci dara,
coonob cóolóol bu amul njariñ.»
Teewul sama àttee nga fa Aji Sax ji,
sama yool a nga fa sama Yàlla.

⁵ Tey nag Aji Sax jee wax,
moom mi dale sama biiru ndey,
mooñ ma, ma dib jaamam

bi koy waññil askanu Yanqóoba ba ca moom,
dajaleel ko bànni Israayil googu fa moom,
ba jagoo teraangay Aji Sax ji,
sama Yàlla jii di sama doole.

⁶ Mu ne: «Xeeb naa li ma la sas ngay sama jaam

biy siggil giiri Yanqóoba,
te wara delloosi ndesu Israayil gii.
Tabb naa la, ngay leeru jàmbur ñi,
ngir nga jottaliji ba ca cati àddina sama wall.»

⁷ Aji Sax ji jotkatub Israayil,
moom Aji Sell ju Israayil,

moo wax ak ki xeet yi xeeb, sib ko,
te muy surgawu kilifa yi,
mu ne ko: «Ay buur ay gis, jóg,
ay kàngam di sukk,
ngir Aji Sax jii gore,
ngir Aji Sell ju Israayil ji la tànn.»

⁸ Aji Sax ji dafa wax ne:
«Bu bésuub yiw taxawee, ma nangul la;
bu bésuub mucc jotee, ma wallu la,
sàmm la,
def la ngay kóllère sama diggante ak askan wi,
ngir yékkatiwaat réew mi,
séddalewaat ay cér, suuf sii gental tey,

⁹ ba ne ñi ñu tëjoon: “Génneen!”
Fa ñu nekkoon cig lëndëm,
laa naa leen: “Génneen ci leer gi!”
Ñooy doon sama gàtt, dellu di fore aw ñall,
ak wépp tund wu ne faraas tey.

¹⁰ Duñu xiif, duñu mar;
tàngooru mbóoyo akub jant du leen sonal,
nde ki leen ñeewantee leen di wommat,
di leen yóbbu fu ndox bënne.

¹¹ Sama tund yépp laay soppiy yoon,
sèkkaat samay mbedd.

¹² Ñu ngii bawoo fu sore,
ñu ngii bawoo bëj-gànnar ak sowu,
ñee bawoo diiwaanu Sinim ca bëj-saalum.»

¹³ Asamaanoo sarxolleel, suufoo bégal,
te tund yi xaacoondoo!
Aji Sax jee dëfal ñoñam,
moo ñeewante néew-ji-dooleem ñii.

14 Siyon a nga naa: «Aji Sax ji wacc na nu,
Boroom bi fàtte na nu!»

15 Aji Sax ji nee: «Ana jaboot juy fàtte doomam juy
nàmp,

mbaa muy néege ku mu jur ci biiram?

Bu ko manoona fàtte it,
man duma la fàtte.

16 Sama biir loxo yii laa la ñaas,
say tataa janook man ba fàww.

17 Ñi lay tabaxaat dañuy gaaw,
te ñi la yàqateek ñi la gental
dañuy dem, ba la.

18 Séentul fi la wër te xool!
Ñépp a ngi daje, di la fekkxi.

Ndegam maay Kiy dund,»

kàddug Aji Sax jee,

«ñoom ñépp ngay takkoo ni gànjar
gooy gànjaroo nib séet.

19 Sa gentub tey bi déy a ngi wéet,
di réew mu yàqu yaxeet.

Waaye léegi déy mu fees ba far xat;
fu ña la sànkoon di soree.

20 Ñàkkoon ngay doom,
waaye ku nekk ci say doom ay dëkkalaat
yii kàddu ci sab nopp:

“Fii dafa xat,
xajal ma fu ma dëkke!”

21 Dangay mujj naa:

“Moo, ku ma jural ñii ñépp?

Man mi ñàkkooni doom, manumaa jur,

ñu toxal ma, wacc ma;

ana ku leen yoroon te ma des, man kenn?

Ñii sax, fu ñu ne woon?”»

²² Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:
«Maa ngii di tàllal xeeti jàmbur ñi loxo,
ñee ma yékkati raaya, woowe leen;
ñu fab say doom yu góor, indi,
tungóom sa doom yu jigéen, delloosi;

²³ Yaw la ay buur di baayoo,
seeni lingeer di la nàmpal.

Ñoo lay sujjóotal,
di la maral say tànki,
ba nga xam ne maay Aji Sax ji,
te ku ma yaakaar du rus.»

²⁴ Manees naa foqati alalu sèxètoo ci loxol jàmbaar
a?

Am manees naa rëcc boroom doole bu la jàpp?

²⁵ Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Moona dees na foqati ku jàmbaar jàpp,
ba rëccal alalu sèxètoob boroom doole.
Say jotewaale, maay joteek ñoom,
te say doom, maa leen di wallu.

²⁶ Ñi lay néewal, maa leen di leel
seen suuxu bopp.

Seen deret ni biiñ bu bees, ma màndale leen,
ba ñépp xam ne
maay Aji Sax ji lay wallu,
jàmbaaru Yanqóoba ji lay jot.»

50

Aji Sax ji waccul ñoñam

¹ Aji Sax ji dafa wax ne:
«Xanaa damaa fase seen ndey?
Wonleen ma kayitu pase mi!

Maa leen jaay njaam, feyey bor?
Ana ku ma leen jaay?
Bu ñu leen jaayee, seeni ñaawtéef a.
Bu ñu fase woon seen ndey it, seeni moy a.
² Ana lu tax ba ma dikkee, kenn nekku fa?
Ma woote, kenn wuyuwul?
Damaa gàtta gàtt loxo, ba manumaa walloo?
Am damaa ñàkk doole ju ma xettalee?
Xanaa du maay gëdd géej, mu wow,
maay defi dex màndiñ, ndox tukki;
jën ya mar, dee ba yàqu?
³ Du maay sànge asamaan ag lëndëm,
mu mel ni ku ma solal saaku yu muy ñaawloo?»

Siggal nañu jaamub Aji Sax ji

⁴ Boroom bi Aji Sax ji moo ma may
lãmmiñu ndongo lu mokkal,
ngir ma xam gan kàddu laay jàppalee ku sonn.
Suba su ne mu yee ma, yeel ma nopp
bu ma teewloo ni dongo yi.
⁵ Boroom bi Aji Sax jee ma bënnali nopp,
te man it, gântalu ma ko,
deltuuma gannaaw.
⁶ Sama gannaaw laa jox ku may dóor,
dékk lex kuy xus sama sikkim,
te làquma sama kanam ku may saagaaka serati.
⁷ Waaye Boroom bi Aji Sax jee may dimbali,
ba tax rusuma.
Moo ma taxa dogu ba dëgër,
ngir xam naa ne deesu ma rusloo.
⁸ Ki may dëggal jege na.
Ana kuy layook man? Nan bokk taxaw!
Kuy jànkoon teek man ci yoon? Na jegesi boog!

⁹ Ma ne, Boroom bi Aji Sax jee may dimbali.
Ana ku may daan?
Dama ne, ñoom ñépp ay jeexal
ni yére yu saxe ba sagaroo.

¹⁰ Ana ku ragal Aji Sax ji ci yeen,
di déglu kàddug jaamam?
Képp kuy doxe lëndëm
te amul leeraange,
na wóolu Aji Sax ji,
te wéeroo Yàllaam jii.

¹¹ Ma ne, yeen ñiy jafal ab taal ñépp
tey gañoo jum yuy boy,
xuusleen ci sawara si ngeen jafal
ak jum yi ngeen boyal.
Maa leen dogalal lii:
yeenay tēddaale mitit.

51

Barke ñeel na ñoñi Aji Sax ji

¹ Dégluleen maa, yeen ñiy wuta doxee yoon,
wuta déggal Aji Sax ji.

Xoolleen doj wi ñu leen yatte,
xool xóotey kàmb gi ñu leen seppee:

² seen maam Ibraayma laa ne, moom ngeen di
xool,
xool ci Saarata mi leen meññ.
Ba muy kenn laa ko woo,
barkeel ko, ful ko.

³ Aji Sax jeey dēfal Siyon moos,
dēfalaale fépp fu fa dib gent,
ba def màndiŋam ni toolub Àjjana,
jooram gu wow mel ni toolub Aji Sax ji,

mbégteek bànnēex teew fa,
ak cantug woy feelu.

⁴Yeen sama ñoñ, teewluleen ma,
yeen sama ñoñ, dégluleen ma.
Fi man la téereb yoon di bawoo,
te maay fettaxal sama àtte,
muy leeru xeet yi.

⁵Sama wall jege na,
sama àtte dēgmal na,
ma nara àttee xeet yi sama dooley pērēg.
Man la waa dun yiy xaar,
sama dooley pērēg lañu yaakaar.

⁶Séentuleen asamaan
te xool suuf si mu tiim.
Asamaan ay tasaaroo ni saxaar,
suuf ràpp ni mbubb,
ñi ko dēkke dee niy weñ,
te du tee sama wall di sax ba fàww,
sama doxalinu yoon it du dagg.

⁷Yeen ñi xam liy yoon, dégluleen ma,
yeen, askan wi sama yoon yebu ci seen xol.
Buleen ragal nit ku leen sewal,
buleen tiit seeni xaste.

⁸Sax a leen di lekk ni mbubb,
max nēēñ leen ni ndimol kawaru gàtt;
te du tee sama doxalinu yoon sax dàkk,
sama wall saxal maasoo maas.

⁹Aji Sax ji, yewwul, ngalla yewwul;
wone sa doole!
Yewwul na bu njëkkoon,
bu yàgga yàgg.
Xanaa du yaa falaxe Raxab?
Du yaa jam ninki-nanka jooja?

10 Xanaa du yaa wowal gééj
ak ndoxum xuram wu ne màww,
def xóotey gééj aw yoon,
ña nga jot jàlle ca?

11 Ñi Aji Sax ji goreel, nii lañuy dellusee,
agsaaley sarxolle fa Siyon,
kaalawoo mbég mu sax,
mbégteek bânneex wàllsi,
naqar aku tiis daw.

12 Man ci sama bopp maa leen di dëfal.
Ana lu ngeen di ragal ci nit kuy dee,
doom aadama ju bokk aw demin akum ñax?

13 Dangeena fàtte Aji Sax ji leen sàkk,
ki firi asamaan, lal suuf?
Dangeen di dëkke bésóo bés,
di tiit xadaru boroom doole buy waaja sàнке?
Ana fu xadaru boroom doole mujje?

14 Ku diisoon ba waaf léegi nga féex;
doo deewe pax ma nga tëje,
te doo ñàkk loo lekk.

15 Man maay seen Yàlla Aji Sax ji,
kiy yëngal gééj, riiral gannaxam,
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi di sama tur.

16 Maa la sexal samay kàddu,
yiire la sama keru loxo,
aj asamaan, lal suuf,
ne Siyon: «Yeenay sama ñoñ.»

17 Yewwulee, yewwul, Yerusalemee jógal,
yaw mi Aji Sax ji nàndal kaasu mbugalam.
Kaas bu wex bay miirloo,
taat wa, yaa ko siitaatu.

18 Amul ci ñi nga jur, kenn koo dese
ku lay wommat.

Amul ci doom yi nga yar, kenn
ku lay jàpp ci loxo.

19 Yii jaar de dikkal na la:

yàquleek sànkule.

Ana kuy bokk ak yaw saw naqar?

Xiif ak loraangey saamar!

Ana nu ma lay dëfale?

20 Sa doom yi ne lasar,

mbete kooba yu fiir jàpp,

ñu ne lareet fépp fu mbedd daje,

këppoo sànjum Aji Sax ji,

sa Yàlla ji leen rëbb.

21 Rikk déglul nag lii, yaw mi musiba dal,
nga màndi te du biiñ.

22 Sa boroom Aji Sax ji,

sa Yàlla jiy layool ñoñam

dafa wax ne: «Mu ngoog, maa jële ci sa loxo,

kaas bu wex biy miirloo;

taatu kaas ba def sama mbugal,

dootoo ko naan.

23 Maa koy teg ci loxol ñi la doon naqaral,

te naan la: “Sëggal, nu joggi, jàll,”

nga def sa gannaaw gi aw yoon,

ñu joggi, wéy.»

52

Yerusalem dina suqaliku

1 Yewwulee, yewwul,

Siyonée, làmbool sa doole!

Yerusalem, dëkk bu sell bi,

solul ba ne ràññ!
Ndax du kenn ku xaraful mbaa ku sobewu
ku lay songati.

² Yaw Yerusalem, mi ñu jàpp njaam,
jógal fëgtu,
yaw janq Siyon mu taaru mi ñu jàpp njaam laa ne,
tikkil buum gi ci sa baat.

³ Aji Sax ji déy dafa wax ne:

«Dees leena wànteeroon ci dara,
te du xalis lees leen di jotaate.»

⁴ Boroom bi Aji Sax ji déy dafa wax ne:

«Misra la sama ñoñ njëkka wàcc, dali fa,
Asiri door leena noot ci dara.

⁵ Léegi nag ana lu fiy sama wàll?»

Kàddug Aji Sax jee.

Mu ne: «Jàpp nañ sama ñoñ njaam ci dara;

seeni sang a ngi téggu,
di dëkke ñàkke teggin sama tur.»

Kàddug Aji Sax jee.

⁶ «Moo tax sama ñoñ di xam maay kan;

moo tax bésub keroog
ñu xam ne maay wax te maa ngii!»

⁷ Ndaw leeka rafeti tànk,

kee bartaloo tund yi,

di la dégtalsi jàmm,

di la xibaar lu neex,

àgge la ag mucc,

ne la: «Éey, Siyon,

sa Yàllaay Buur!»

⁸ Déglul sa wattukat yi,

ña ngay xaacu, sarxolleendoo.

Ñoo gisal seen bopp

Aji Sax ji di ñibbisi Siyon.

⁹ Yeen genti Yerusalem, àndleen sarxolle;
Aji Sax jeey dëfal ñoñam,
mooy jot Yerusalem gii!

¹⁰ Aji Sax jee wone dooleem ju sell ji,
xeet yépp di gis,
ba ca cati àddina.

Ñépp ay gis sunu wallub Yàlla.

¹¹ Génneleen, génneleen foofa!
lu sobewu, buleen ko laal!

Yeen ñiy yóbbu ndab yu sell yu Aji Sax ji*,
setluleen te génne foofa.

¹² Dungeen gaawtu déy, di dem;
duy xél moos ngeen fay génne.

Aji Sax jeey dox jiitu leen,
te Yàllay Israayil laa ne, moo leen di féete gannaaw.

Teraangay jaam bi wuutu na coonoom

¹³ Aji Sax ji nee: «Sama jaam baa ngii,
mooy baaxle, kawé,
dees na ko yékkati, darajaal ko lool.

¹⁴ Moo dawoon yaramu ñu bare,
ndax yàqu ba nirootul nit,
bindootul woon ni doom aadama,

¹⁵ waaye noonu it lay waare ay xeeti xeet†,
ba buur yi ne cell,
ngir lu ñu leen waxuloon, ñu gis ko,
lu ñu dégguloon, ñu mujj koo ràññee.»

* **52.11** Seetal ci 2.Buur ya 25.13-15. † **52.15** Manees na koo tekkee nii itam: *xeet yu bare lay wis-wisalum ndox, setale leen ko.*

53

¹ Ana ku gëm sunub dégtal?

Dooley loxol Aji Sax ji ana ku mu ko won?

² Kii màgge fi kanamam ni njëmbat,

te nirook reen bu fette ag kekk.

Dub taar, du yànjaay bu nu koy niire,

du meloom wu nu koy soppe.

³ Dees na ko xeeb, daw ko,

muy nit ku bare mitit

te miin naqar.

Mu mel ni ku ñuy dummóoyu,

dees koo xeeb te nawloowuñu ko.

⁴ Ndaxam moom sunu wopp la yenu,

sunuy mitit la sěfoo.

Nun nu foog ne dees koo mbugal,

foog ne Yàllaa ko дума, toroxal ko.

⁵ Te moom sunuy tooñ a waral ñu jamat ko;

sunuy ñaawtéef a waral ñu dēggaate ko.

Yar yi nu jàmmal moom la dal,

te mooy ki nu wére ciy góomam.

⁶ Nun ñépp a lajj niy xar,

ku nekk walbatiku topp yoonam,

te Aji Sax jee ko sěf mbugal mi nu wara dékku nun
ñépp.

⁷ Dees koo néewal doole, mitital ko

te ubbiwul gémmiñam,

xanaa mel ni xar mu ñuy rendiji,

ne cell ni xar mu ñuy wat,

ubbiwul gémmiñam.

⁸ Àttewuñu ko dēgg, yóbbu,

te ag maasam kenn teewluwul ne

tooñ gu sama bokk yi tooñ

lees ko génne ci réewum aji dund ñi,

te loolu lees ko faate.

⁹ Ni ñuy robe saay-saay lañu ko robe,
denc ko ci bàmmeeleu boroom alal,
soxorul, fenul.

¹⁰ Moona Aji Sax ji la soob, mu dëggaate jaamam
bii,

teg koy naqar,
su nangoo doon saraxu peyug tooñ,
gis askanam, aw fanam gudd,
te coobarey Aji Sax ji ci moom lay sottee.

¹¹ Mooy sonn ba gisug leer, doylloo ko.
Ñu bareey xam sama jaam bii di Aji Jub,
mu def ñu bare, ñu ñu limal njub,
ndax li mu sëfoo seeni ñaawtéef.

¹² Moo tax ma di ko jox ab cér
ci biir ñu bare,
mu séddoo ak ay kàngam alalu xareem,
ngir moo jébbale bakkanu boppam,
ñu limaale kooki tooñkat,
moo gàddu bàkkaaruu ñu bare
te mooy tinul moykat yi.

54

Aji Sax ji jëlaat na Yerusalem, soppeem

¹ Yaw mi jaasir ba juroo, xaacul!
Yaw mi xamul mititu mat, sarxolleel.
Aji Sax ji nee:

«Ndaw si ñu foñ moo gëna jaboot
kiy séy.

² Yaatalal sa xayma bi,
firi sa sori xayma yu gëna yaa
te bul yéem.

Yokkal sa buumi xayma
te samp say bant, mu dëgër.

³ Dinga saam ay doom ndijoor ak càmmoñ,
saw askan moom ay xeet,
sancaat dëkk yu gentaloon.

⁴ Bul tiit, doo rus muk. k.
Bul jaaxle, deesu la kersaal muk. k.
Sa gâce ga ba ngay ndaw, dinga ko fàtte,
te sa tiisu jëtun wa dootoo ko fàttaliku.

⁵ Sa jëkkër, Ki la sàkk,
Aji Sax ji Boroom gàngoor yee di turam.
Aji Sell ju Israayil moo la jot,
te moo di Yàllay àddina sépp.

⁶ Aji Sax jee la woo, nga dib jeeg bu ñu wacc,
sa xol jeex tàkk,
Mu ne la:

“Nees di wacces ndaw
si nga takk ba ngay ndaw?”»

Sa Yàllaa ko wax.

⁷ Mu ne: «Maa la wacc diir bu gàtt,
dellu la jël ci yërmande ju yaa.

⁸ Sama xol a jóg,
ma xañ la sama kanam ab diir,
waaye maa lay yërème ngor gu sax.»
Aji Sax ji lay jot moo ko wax.

⁹ Mu ne: «Na ma defoon ak
ndoxum Nóoyin ma mooy lii tey.
Maa giñoon ne ndoxum Nóoyin ma,
mu ni day dootul wale kaw suuf.
Noonu it laay giñe ne
duma la mereeti,
duma la rëbbati.

¹⁰ Bu tund yu mag yi doon toxu,

yu ndaw yiy raf sax,
sama ngor du la toxul,
te sama kóllërey jàmm du raf.»
Aji Sax ji la yërëm moo ko wax.

¹¹ «Ngalla yaw Yerusalem,
mi ngélén pamti-pamtee ba nga jàq,
te kenn dalalu la,
man Aji Sax ji,
maa ngii di la tabaxe doj yu ne ràññ,
samp la ci safiir.

¹² Maay defare sa kawi tata peri rubi,
def say bunt per yuy lërxtat,
def sa tata yi la wër yépp doj yu bakkane,

¹³ mboolem sa doom yu góor ay jànge ci Aji Sax ji,
boole kook jàmm ju ne ñoyy.

¹⁴ Àtteb dëgg moo lay dëgëral,
nga sore nooteel, doo tiit;
sore tiitaange, du la jege.

¹⁵ Xanaa dees na songe moos,
waaye ku la song it, yebalu ma ko,
te ku la song daanu fi sa kanam.

¹⁶ Xoolal, man maa sàkk ab tegg
buy wal taalu këriñ,
defar ca ngànnay lu ne.

Waaye maa sàkk it
yàqkat buy rajaxe.

¹⁷ Ngànnay lu ñu la mana sàkkal,
du sotti,
te boroom làmmiñ wu la jógal cib layoo
yaa koy tiiñal.

Ñiy jaamu Aji Sax ji, looloo di seen cér,

looloo di àtte bi ma leen di dikke.»
Kàddug Aji Sax jee.

55

Aji Sax ji woote na njéggal

- ¹ «Éey, yeen ñi mar ñépp,
dikkleen ci ndox mi,
ba ci ku amul xalis sax!
Dikkleen jënd pepp, lekk!
Dikkleen jënd pepp mu xalis jëndul,
ak biiñ ak meew mu amul pey.
- ² Ana lu ngeen di waññe xalis,
di ko jënde lu dul aw ñam?
Ana lu ngeen di sonn,
di jënde lu dul reggal?
Dégluleen maa déglu, ba lekk lu leen di dundal,
di xéewloo seen ngëneelu bakkan.
- ³ Teewluleen te dikk fi man.
Dégluleen, ba mana dund,
ma fas ak yeen kóllëre gu sax
gi ma ji Daawuda ci ngor gu wóor.
- ⁴ Ab seedee ngoog, ñeel xeet yi,
muy njiit, yilif xeet yi.
- ⁵ Ma ne, aw xeet woo xamul ngay woowi,
xeet wu la xamul ay dawsu ba ci yaw,
ngir sa Yàlla Aji Sax ji,
Aji Sell ju Israayil,
nde moo la teral.»
- ⁶ Wërleen Aji Sax ji ci bi ngeen koy mana gis,
wooleen ko ci bi muy jege.
- ⁷ Na ku bon ba jëfinam,
kuy def lu ñaaw fomm mébétam,

te walbatiku ci Aji Sax ji sunu Yàlla,
mu yërëm ko, yaatal njéggalam.

⁸ «Samay xalaat déy du seeni xalaat,
te samay jëfin du seeni jëfin.»
Kàddug Aji Sax jee.

⁹ Mu ne: «Ni asamaan tiime suuf,
ni la samay jëfin tiime seeni jëfin,
samay xalaat it tiime ko seeni xalaat.

¹⁰ Ab taw ak tawub yuur ay wàcce asamaan,
du fa dellu,
te suuxatul suuf,
saxal ko, meññal ko,
ba kuy ji, mu may la jiwu;
kuy lekk, mu may lam pepp.

¹¹ Sama kàddu giy bawoo sama gémmiñ it, noonu
la.

Du délsee ag neen ci man
te deful li ma namm,
ba sottal li ma ko yebal.

¹² «Mbégte déy, ngeen di génne,
ñu yóbbu leen ci jàmm,
tund yu mag yeek yu ndaw yi
di leen sarxolleel,
garabi àll bi yépp tàccoondoo.

¹³ Garab gu dul ruus ay wuutub gajj,
garab gu dëkke naat wuutub taxas,
muy woyu Aji Sax ji,
te di firnde ju sax,
du dog muk.

56

Xeet yépp la Aji Sax ji y ñoñoo

¹ Aji Sax ji dafa wax ne:

«Sàmmleen yoon, di def dëgg,
Sama wall kat a ngi dikk léegi,
sama àtte laa ne, léegi mu teew.

² Ndokkalee kuy jëfe lii,
ndokkalee doom aadama ju jàppoo lii,
di sàmm bésub Noflaay,
bañ koo ñàkke worma,
di sàmm loxoom ci jépp jëf ju bon.»

³ Doomu doxandéem bu jokku ci Aji Sax ji,
bumu ne: «Aji Sax jee may beddee beddi ci ñoñam.»
Jaam bu ñu xañ ngóora it bumu ne:
«Man garab gu jaasir donñ laa.»

⁴ Aji Sax ji kat dafa wax ne:
«Jaam yi ñu xañ ngóora,
su ñu sàmmee sama bési Noflaay,
taamu sama coobare,
tey feddali sama kóllère,

⁵ maa leen di may ci sama biir kër, sama biir ètt,
doj wu ñu leen di fàttalikoo
ak tur wu leen di gënal doom yu góor ak yu jigéen.
Tur wu sax dàkk laay may
jaam yi ñu xañ ngóora,

te du fey muk^k.*

⁶ Doomi doxandéem yi ànd ak Aji Sax ji,
ngir liggéeyal ko,
ngir sopp turu Aji Sax ji,
te di ay jaamam,
muy képp kuy sàmm bésub Noflaay,
baña ñàkke worma bés bi,
xanaa di feddali sama kóllère,

* **56.5** Seetal ci *Sarxalkat* yi 21.16-20.

⁷ ñooñu, maa leen di yóbbu
sama kaw tund wu sell,
bànnexale leen sama biir kërug ñaan.
Seen saraxu rendi-dóomal ak yeneen sarax,
dees na leen ko nangul sama kaw sarxalukaay;
ndaxte sama kër gi, kërug ñaan lees ko tudde,
ñeel xeetoo xeet.»
⁸ Kàddug Boroom bi Aji Sax jaa ngii,
kiy dajale giiri Israayil yi tasaaroo,
mu ne: «Maay dajaleeti,
dolli ca la ma dajale woon.»

Ab daan ñeel na njiit yi

⁹ Yeen rabi àll yi,
dikkleen ci bernde ji,
yeen rabi gott bi yépp.
¹⁰ Wattukati Israayil yépp a silmaxa,
te xamuñu dara.
Ñoom ñépp a diy xaj yu luu,
manuñoo baw,
xanaa tëdd di jeneer,
soppi nelaw.
¹¹ Xaj yu tiit a tiit lañu,
xamuñu suur,
te ñooy sàmm yéey!
Ñoom ñépp, kenn manu cee xam dara,
seen yoonu bopp lañu topp,
ak seen amin wu lewul.
¹² Ña nga naa: «Dikkleen, ma indi biiñ,
nu màndeew ñoll tey ak èllëg,
li fi des du jeex.»

57

Ab daan ñeel na moykat yi

¹ Aji jub ñaa ngi dee,
te kenn yégalu ko yaramam.
Gor ñaa ngi faatu,
te kenn ràññeewul
ne aji jub ji, faatoom, musiba la koy moyale.

² Kiy am jàmm èllëg,
di am noflaay ci biir tëraayam,
mooy kiy wéye njub.

³ Waaye yeen, dikkleen fii,
yeen doomi xërëmkat yi,
yeen askanu njaalookat yiy gànctu,

⁴ ana ku ngeen di ñaawal?
Ana ku ngeen di ñóobi,
ak di ko kókkali?
Xanaa dungeen doomi moykat,
di askanu workat,

⁵ di xabtaloo bàñneex
ci ker garab yu mag yi,
ak ker garaboo garab gu naat,
di rendi seeni doom ci yoonu ndox yi,
ak xarantey doj yi?

⁶ Yaw Israayil, jëlal doj yu rattax
yi ci yoonu ndox wi, séddoo,
muy sa cér, nga muurlloo!

Ñoom ngay tuural,
di leen defal ay saraxi pepp.
Waaye Aji Sax ji nee:

«Ndax damay jéllale?»

⁷ Tund wu mag te kawé,
nga fàkk fa tëraay,

yéeg fa, di fa sarxalal.

⁸ Yaa takk say baaxantal
ci sa lafu bunt ak sa jëni bunt,
yaa ma wacc, di ñorikoo feneen,
yéeg sab lal, yaatal.

Yaa takktook ñii nga soppa tëddal
te safoo di niir seeni cér.

⁹ Yaa tukki ba ca buur ba, yóbbaaleg diw,
ak cuuraay lu ne gǎññ,
yebal say ndaw fu sore,
ba ñu àkki njaniw.

¹⁰ Tukki bu sore bu la sonal sax
taxu la ne: «Fomm naa.»
Bàñneex bi ngay séentu ngay leqalikoo,
ba tax sonnuloo.

¹¹ Aji Sax ji nee: «Ana kooy tiit,
ak koo ragal ba di ma wor,
fàttalikootoo ma,
faaleetoo ma?
Damaa noppi lu yàgg daal,
ba tax ragalatoo ma?

¹² Defe nga ne yoon nga defee,
waaye dinaa la weer,
te sa jëf du la jariñ.

¹³ Boo wootee wall,
na la sa gàngooru tuur xettali.
Ñoom ñépp la ngelaw di buub,
callweer yóbbu leen.
Waaye ku ma làqoo,
kookooy moom réew mi,
séddoo sama tund wu sell wi.»

¹⁴ Dees na ne: «Maasaleleenoo, maasaleleen,

yaatalleen yoon wi,
te jële luy pakk ci sama yoonu ñoñ.»

¹⁵ Ku màgg, Ku kawé ki,
ki màkkaanam sax dàkk
te turam sell, daa wax ne:
«Fu kawé te sell laa màkkaanoo,
maa dëkk ak boroom xol bu mukk te toroxlu,
ngir legali ku toroxlu,
legali boroom xol bu mukk.

¹⁶ Duma wéye di sikke ba fàww,
duma saxoo di mer,
lu ko moy képp ku ma sàkk
day tàggook bakkanam.

¹⁷ Ñaawtéefi Israayil ak alalam ju lewul
moo ma merloo,
ma duma ko, xañ ko sama kanam,
waaye mu të ticc, topp xolam.

¹⁸ Xam naa jikkoom,
waaye maa koy faj,
wommat ko,
dëfale koy xéewal,
mook ñiy ñaawloondook moom.

¹⁹ Maay teg ci seen làmmiñ kàddug cant.
Jàmm, na jàmm ñeel ñépp,
ku soreek ku jege.»
Kàddug Aji Sax jee.
Mu ne: «Maa leen di faj.»

²⁰ Waaye ñu bon ñi, mbete gééj
gu sàmbaraax, tëë dal,
gannax yay baaje ban ak suuf.

²¹ Sama Yàlla nee:
«Jàmm du ñeel ñu bon ñi.»

58

Jaamu Yàlla, tuub, rafet jikkoo ci gën

¹ Aji Sax ji nee: «Xaacul loo man,
te bul ñéeb lu;
àddul ni bufta,
te yégal sama ñoñ seen bàkkaar,
ngir waa kër Yanqóoba yii xam seeni moy.

² Man mii lañuy wuta déggal bés bu ne,
di wuta xam sama coobare!
Mbete askan wuy doxe yoon,
te waccul ndigalu yoonu Yàllaam.

Ñu ngi may ñaan àtteb dëgg,
bëgg man Yàlla, ma jege leen,
³ te naa: “Ana lu nuy woor te ñoru la?
Lu nuy toroxlu te teewluwoo?”

Ma ne: Bés bu ngeen woor,
yeena ngi topp seen bakkan,
di sêqatal seeni liggéeykat.

⁴ Xanaa du koor gu ànd ak xulook ñaayoo,
ak di joqalantey këmëx yu metti?
Su ngeen bëggee seen ñaan àgg fa kaw,
dungeen woor ni ngeen woore tey.

⁵ Ndax lii moo di koor gi ma taamu,
ci bés bu nit kiy toroxlu?
Koorug dëngal loos ni barax,
lal saaku, sotti cib dóomu-taal,
tëdd ci, di ko ñaawloo?
Ndax loolooy seen koor,
ci bés bu Aji Sax ji rafetlu?

⁶ «Xanaa du lii moo di koor gi ma taamu:
yolomal jéng yu metti,
fecci buumi nooteel,

afal ku diis;
dog lépp luy xeetu nooteel?

⁷ Xanaa du sédd ku xiif saw ñam,
fat néew-ji-doole ju amul fu mu dëkk,
gis ku rafle, wodd ko,
te baña nēbbu mbokk mu soxla?

⁸ Su boobaa seen leer feq ni njël,
seen góom gaawa wér,
seen jëf yu jub gindi leen ci kanam,
leeru Aji Sax ji féete leen gannaaw.

⁹ Su boobaa bu ngeen woowee Aji Sax ji, mu wuyu;
ngeen ne wallóoy, mu ne: “Maa ngii.”

Ndegam génne ngeen nooteel ci seen biir,
ak di joxoñeeka wax lu ñaaw,

¹⁰ di leel ku xiif lu ngeen gëna bëgg,
di reggal néew-ji-doole,
su boobaa seen leer fenke biir lëndëm,
seenug këruus di ag njolloor,

¹¹ Aji Sax ji di leen jiite fu ngeen tollu,
di leen mändale joor gu maral,
dëgëral seeni cér,

ngeen mel ni tool bu ñu suuxat,
mel ni bëtu ndox bu dul njiis,

¹² seeni nit tabaxaat gent ya woon,
ngeen yékkatiwaat fondmaa yu yàgga yàgg.
Dees na la woowe jagalkatu xar-xar yi,
mbaa kiy yeesal xáll yi, ngir dëkke réew mi.

¹³ «Su ngeen téyee seen tànk bésuub Noflaay,
baña def li leen neex sama bés bu sell;
su bésuub Noflaay di seen nammeel,
di bésuub Aji Sax bu sell bu ngeen teral;
ngeen teral bés bi,

bañ cee topp li ngeen jikkowoo,
 di topp seen bakkan
 ak wax ju dul jeex;
¹⁴ su boobaa ngeen bànnexoo Aji Sax ji,
 ma waral leen kawtey réew mi,
 leele leen seen céru maam Yanqóoba.»
 Aji Sax ji déy wax na ko.

59

Bàkkaar ñag na diggante Yàllaak ñoñam

¹ Ma ne, Aji Sax ji gättul loxo ba tëlee walloo,
 noppam naqariwul ba tere koo dégg.

² Seeni ñaawtéef a dox seen digganteek
 seen Yàlla.

Seeni moy a leen xañ kanamam,
 ba mu tanqamlu leen.

³ Seeni loxoo taq deret,
 ngeen ne ripp ci ñaawtéef,
 làmmiñ di fen, di sos njekkar.

⁴ Du dëgg gu kenn wut cib àtte,
 du dëgg gu kenn sàkku cib layoo.

Ñu ngi yaakaar caaxaan, di fen,
 di sos ayib, di wasin ñaawtéef.

⁵ Nenu ñàngóor lañuy tostan,
 di ràbb lëndu jargoñ.

Ku lekk ci nen yi dee,
 te boo ci tojeeb nen,
 saamaan fëlle ca.

⁶ Seeni lënd du ràbbe ba solal nit,
 mbaa di sàng kenn;
 seenum ràbb ñaawtéef lay jur,
 seen loxo ya ko liggéey sabab fitna,

⁷ seeni tànk daw wuti lu bon,

ñuy yàkkamtee tuur deretu jàmbur;
seeni xalaat di ñaawtéef,
yàquteek njaaxum féete ca seeni yoon.

⁸ Yoonu jàmm, xamuñu ko,
te yoon amul fa ñuy jaare,
xanaa sàkk seen yoon yu lunk
te ku fa awe doo daj jàmm.

⁹ Lee tax yoon sore nu,
te dëgg du nu dab.
Danuy yaakaar leer,
lëndëm ne jaas,
nuy séentuy ceeñeer,
tey lëndëmtuy wéy.

¹⁰ Nu ngi làmbatu ci biir tabax ni silmaxa,
di tēñëx-tēñëxi ni ku amuli gët,
di fakkastalu bëccëg ndarakàmm ni bu doon guddi,
di dëkk ak ñu wér péng te mel ni ña dee.

¹¹ Nun ñépp a ngi xiiru ni rab wu aay,
binnee binni niy xati,
yaakaar yoon, yoon wuute,
séentu wall, wall sore.

¹² Sunuy tooñ a bare fi sa kanam,
sunuy moy a nu seedeel,
sunuy tooñ a nu topp,
te xam nanu xéll sunuy ñaawtéef.

¹³ Noo tooñ Aji Sax ji, wor ko,
te noo dëddoo sunu Yàlla jii,
kàdduy fitna ak fippu,
ak fen yu nu mébét, nas ko,

¹⁴ ba yoon dellu gannaaw,
àtteb yoon dànd,
dëgg fakkastaloo fa pénc ma,

njub tëë agsi.

¹⁵ Dëgg a tumurànke,
ku dëddu mbon sax, ñu ñori la,
Aji Sax ji gis ci, ñaawlu ko,
ndax yoon a amul.

¹⁶ Daa xool, gisul kenn;
mu tiisoo li ci kenn jógul,
moo tax loxoom may ko ndam,
ci àtteem la sukkandikoo.

¹⁷ Moo sol kiiraayal njub,
mbaxanawoo mucc,
solati yérey mbugale,
sàngoo malaanum xéraange.

¹⁸ Mooy delloo ku ne yool ba mu yelloo,
mbugal ay bañam, fey ay noonam,
ba delloo waa dun ya yool ba ñu yelloo.

¹⁹ Dees na ragale turu Aji Sax ji fa sowu,
ragale màggaayam ba penku.
Bu noon bi agsee ni walum dex,
ngelawal Aji Sax jee koy wal, mu daw.

²⁰ «Ab jotkat ay dikkal Siyon,
ba jot ñi tuub seeni bàkkaar ci askanu Yanqóoba.»
Kàddug Aji Sax jee.

²¹ «Man nag, lii mooy sama kóllëreek ñoom:
sama xel mi tegu fi sa kaw,
ak sama kàddu yi ma yeb ci sa gémminiñ,
lenn du ci teqalikook sa gémminiñ
ak sa gémminiñu askan,
ak sa gémminiñu askanu askan, tey ak ëllëg.»
Aji Sax jee ko wax.

60

Leer dina fenkal Yerusalem

¹ «Yerusalem, jógal ne ràññ, sag leer feq na;
leeru màggaayu Aji Sax ji fenkal na la!

² Lëndëm gaa ngii di muur àddina,
mu ngi guddil askan yi,
te yaw, Aji Sax ji fenkal la,
leeru màggaayam feqal la.

³ Ay xeet ay fekksi sag leer,
ay buur wutsi sa ceeñeeru njël.

⁴ «Séentul fi la wër ba gis:
ñoom ñépp a daje, di la fekksi,
sa doom yu góor a dikke fu sore,
te sa doom yu jigéen it
dees leena fab, indaale.

⁵ Yaa koy gis, sa kanam ne ràññ,
fit tēf-tēfi, xol fees dell,
ndax dees na walbati xéewali géej, indil la,
alali xeet yi dikkal la.

⁶ Ndiiraanu giléem a lay fees
ak njëggi Majan ak Efa,
ñoom ñépp sēfe Seba.
Dees na indi wurus ak cuuraay
tey kañaale Aji Sax ji.

⁷ Gétti Kedar yépp a lay dajesil,
kuuyi Nebayot di la jariñ,
te di sarax yu dajeek ngërëm
ci kaw sarxalukaayu Aji Sax ji,
ma di ko darajaale sama teraangay kër.

⁸ «Ana ñuy ñii di naaw niy niir,
nirook ndiiraanu pitax yu jëm seeni tàgg?

⁹ Waa dun ya déy a nga may séentu,
gaali Tarsis yu mag yaa nga jiitu,

jële fu sore sa doom yu góor ya,
indaale seen xalis ak seen wurus,
ngir sa Yàlla Aji Sax ji,
Aji Sell ju Israayil ji la teral.

¹⁰ Ay doomi doxandéem ay tabaxaat say tata,
seeni buur di la surgawu.

Maa meroon, duma la,
maa la baaxe, yërëm la.

¹¹ Say bunt ay ubbiku saa su ne,
guddeek bëccëg, du tëje,
xanaa di la jàlleel alali xeet yi,
seeni buur riixle ànd ca.

¹² Mu diw xeet, dim réew,
ku la ci nangulul sàнку.
Xeet yooyu yépp ay yàqu yaxeet.

¹³ «Taaru àllub Liban a lay ñibbisil,
garabu sippar, pëe ak geneen gu dëkke naat,
taaralsi sama kër gu sell gi,
ba ma terale ci sama ndëggastalu tànk.

¹⁴ Ña la daa néewal,
seeni doom a lay sukkalsi.

Ña la daa ñàkke worma,
mujj di foon say tànk.
Dees na la woowe “Dëkkub Aji Sax ji”,
mbaa “Siyon, màkkaanu Aji Sell ju Israayil.”

¹⁵ «Dees laa foñ, jéppi la,
ba kenn jaareetu fi.
Waaye maay def ñu di la sagoo ba fàww,
di la bége sët ba sëtaat.

¹⁶ Yaay naan soowum xeet yi,

nàmp weenu buur yi,
ba xam ne maay Aji Sax ji lay wallu,
maay jàmbaarú Yanqóoba ji lay jot.

¹⁷ Maay wuutale xàñjar, wurus;
wuutale weñ gu ñuul, xaañlis;
bant, xàñjar;
doj, weñ gu ñuul.

Jàmm laay def mu jiite la,
njub yilif la.

¹⁸ Deesatul dégg ci sam réew:
“Fitna ñëw na!”

deesatul dégg it fi sa kemu suuf:
“Yàqute ak Yàqulee ngii!”

“Mucc” ngay tudde say tata,
te “Cant” ngay tudde sa bunti dëkk.

¹⁹ Du jant a lay leeralati bëccëg,
te weer du la niital;
Aji Sax jeey doon sag leer ba fàww,
sa Yàlla jooju di sab taar.

²⁰ Sab jant du sooti,
sa weer du suuxati.
Aji Sax jeey doon sag leer ba fàww,
sa fani ñaawlu jeex.

²¹ Sa askan wépp ñu jub lañuy doon,
te ñooy moom réew mi ba fàww.
Ñooy sama njëmbat li ma jëmbatal sama bopp,
sàkke leen samay loxo, ngir sama teddaay teew.

²² Ki ci gëna tuut ay meññ junni,
ki ci gëna néew jur xeet wu mag.
Man Aji Sax ji, bu lii jotee,
ma gaaw koo sottal.»

61

Ki Boroom bi fal dikk na

¹ Noowug Boroom bi Aji Sax jaa ngi fi sama kaw,
ndax Aji Sax jee ma diw*, fal ma
ngir ma yégal néew-doole yi xibaaru jàmm.
Moo ma yebal ngir ma dëfal ñi seen xol jeex,
yégal jaam yi seen goreel,
yégal ñi ñu tëj seen ubbite.

² Moo ma yónni ngir ma yéene atum yiwu Aji Sax
ji,

ak at mu sunu Yàlla di mbugalee.

Moo ma yónni ngir dëfal ñiy ñaawlu ñépp,

³ ngir indil waa Siyon ñiy ñaawlu
ab kaala gu wuutu dóomu-taal,
ak diwu mbégte mu ñu weccikoo seenu tiis,
ak mbubbam cant mu ñu weccikoo xol bu jeex,
ba ñu naa: «Ñii ñoo di ponkali garabi njubte yi,
njëmbat li Aji Sax ji jëmbat,
ngir teewal mággaayam.»

⁴ Nooy tabaxaat gent ya woon,
yékkati béreb ya tasoon bu yàgg,
dekkal dëkk yu tas,
béreb yu gentay maasi maas.

⁵ Ay gan ay dikk,
di leen sàmmal seeni gétt,
ay doomi doxandéem di leen beyali tool
ak tóokëri reseñ.

⁶ Yeen nag lees di woowe:
«Sarxalkati Aji Sax ji,»

* **61.1** Baat bi ñu tekkee «diw», ci la baatub *Almasi jóge*. Ab sarxalkat mbaa buur lañu daan diw, fale leen ko bala ñoo door seen liggéey.

ñu naa: «Sunu jawriñi Yàlla yaa ngii!»
Alali xeet yi, yeena koy lekk,
di damoo seeni koom.

⁷ Sama ñoñ ay weccikoo seen gâce
ñaari cérì teraanga,
sarxolley mbég di seen cér,
wuutu toroxte.

Ñaari cér lañuy am ca seenum réew,
mbégte mu sax ñeel leen.

⁸ Man Aji Sax ji, damaa sopp yoon,
bañ càcc ak ñaawtéef.
Maay dàmپ sama ñoñ ni mu ware,
fas ak ñoom kóllère gu sax.

⁹ Dees na xàmme seen askan fi biir xeet yi,
xàmme lu meññe ci ñoom fi biir waaso yi;
képp ku leen gis ràññee ne
ñooy askan wu Aji Sax ji barkeel.

Almasi bi bége na mucc gi mu maye

¹⁰ Maa bég a bég ci Aji Sax ji,
sama xol di sedd ci sama Yàlla jii.
Moo ma solal yérey mucc,
sànge ma mbubbam ndam,
may niroom boroom séet
bu kaalawu ni sarxalkat,
ne xenjaw ni séet bu takki gànjaram.

¹¹ Ni suuf di fettalem njebbit,
ab tool di ko saxalem jiwu,
ni la Boroom bi Aji Sax ji di jebbile
dëgg ak cant,
xeetoo xeet seede ko.

62

Yerusalem mooy siggi, mucc

¹ Siyon a tax duma selaw,
moom Yerusalem mi tax duma noppi,
ba kera àtte dëggam leer ni ceeñeeru njël,
muccam dikkal ko ni jum bu ne ràññ.

² Su boobaa xeet yi gis sag njub,
buur yépp gis sa daraja,
ba ñu di la tudde tur wu yees
wu Aji Sax ji di tuddal boppam.

³ Yaay doon kaalag teraanga
ci loxol Aji Sax ji,
yaay doon mbaxanam buur,
ci sa biir loxol Yàlla jii.

⁴ Deesatu la woowe «Dëkk bi ñu wacc,»
deesatul woowe sam réew «Réew mu gental.»
Xanaa ñu woowe la «Dëkk bi ma neex,»
tey woowe sam réew «Boroom jëkkër,»
ndax yaa neex Aji Sax ji,
te sa réew mi dina am boroom kër.

⁵ Ni xale bu góor di takke ab janq,
ni la la sa doom yu góor di moome ni jëkkër*;
ni boroom séet di bégee ab séetam,
ni la la sa Yàlla di bégee.

⁶ Yerusalem, tabb naa ay wattukat
ci sa kaw i tata.
Buñu selaw, du guddi du bëccëg!
Yeen ñiy soññ Aji Sax ji,
buleen dallu.

⁷ Buleen may Aji Sax ji fu mu dalloo,
ba kera muy taxawalaat Yerusalem,
ba def ko sababu cant fi kaw suuf.

* **62.5 doom yu góor** yi ñooy waa Yuda, te ñooy moom seen réew.

⁸ Aji Sax jee giñ lii ci ndijooram,
giñ ko ci përegam bi àttan,
ne: «Dootuma joxe sam pepp,
say noon dunde,
te doomi doxandéem dootuñu naan
sa biiñ bu bees
bi nga ame saw ñaq.

⁹ Ñi góob pepp mee koy lekk,
di ko sante Aji Sax ji.
Ñi witt reseñ jeey naan biiñ bi
fi sama biir ëtt bu sell.»

¹⁰ Jàllsileen, jàllsileen bunti dëkk bi,
nangeen xàll yoonu xeet wi;
maasaleleenoo, maasaleleen ngér mi,
dindi doj yi!

Yékkatileen raaya ju askan yépp gis.

¹¹ Aji Sax jaa ngoog,
yéene na lii ba ca cati àddina,
mu ne: «Waxleen Siyon dëkk bu taaru bi, ne ko:
“Sab jotkat a ngii di dikk!
Mu ngii ànd akub yoolam,
ñaqu liggéeyam jiitu ko.”

¹² Dees na leen woowe “Askan wu sell wi,”
“Ñi Aji Sax ji jot;”
te yaw Yerusalem dees na la woowe “Ki ñu
namm,”
“Dëkk bi ñu waccul.”»

63

Aji Sax ji am na ndam

¹ Ana kuy kii bawoo Edom^{*},
sol yére yu xonq, bawoo Boccara[†]?
Kii ak yéreem yu yànj,
di daagoo dooleem ju bare?
Aji Sax ji nee: «Xanaa man mii di waxe dëgg,
te am dooley walloo.»

² Lu waral sa xonqaayu mbubb mi,
sa yére yi mel ni ku doon dère
dërukaayu reseñ?

³ «Maa doon dère tànk, man kenn
ci ab dërukaayu reseñ,
xeet yépp kenn dërlewu ma ci.
Sama mer laa leen dère,
sama sànj laa leen dëggaatee,
seen deret tis ci samay yére,
ma taqal sama yére yépp.
⁴ Bésu feyul samay ñoñ laa mébétoon,
atum tekki jéng yi jot.

⁵ Ma xool,
gisuma ku ma dimbali,
ma tiislu li ma amul ku ma jàppale.
Ca la ma sama përeg wallu,
sama sànj jàppale ma ca.

⁶ Sama mer laa dëggaatee ay xeet,
sama sànj laa leen màndal,
sotti seen deret fi suuf.»

Yonent baa ngi soññ Aji Sax ji

⁷ Jëfi ngorug Aji Sax ji laay fàttalee
ak cant gi Aji Sax ji yelloo,

^{*} **63.1 Edom** mi doon seexu Yanqóoba, moom lañu dippee réewum Edom, te moo taxawe taxawaayu noonub Aji Sax ji. [†] **63.1 Boccara**, ab dëkk la ci réewum Edom.

ngir li nu Aji Sax ji defal lépp;
mbaax gu réy gi mu ji waa kër Israayil,
defal leen ko ci yërmandeem,
ak jëfi ngoram gu réy.

⁸ Moo noon: «Ñoom déy ñooy sama ñoñ!
Ñee di doom yu dul tas yaakaar.»
Mu daldi doon seen jotkat.

⁹ Seen gépp njàqare di njàqarey boppam,
malaaka mi mu jàkkaarlool musal leen ca.
Moo leen sopp, ñeewante leen,
ba jotal leen boppam,
te fu ñu masa jaare démb,
mu fab leen, boot.

¹⁰ Waaye ñoom ñoo fippu,
di naqaral xelam mu sell mi,
mu soppaliku seen noon,
ba mujj di xareek ñoom.

¹¹ Ñoñam ña daldi fàttaliku janti Musaa ya woon.
Ana ki jàlle woon Israayil géej,
mook sàmmi géttam ga?

Ana ki yebaloon noowam gu sell ci seen biir?

¹² Ana ki dawaloon dooley përegam bu tedd ba,
ñeel ndijooru Musaa,
xaral leen ndox ma,
ba ame ca woy wu sax dàkk?

¹³ Ana ku leen doxloo woon biir xóote ya,
ñu mel ni fasi naaru-góor ci biir màndin,
te tërëfuñu?

¹⁴ Ni jur gu wàccew xur, di fa fore,
ni la leen noowug Aji Sax ji
maye ab dalluwaay.

Noonu nga wommate sa ñoñ,

ba ame ca woy wu rafet.

Ñoñ ñi ñoo ngi ñaan

¹⁵ Yaw Yàlla, ngalla séentool asamaan,
te xoole fa sa kër gu sell ga ne ràññ.
Ana sa fiiraangeek sa njàmbaar?
Sag rafet xol ak sa yërmande ñooru na nu!

¹⁶ Yaw déy yaa di sunu baay.

Ibraayma xamalu nu dara,
Israayil‡ xamu nu.

Yaw Aji Sax ji yaa di sunu baay,
sa tur a di sunu Jotkat naka jekk.

¹⁷ Aji Sax ji, loo nuy wërloo fu sore say yoon,
di nu dërkiisal, ba ragalatunu la?

Sang bi, délsil ngir nun,
sa giir yii nga séddoo.

¹⁸ Nun sa xeet wu sell wii,
moomunu réew mi lu yàgg,
te noon yi dëggaate nañu sa kër gu sell.

¹⁹ Nu ngi mel ni xeet woo masula yilif,
xeet wu ñu masula tudde sa tur.

Éy soo xaroon asamaan, wàcc,
ba tund yi yëngu fi sa kanam!

64

¹ Ni sawara di jafale boob,
baxale ko am ndox,
ni ngay xamalsee say noon saw tur,
ba yooyu xeet di lox fi sa kanam.

² Ba ngay def kiraama ya ñu séentuwuloon,
yaa wàcc, tund yi yëngu fi sa kanam.

³ Ca cosaan ba tey maseesula dégg,

‡ **63.16** *Israayil* fii mooy maam Yanqóoba.

nopp masula dégmati,
bēt masula gis yàlla ju la moy,
mu defal nii ku ko yaakaar.

⁴Yaay gatandu kiy bége njekk gi muy jěfe
te di ba xel say yoon

yi ñu mas di jaare, ba mucc.

Waaye kat, yaa nu mere, ndax noo bàkkaar.

⁵Nun ñépp a mujj mel ni sobe,
ni sagaru sobe la sunu gépp njekk mel.
Nu ngii nun ñépp mel ni xob wu lax,
sunuy tooñ buub nu, yóbbu ni ngelaw.

⁶Du kenn kuy wormaal sa tur,
mbaa mu yewwu ba jàpp ci yaw,
yaa nu làq saw yiw,
yaa nu def ban bu tooy
ci sunu biir ñaawtéef yi nu tanc.

⁷Waaye déy, Aji Sax ji, yaa di sunu baay;
noo di ban, yaw ngay tabaxkatu njaq,
nun ñépp di sa liggéeyu loxo.

⁸Éy Aji Sax ji, bul mer lool,
bul bàyyi xel fàww ci ñaawtéef.
Ngalla seetal ne nooy sa ñoñ, nun ñépp.

⁹Say dëkk yu sell doon nañu màndiŋ,
Siyon ca la, doon na màndiŋ.
Yerusalem laa ne, gentel na!

¹⁰Sunu kërug jaamookaay gu sell ga te tedd,
fa la sunuy maam daa màggale,
sawara xoyom na ko,
mboolem lu nu soppoon yàqu yaxeet.

¹¹Éy Aji Sax ji, lii lépp xanaa doo ci téye sa loxo?
Xanaa doo ci selenlu, teg nu gâce gu réy?

65

Aji Sax ji wuyu na

¹ «Maa may ay nit tont te laajuñu ma.

Ñi ma seetul woon, maa leen may ñu gis ma.

Maa ne leen, maa ngii, maa ngi nii!

te ñuy xeet wu dul tudd sama tur.

² Samay loxo laa yendoo tàllal askanu fippukat,
nit ñuy doxe yoon wu baaxul,
topp seen xelum bopp.

³ Nnoo di xeet wu ma ne jàkk,
dëkke maa naqaral,
di sarxalali tuur ci biiri tool,
di leen taalal cuuraay ci kaw sarxalukaay
bu ñu tabax,

⁴ di tooge diggi bàmmeel,
di fanaan béreb yu làqu;
di lekk yàppu mbaam,
seeni cin def ñam yu sobewu,

⁵ te ñu naan: “Dellul gannaaw,
bul ma jege, maa la gëna sell!”

Lii déy daa mel ni saxaar ci samay wakkan,
mel ni sawara su yendoo boy.

⁶ «Ma ne dogal a ngii binde, fi sama kanam:
Duma noppi déy, maa leen di fey,
maa leen di fey ba mu mat sëkk.»

⁷ Aji Sax ji nee: «Muy seeni ñaawtéef,
di seen ñaawtéefi maam
ya daan taalali tuur cuuraay ca tund yu mag ya,
di ma kókkali ca kaw tund yu ndaw ya,
lépp laa leen di fey ba mu mat sëkk,
muy seen aña jëf ja woon.»

8 Aji Sax ji dafa wax ne:

«Ni nit di gise cabbu reseñ ju fees dell,
ne: “Buleen ko yàq,
ngëneel a ngi ci,”
noonu laay def ngir sama jaam ñi,
baña boole lépp yàq.

9 Fi Yanqóoba laay soqee aw askan,
fi Yuda laa ne, fi laay jële lu séddoo samay tund.
Samay tànnéef a koy séddoo,
sama jaam ñi kay a fay dëkke.

10 Joorug Saron ay dellu di parlub gàtt gi,
xuru Akor di goorukaayu nag yi,
ñeel sama ñoñ ñi may jaamu.

11 «Waaye yeen ñi wacc Aji Sax ji,
yeen ñi fàtte sama tund wu sell wi,
di taajal ndab Gàdd tuur mi*,
di xellil biiñu njafaan Meni tuur mi†;

12 maa leen di dogalal saamar,
ngeen bokk sukk, ñu rendi leen,
ngir maa woote, wuyuwuleen,
ma wax, dégguleen,
xanaa di def li ma ñaawlu,
tànn li ma bëggul.»

13 Moo tax Boroom bi Aji Sax ji dafa wax ne:

«Ma ne sama jaam ñeey lekk,
yeen ngeen nekke xiif.
Ma ne sama jaam ñeey naan,
yeen ngeen nekke mar.
Sama jaam ñeey bànnexuji,

* **65.11 Gàdd** mooy tuur mi ñu jiiñ wërsëg. † **65.11 Meni** mooy
tuur mi ñu jiiñ ndogal.

yeen, ngeen nekke gàcce.

¹⁴ Sama jaam ñeey sarxolleji
ndax xol bu neex,

yeen, ngeen di yuuxu ndax naqaru xol,
di jooyoo ndax xol bu jeex.

¹⁵ Seen tur wi ngeen bàyyi gannaaw
la samay tànnéef di móoloo,

naan: “Yal na la Boroom bi Aji Sax ji rey ni diw ak
diw,”

waaye ñoom sama jaam ñi,
tur wu yees lees leen di woowe,

¹⁶ ba képp ku namma barkeel fi kaw suuf,
ci Yàlla ji wax “Na-amee-nii” la koy ñaane,
te kuy giñ fi kaw suuf it,

ci Yàlla ji wax “Na-amee-nii” la koy giñe.
Day fekk njàqare ya jiitu di lu ñu fàtte,
te di lu làqu saay gët.

Aji Sax ji yeesal na càkkéefam

¹⁷ «Maa ngii di sàkksi asamaan su yees
ak suuf su yees.

Deesul fàttalikooti yëf ya jiitu,
xel dootu ci dem.

¹⁸ Bégleen kay,
te saxoo di bànnexoo li ma sàkk:
maa ngii di sàkk Yerusalemu mbégte,
waa dékk ba nekke bànnex.

¹⁹ Maay bége Yerusalem,
bànnexoo sama ñoñ.
Deesu fi déggati ay jooy,
mbaa coowal njàqare.

²⁰ Deesu fi gisati
tuut-tànk bu dund fan yu néew,
mbaa mag mu dee te ay fanam matul,

ba ku am téeméeri at dee sax, di ku gàtt fan,
te ku àggul téeméer, ñu ne alku nga.

²¹ «Ñooy tabax ay kër, dëkke,
jëmbati tóokër, lekk ca meññeef ma.

²² Duñu tabax moos, keneen dëkke;
duñu jëmbat moos, keneen xéewloo.
Sama ñoñ ay tollook garab yi fan,
sama xejj yeey jagoo seenu ñaq.

²³ Duñu liggéeyati mukki ci neen
te dootuñu jur luy sàñku.
Ñooñooy askanu ñi Aji Sax ji barkeel,
seeni doom nekk ak ñoom.

²⁴ Su boobaa balaa ñoo woote,
man, maay wuyu;
balaa ñoo daane seen kàddu, ma nangul leen.

²⁵ Bukki ak mboteey bokk di for,
gaynde niw nag, di forum ñax,
jaan di dunde pënd.
Deesatul gaañe mbaa di lore,
fi mboolem sama kaw tund wu sell wi.»
Aji Sax jee ko wax.

66

Ragal Yàlla du jëfi ngistal

¹ Aji Sax ji dafa wax ne: «Asamaan sama ngàngunee,
suuf di sama ndëggastal.

Ana kër gu ngeen may tabaxal, man?
Ana ban béreb ay sama dalluwaay?

² Mboolem yooyu, sama loxoo ko sàkk;
nii la lépp ame.» Kàddug Aji Sax jee.
«Ku mel nii laay niir:
néew-ji-doole ji xolam jeex,

te muy déglu sama kàddu bay lox.

³ Kee moom mu ngi rendiw yëkk, sarxal,
te teewu koo bóome.

Kee rendiw xar, sarxal,
te teewu koo damm loosu xaj, sarxal.

Kee ngi joxe saraxu pepp,
te teewu koo tuur deretu mbaam-xuux.
Kee di taal saraxu baaxantalu cuuraay,
tey jaamu ay tuur.

Ñoo tànn seen yoonu bopp,
safoo seeni jëf ju seexluwu.

⁴ Man it maa leen di tànnal seeni mbugal,
dikke leen tiitaange yi ñu yelloo,
ngir maa woote, kenn wuyuwul,
ma àddu, dégluwuñu ma.
Xanaa di def lu bon lu ma ñaawlu,
li ma bëggul, ñu tànn ko.»

Aji Sax ji mujj na dikk

⁵ Dégluleen kàddug Aji Sax ji,
yeen ñiy déglu kàddoom, di lox:
«Lii de mooy seen kàddug bokk yi leen jéppi,
di leen dàq ngir samaw tur.

Ñu ngi naan: “Na Aji Sax ji darajaal boppam,
ba nu teewe seen mbégte, yeen ñii!”

Waaye ñoom de ñooy rus.

⁶ Coowal xaree ngoog bawoo dëkk ba,
coow laa nga jóge kërug Yàlla ga,
coowal Aji Sax jee, mooy yool ay noonam.

⁷ «Kii balaa matu, wasin na,
bala moo am mititu mat, jur na doom ju góor.

⁸ Ku masa dégg lu mel nii?

Ku masa gis lu mel nii?

Ndax am réew dina sosu ci benn bés?
Am aw xeet dina jekki sosu ci wenn fan?
Siyon de, moo tàmbali matu rekk,
jur doomam yu góor.»

⁹ Aji Sax ji nee: «Man miy jàppale jigéen
ba ëmbam mat,
dinaa ko xañ wasin?
Man miy wasinloo nit,
ndax dinaa fatt njurukaayam?»
Sa Yàllaa ko wax.

¹⁰ «Yeen soppey Yerusalem yépp,
bégandooleen ak moom,
te di ko bànnexoo.
Mboolem yeen ñi doon ñaawlu tiisu Yerusalem,
bokkleen ak moom xolam bu sedd.

¹¹ Su ko defee ngeen nàmp ba suur
weenam wiy naxtaane,
su ko defee ngeen nàmp bay tàqamtiku
soowum weenam mi ne xéew.»

¹² Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Maa ngii di yóbbu Yerusalem
ci jàmm ju mel ni géej,
ak waamey koom muy wal, bawoo ci xeet yi.
Yeenay tooge luppu Yerusalem, di nàmp,
uufu ciy óom, mu di leen raay.

¹³ Man maa leen di naxtaan ba ngeen dal,
ni doom ju ndeyam di naxtaan ba mu dal,
ngeen am xel mu dal fi Yerusalem.»

¹⁴ Yeenay teewe lii, seen xol tooy,
seen yaram leqaliku ni ñax mu yég nawet.
Dooley Aji Sax ji la ay jaamam di xam,

te am sànjam la ay noonam di xam.

¹⁵ Aji Sax ji déy a ngii dikke sawara,
ay watiiram mel ni ngélén,
mu nara sànju, sotti meram,
gèdde sawara wuy sël-sëli.

¹⁶ Sawara déy la Aji Sax ji di mbugale,
saamaram ba dal mboolem doom aadama,
ñi Aji Sax ji bóom ne xas.

¹⁷ «Ñii di sellalu aka sangu-set
bala ñoo duggi tool ya ñuy tuuroo,
di fa toppi ca gannaaw ka ca digg ba,
ñooñooy lekk yàppu mbaam,
ak yeneen yu seexluwu ni janax,
te ñooy bokk sàнку.»

Kàddug Aji Sax jee.

¹⁸ «Man maa xam seeni jëf ak seeni xalaat.
Bés bii taxaw lees di dajale xeetoo xeet aki làkk,
ñu dikk ba niir samag leer.

¹⁹ Maay teg firnde fi seen digg,
ba jël ñenn ca ña dese bakkan ca ñoom,
yebal leen ci xeet yi,
yebal leen Tarsis ak Pul ak Ludd,
ñooña di ñu mane fitt,
ma yebal leen ca waa Tubal ak Yawaan,
waa duni géey yu sore ya,
ñooñu masula dégg sama jaloore,
te masuñoo gis sama màggaay,
sama ndaw ñaa leen di xamal sama màggaay.

²⁰ Xeet yooyooy indi seen bokk
yi bokk ak yeen ñépp,
jële leen ci mboolem xeet yi,
ñu doon sarax bu ñeel Aji Sax ji,

wari fas aki watiir,
ba ci watiir yu ñu mbaar,
aki berkelleeki giléem,
ba agsi sama tund wu sell
wi ci Yerusalem.»

Aji Sax jee ko wax.

«Day mel ni noonu bànni Israayil di yóbboo sarax,
yeb ko ci ndab lu sell,
yóbbu kër Aji Sax ji.

²¹ Te ñenn ci yooyu xeet, maa leen di jël,
def leen ay sarxalkat aki Leween.»

Aji Sax jee ko wax.

²² «Asamaan su yees sii

ak suuf su yees sii may waaja sàkk déy,
ni seen taxawaay di yàgge fi sama kanam,
yeen, ni la seen askan ak seen tur di yàgge fi sama
kanam.»

Aji Sax jee ko wax.

²³ «Su ko defee Terutel weer ba Terutel weer,
bésub Noflaay ba bésub Noflaay,
mboolem doom aadama di ma sujjóotali.»

Aji Sax jee ko wax.

²⁴ «Te bu ñu génnee, gis néewi
ñi doon fippu fi sama kaw,

saxi néew yi duñu seey muk,
seen sawara du fey muk,
te ñépp ñu leen gis, seen yaram daw.»

Kàddug Yàlla
The Holy Bible in the Wolof language of Senegal,
translated by La Mission Baptiste du Sénégal
La Sainte Bible en langue wolof du Sénégal, traduite
par La Mission Baptiste du Sénégal

copyright © 2025 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Cette œuvre est mise à disposition sous licence Creative Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

¶ Vous n'êtes pas autorisé à :

Partager — copier, distribuer et communiquer le matériel par tous moyens et sous tous formats. L'Offrant ne peut retirer les autorisations concédées par la licence tant que vous appliquez les termes de cette licence.

Attribution — Vous devez créditer l'œuvre, intégrer un lien vers la licence et indiquer si des modifications ont été effectuées à l'œuvre. Vous devez indiquer ces informations par tous les moyens raisonnables, sans toutefois suggérer que l'Offrant vous soutient ou soutient la façon dont vous avez utilisé son Œuvre.

Pas d'Utilisation Commerciale — Vous n'êtes pas autorisé à faire un usage commercial de cette Œuvre, tout ou partie du matériel la composant.

Pas de modifications — Dans le cas où vous effectuez un remix, que vous transformez, ou créez à partir du matériel composant l'Œuvre originale, vous n'êtes pas autorisé à distribuer ou mettre à disposition l'Œuvre modifiée.

Pas de restrictions complémentaires — Vous n'êtes pas autorisé à appliquer des conditions légales ou des mesures techniques qui restreindraient autrement l'utilisation de l'Œuvre dans les conditions décrites par la licence.

C'est un résumé (et non pas un substitut) de la licence. Pour voir une copie de cette licence, cliquez ici.

La Mission Baptiste du Sénégal a le plaisir de vous autoriser à utiliser toute portion tirée des Écritures

qui sont disponibles sur [http:// biblewolof.com](http://biblewolof.com) et sur ces appli (l’oelig;uvre), sous réserve que le crédit nous soit reconnu par écrit, avec la mention du nom de notre organisation (voir plus loin). Mais on ne peut la modifier de quelque façon que ce soit, ni l’utiliser à des fins commerciales, c’est à dire, de telles ressources ne peuvent être vendues à un prix supérieur au coût de la reproduction.

Cette licence n’autorise pas un mixage combinant les écritures en wolof avec vos propres ressources traduites en wolof. Si vous désirez faire un mixage, vous devez en obtenir l’autorisation, et pour cela nous exigeons un échantillon de traduction pour une préalable approbation de notre part. En effet des ressources mal traduites portent préjudice à la créditibilité des écritures.

De même, s’il s’agit d’enregistrements des écritures, nous exigeons des échantillons de la matière enregistrée, pour approbation préalable de notre part. En effet des voix marquées d’accent pourraient être dommageables à la créditibilité des écritures.

Pour demander la permission de faire quoi que ce soit en dehors du cadre de cette licence, contactez-nous.

Voici les déclarations de copyright à inclure dans l'oelig;uvre:

Écriture extraite de (s’il s’agit d’une portion de livre)

Suivi de:

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Vous pouvez aussi utiliser une forme abrégée:

(Nom du livre abrégé) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

La politique de confidentialité se trouve ici.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

 You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

NonCommercial — You may not use the material for commercial purposes.

NoDerivatives — If you remix, transform, or build upon the material, you may not distribute the modified material.

No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

This is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license. To view a copy of this license, click here.

La Mission Baptiste du Sénégal is pleased to give you permission to use any of the scriptures on <http://biblewolof.com> and in these apps (hereafter referred to as the Work) as long as you give credit to MBS with a copyright notice, and you do not modify or mix the work, and do not sell materials at a price over the cost of reproduction.

In other words, you may download the Work and share it with others as long as you credit us, but you can’t change the Work in any way or use it commercially (for profit).

If we give you permission to do a re-mix (combining the scriptures in wolof with your own materials translated in wolof), we will ask for a sample translation or audio recording to approve first, before any distribution. Materials badly translated and voices with a foreign accent impair the credibility of the scriptures.

To ask permission to do anything outside the scope of this license, contact us.

Here are copyright statements to include with the work :

Scripture citations taken from(if it's only a portion of a book) followed by

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

Or you may use a shortened form:

(Name of the book) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

You can read our [privacy policy](#) here.

Liggéey bii turu sañ-sañu jëfandikoom di « Creative Commons BY-NC-ND 4.0 » ; maye na ku ko yeb,

fépp ci àddina, ci kaw way jefandiku ji wàccoo ak yii ndigal: BY = SM (dees na Seedeel boroom Moomeelam); NC = AJ (Amul Jaay); ND = AS (Amul Soppi). Ku bëgga gis sottib sañsañu jëfandikoo bi, seet ko fii.

□ Mission Baptiste du Sénégal am na mbégtey may leen ngeen yeb, ak sotti, ak wasaare lu mu mana doon ci Kàddug Yàlla gi ci <http://biblewolof.com>, ak ci appli yii, ci kaw ngeen seedeel nu sunu moomeel (seetal ci suuf). Waaye dungen ci mana soppi lenn, ak nu coppite ga mana tëdde, te ngeen bañcee jaaye lenn ci njëg gu wees li leen sottib mbind mi dikke.

Su dee lu ngeen raxe (muy seen liggéeyu bopp bu ngeen tekki ci wolof, boole ko ak lenni kàddug Yàlla gi ci wolof), ba bëgg koo sotti ngir wasaare ko, war ngeen cee jëkka am sunu ndigal, te jox nu ci seenub tekki, lu tuut lu nu ko mana natte ba mu doy nu, ndax jomtukaay yu tekki bi awul yoon gàkkaal na Mbind mu sell mi. Jokkooleen ak nun, ngir sàkku ndigalu def lu mu mana doon, lu wees kemu sañsañu jëfoo.

Ba tey su dee lu ngeen jukkee ci kàddug Yàlla gi, ba def ko ay dégtal yu ngeen taataan, bëgg nanu ngeen sàkkaal nu ci seenub taataan, lu tuut lu nu mana natte baat yi ba mu doy nu, ndax baat yu seen làmmiñu boroom taq itam, gàkkaal na ab liggéey.

Yii kàddu la sañsañu jëfoo tege, te warees koo boole ci liggéey bi:

Ci………… lanu ko jukkee,(su dee ab dogu téere doŋŋ)

Kàddug Yàlla gi © 2025 MBS

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Manees naa jëfandikoo itam ab gàttaalub turu téere bi :

(Turu gàttaal téere bi) **2025 MBS (NINEA: 20215410C9)**

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Apr 2025 from source files dated 18 Apr 2025

d0698bf2-fb52-5f39-9542-2e2eeaf3c516